

(

(ideophone

A a

a lot **kù ≠ sòl** *adv* a lot, abundance; **kù ≠ tèk v** (be) abundant, a lot der. **kù ≠ tèk-ès-ì**

abandon **kù ≠ jàp** *v* drop, leave (something somewhere), abandon der. **kù-pí ≠ jàp**

abcess **kì ≠ tám** (*pl.* **pì ≠ tám**) *n* abcess

abdomen **nì ≠ pù^n dí** (*pl.* **è ≠ mù^n dí**) *n* abdomen (external), belly

abduction **m̄ ≠ fòn-ìk-j-ò** (*pl.* **ìn̄ ≠ fòn-ìk-j-ò**) *n* abduction

able **kʷ ≠ ðt-ðn** *v* (be) able

above **mènè-mènè** *n* sky, on, above;

pò ≠ tál-ín-án₁ *prép* above der. **à ≠ tál-ín-án** der. **ìn ≠ dál-ín-án** der. **nì ≠ tál-ín-án** der. **pò ≠ tál-ín-án₂**

abscess **k̄ ≠ à^n dá₁** (*pl.* **p̄ ≠ à^n dá**) *n* garbage, waste, abscess

abundance **kù ≠ sòl** *adv* a lot, abundance

abundant **kù ≠ tèk v** (be) abundant, a lot der. **kù ≠ tèk-ès-ì**

abuse **kù ≠ sù:t** *v* abuse

accept **kʷ ≠ át-àp** *v* accept, receive, believe, admit der. **kʷ ≠ át-àp-àn**

accompany **kù ≠ tíl-ìk-ìn** *v* accompany

account **m ≠ bákò** *n* account, report

accumulate **kù ≠ tùl-è** *v* accumulate der. **kù ≠ tùl-ìt**

achieve **kù ≠ ják-òn** *v* achieve

act **kʷ ≠ él v** act, do der. **kʷ ≠ èl-è** der. **kʷ ≠ èl-ìn-èn**

acting **n̄ ≠ èl-j-ê** (*pl.* **mè ≠ èl-j-ê**) *n* manner of acting, actions

action brutal and abrupt **mà ≠ kàk-àl** *n* action brutal and abrupt

action of a hen looking for a place to lay an egg **kʷ-à ≠ pàl-à-pàl** *v* action of a hen looking for a place to lay an egg

actions **n̄ ≠ èl-j-ê** (*pl.* **mè ≠ èl-j-ê**) *n* manner of acting, actions

actor **éñ ≠ él-ì** (*pl.* **pé ≠ él-ì**) *n* servant, actor

Adam's apple **nù ≠ mìlì-kòté** (*pl.* **tù ≠ mìlì-kòté**) *n* voice box, larynx, Adam's apple, œsophagus

add **kʷ ≠ ñj-ìk-èn** *v* add, increase

add condiments **kù ≠ tòk₂** *v* add condiments der. **kù ≠ tók-ò₂**

adjust **kʷ ≠ ès-ìk-èp-ì** *v* measure, compare, adjust

admit **kʷ ≠ át-àp** *v* accept, receive, believe, admit der. **kʷ ≠ át-àp-àn**

adroitness **ì ≠ lét-j-é** (*pl.* **mù ≠ lét-j-é**) *n* dexterity, adroitness

adult **è ≠ kés-ít-én** (*pl.* **pè ≠ kés-ít-én**) *n* adult

advance **kù ≠ sò:k-ì** *v* cause to advance, go ahead

affair **pʷ ≠ òpñ** (*pl.* **mʷ ≠ òpñ**) *n* affair, story

afraid **kù ≠ tí:n-è** *v* run, flee; be afraid der. **kù ≠ tí:n-èn** der. **kù ≠ tí:n-èn-ìn** der. **kù ≠ tí:n-ìt** der. **kù ≠ tí:n-ìt-ìn** der. **ù-s̄-è-tí:n-è** der. **ù-s̄-è-tí:n-ìt**

again **à^n d-ék-ék** *adv* again

agama lizard (red-headed) **kì ≠ pápá** (*pl.* **pì ≠ pápá**) *n* agama lizard (red-headed)

age **kù ≠ lùn** *v* age, grow old, become old

aged **kì ≠ lùn-ú** (*pl.* **pì ≠ lùn-ú**) *n* (an) old, aged (person)

agreement **kʷ ≠ ám-ìn-èn** *n* agreement

agriculture nò ≠ kún-à-kún-à (pl. tù ≠ kún-à-kún-à) n agriculture
air k̄ ≠ él-ùm (pl. p̄ ≠ él-ùm) n breath, air (breathed)
alga (sp.) ì ≠ l̄n̄d (pl. mù ≠ l̄n̄d) n alga (sp.)
alight kù ≠ t̄t̄-ìm-èt v alight
all p ≠ èm (der. of p ≠ ùm) adv all
amuse kù ≠ f̄èl-è v joke, amuse der.
kù ≠ f̄èl-ès-ì
amusement nò ≠ f̄èl (pl. tù ≠ f̄èl) n amusement, diversion
amusements tò ≠ f̄èl₂ n amusements, games
ancient -n̄s^wà adj ancient, old
and nà prep and, with
anger ì ≠ l̄op̄ì (pl. mù ≠ l̄op̄ì) n anger;
mè ≠ l̄in̄-í n anger
angry kù ≠ l̄in̄ v (get) angry; kù ≠ l̄op-òk-ò
v (get) angry
animal pò ≠ jàm (pl. mà ≠ jàm) n animal
ankle ì ≠ kéj-éñ-è (pl. mù ≠ kéj-éñ-è) n ankle
ankle ring kì ≠ lè^mbú (pl. p̄i ≠ lè^mbú) n ankle ring, bangle
announce kù ≠ té:k-ì v announce
announcement kì ≠ té:k-j-è (pl. p̄i ≠ té:k-j-è) n announcement
ant kì ≠ tólij (pl. p̄i ≠ tólij) n ant
antelope ñòp̄ì (pl. ì ≠ ñòp̄ì) n doe, antelope
antenna ì ≠ l̄òj₁ (pl. mù ≠ l̄òj) n horn, pipe-stem, antenna
anus nò ≠ l̄at (pl. tù ≠ l̄at) n anus;
n^w ≠ àk-ìt-èn (pl. t^w ≠ àk-ìt-èn) n anus
anvil nì ≠ kèjí (pl. è ≠ kèjí) n anvil
appear kò ≠ sù:n-òk v appear
appease kù ≠ jòt-ì v appease, pacify
applaud kù ≠ tá:m-à v clap (hands), applaud
der. kù ≠ tá:m-èt der. kù ≠ tá:m-ìt-èn

appoint kò ≠ l̄k₂ v name, appoint der.
kò ≠ l̄k-à
approach kù ≠ s̄it v approach der. kù-pí ≠ s̄it
der. kù ≠ s̄it-èn der. kù ≠ s̄it-èn-ìn der.
kù ≠ s̄it-èn-ì der. kù ≠ s̄it-ik-èn der.
kù ≠ s̄it-ìn-èn ; kù-pí ≠ jéj-èn v approach
argue endlessly kù ≠ sàñ-à v argue endlessly,
palavre
argument ñál (pl. ì ≠ ñál) n argument
arm kì ≠ nàm (pl. p̄i ≠ nàm) n arm, shoulder;
òm ≠ bòk (pl. ìm ≠ bòk) n arm, hand
armpit mè ≠ éⁿs^wé-ñs^wè n armpit
army ant nò ≠ òj (pl. tò ≠ òj) n army ant,
soldier ant
arrange kò ≠ pók-ò v arrange, put in piles
arrow kì ≠ ílà (pl. p̄i ≠ ílà) n arrow; nò ≠ tá
n stinger, arrow/lance head
ascend kù ≠ mák-àt v climb, ascend der.
kù ≠ mék-èt-ì ; kò ≠ p̄sl-èk v climb,
ascend
ashes ò ≠ tò₂ (pl. ì ≠ tò₂) n ashes
ask k^w ≠ ów-ùn v ask, request
association nù ≠ ùmú (pl. tù ≠ ùmú) n association
astonish kù ≠ sím-ìl-è v surprise, astonish, be astonished
astray kù ≠ tám v go astray, get lost
attack kù ≠ tòk₁ v provoke, attack der.
kù ≠ tók-ò,
attain k^w ≠ èk v attain, reach der. k^w ≠ èk-èn
der. k^w ≠ èk-ès-ì
attribute kì ≠ l̄k-t-ìn-è (pl. p̄i ≠ l̄k-t-ìn-è)
n attribute, name
authority pò ≠ kàk-à n power, authority
avocado fijé (pl. p̄e ≠ fijé) n avocado
avoid k^w ≠ èj-òn v avoid der. k^w ≠ èj-ìm-èt
? der. k^w ≠ èj-òk
ax j ≠ á:k (pl. m^w ≠ á:k) n ax

B b

babble kò ≠ jóp-ìl-ò v stutter, babble (baby)

baby k̄ ≠ èⁿd-ìn-è (pl. p̄i ≠ èⁿd-ìn-è) n baby

baby sling pù ≠ sè^mb-én (pl. mè ≠ sè^mb-én)
n baby sling

bachelor ì ≠ lè^mb (pl. mò ≠ lè^mb) *n* bachelor, spinster

back kélém *n* back, behind der. ηélemé ì ; kì ≠ liⁿd (pl. pì ≠ liⁿd) *n* back

back (of something) ηélem-é (pl. ì ≠ ηélem-é) *n* back (of something)

back up kù ≠ tún-è *v* back up

bad kù ≠ tè *v* sharp, bad

badness kì ≠ lòk (pl. pì ≠ lòk) *n* evil, badness, ugliness

bag m ≠ bál-á (pl. ìm ≠ bál-á) *n* pocket, sack, bag

bait kì ≠ sòk (pl. pì ≠ sòk) *n* bait

bake (in ashes) k^w ≠ ḍ^mb-ò *v* bake (in ashes)

balafon mè ≠ lèⁿdò *n* balafon

baldness kè ≠ èⁿd (pl. pè ≠ èⁿd₁) *n* baldness

bamboo (raphia) kì ≠ f^mdól (pl. pì ≠ f^mdól) *n* bamboo (raphia)

bamboo harp nì ≠ kòpjí (pl. ò ≠ kòpjí) *n* bamboo harp

banana ò ≠ jò (pl. ì ≠ jò) *n* banana

bangle kì ≠ lè^mbú (pl. pì ≠ lè^mbú) *n* ankle ring, bangle

bank kì ≠ ηèⁿd (pl. pì ≠ ηèⁿd) *n* bank

baobab tree pù ≠ kúm (pl. mè ≠ kúm) *n* baobab tree

bark (as dog) kù ≠ pós-ò *v* bark (as dog)

bark (of tree) kì ≠ kò:kò (pl. pì ≠ kò:kò) *n* bark (of tree)

barren kì ≠ kíl (pl. pì ≠ kíl) *n* barren (man or woman), without children

basket àm ≠ bák (pl. ìm ≠ bák) *n* basket, type of; ì ≠ kò-kó (pl. mù ≠ kò-kó) *n* basket; ì ≠ kòl-òp-én (pl. mù ≠ kòl-òp-én) *n* basket; ì ≠ sá:ŋ (pl. mù ≠ sá:ŋ) *n* basket; kì ≠ pìpjé (pl. pì ≠ pìpjé) *n* basket; kì ≠ kàsá (pl. pì ≠ kàsá) *n* basket; kì ≠ pàl-ún-én (pl. pì ≠ pàl-ún-én) *n* basket; nì ≠ kòpó (pl. ò ≠ kòpó) *n* cup, pot, basket; ηàká (pl. ìnjàká) *n* basket; ηwé (pl. ìnjwé) *n* basket; ò ≠ jòñjó (pl. ì ≠ jòñjó) *n* basket

bat è ≠ nèm (pl. ì ≠ nèm) *n* bat; nì ≠ màkí (pl. à ≠ màkí) *n* bat

bathe kù-pí ≠ tû^mb-è *v* bathe; kù ≠ sòk-à *v* bathe der. kù ≠ sòk-èt

bathing place nì-pí ≠ tû^mb (pl. èm-bí ≠ tû^mb) *n* bathing place

battle kù ≠ n^wà₁ *n* (the) battle

be kù ≠ pá *v* be

be full kù ≠ wô:n *v* be full der. kù ≠ wó:n-òs-ì der. kù ≠ wó:n-òs-ìjì der. kù ≠ wó:j-ì der. ò ≠ wón-ón

be nearsighted, kù ≠ fémf-ès-ì *v* be nearsighted,

be stuck kù ≠ kák-àn *v* be stuck der. kù ≠ kék-èj-ì

be tired k^w ≠ àⁿd *v* be tired der. k^w ≠ àⁿd-àn

bead pù ≠ lèŋj (pl. mè ≠ lèŋj) *n* ring, necklace, bead

beam èn ≠ dì^mb (pl. ìn ≠ dì^mb) *n* beam, rafter

bean nì ≠ lòffí (pl. ò ≠ lòffí) *n* bean

bear false witness kù ≠ kák-àl-à *v* bear false witness der. kù ≠ kák-àl-àn

bear fruit k^w ≠ öm₂ *v* produce, bear fruit, swell der. k^w ≠ öm-ò

beard kì ≠ kékú (pl. pì ≠ kékú) *n* beard

beat kù ≠ jék-è *v* thresh, beat (grain), winnow; kù ≠ sáp *v* hit, beat (with stick/spear) der. kù ≠ sáp-à der. kù ≠ sáp-èn

beat drum kù ≠ tóŋ-ò *v* sing, play (instrument), beat (drum), ring (bell)

beauty kù ≠ pót *n* beauty; pù ≠ pót-ì *n* beauty

become k^w ≠ ej *v* become der. kù-p^j ≠ ej-ès-ì der. k^w ≠ ej-ès-ì der. k^w ≠ ej-ì der. k^w ≠ ej-èn

bed nì ≠ pét (pl. àm ≠ bét) *n* bed

bedbug ì ≠ këtù (pl. mù ≠ këtù) *n* bedbug

bee ò ≠ ókì (pl. s^j ≠ ók-ì) *n* bee

befit k^w ≠ ès-ik-èn *v* befit, suit der. èŋ ≠ ès-ik-én-én der. k^w ≠ ès-ik-èn-èn

before kì ≠ s^jó-s^jó *adv* before

beg k^w ≠ à^mb-à *v* look for, beg (for) der. kù-p^j ≠ à^mb-à der. k^w ≠ à^mb-èt der. k^w ≠ à^mb-ìt-èn

beg (for money) kù ≠ fák-à *v* beg (for money)

beggar à ≠ fák-è (pl. pà ≠ fák-è) *n* beggar

begin kù ≠ tûm₁ *v* begin; kù ≠ kòⁿs *v* start, begin again der. kù ≠ kòⁿs-èt der. kù ≠ kòⁿs-ò

beginning nì ≠ tùm-ìn (pl. èn ≠ dùm-ìn) *n*
beginning

behind kélém *n* back, behind der. njélémé ì

belch kù ≠ p̄ò *v* belch

believe kʷ ≠ át-àp *v* accept, receive, believe, admit der. kʷ ≠ át-àp-àn

bell è ≠ pèngé (pl. ì ≠ pèngé) *n* bell

belly nì ≠ pùndí (pl. è ≠ mùndí) *n* abdomen (external), belly

belongings pò ≠ nèm₁ (pl. mà ≠ nèm₂) *n*
belongings, riches, possessions

beloved n̄j ≠ òj₁ (pl. òj ≠ òj) *n* beloved

beloved (the) kòké: (pl. pò ≠ kòké:) *n*
beloved (the)

below njús-kúsìè *prép* below, underneath, down

bend à ≠ pák-ál-á₁ *n* bend, crook, curve; kù ≠ lòŋ-èk *v* lower, bend der.
kù ≠ lòŋ-ìm-èt ; kù ≠ tól-ò *v* curve, bend der. kù ≠ tól-èk der. kù ≠ tól-èt der.
kù ≠ tól-ìm-èt der. kù ≠ tól-ìm-òt

bend down kù ≠ kùt-ìm-ìt *v* bend down, stoop

bewitch kù ≠ lìmb-à *v* bewitch; kù ≠ sèm *v* killed (eaten) by sorcery, bewitch

big kʷ ≠ ðmb *v* big, fat, (be) wide der.
kʷ ≠ ðmb-ò

big toe kì ≠ nóm-ìn-ë: (pl. pì ≠ nóm-ìn-ë:) *n*
thumb, big toe

big wild cat (species undetermined)
à ≠ njànjèmà *n* big wild cat (species undetermined)

bile njìsi-kís (pl. ì ≠ njìsi-kís) *n* bile, gall, gall bladder

bind kù ≠ kòt₂ *v* fasten, bind (load) der. kù-
pí ≠ kót-ìk-àñ der. kù ≠ kót-à₂ der.
kù ≠ kót-ìk-àñ

bird (generic) pù ≠ nòní (pl. mó ≠ nòní) *n*
bird (generic) der. ì ≠ nòní der. mù ≠ nòní

bird that signals large animals ì ≠ s'à (pl. mù ≠ s'à) *n* bird that signals large animals

birdlime (adhesive to catch birds) pò ≠ lò (pl. mó ≠ lò) *n* birdlime (adhesive to catch birds)

birthing tool kì ≠ píén-ín (pl. pì ≠ píén-ín) *n*
birthing tool

bite kù ≠ sík-èt *v* bite, strike (snake)

bitter kù ≠ nʷ-àk-à *v* (be) bitter

bitter kù ≠ nʷà₄ *v* bitter

black pù-ŋ ≠ én-ép-én (pl. mè-ŋ ≠ én-ép-én) *n* black der. è ≠ njén-ép-én der.
pʷ ≠ én-ép-én

black ant èn ≠ sʷéjnè (pl. ìn ≠ sʷéjnè) *n* black ant

black man k̄j ≠ ènèp-èk (pl. p̄j ≠ ènèp-èk) *n*
black man

black pepper nj ≠ fùŋ-òl-ò (pl. ìmj ≠ fùŋ-òl-ò) *n* black pepper

blackbird kì ≠ jólòlò (pl. pì ≠ jólòlò) *n*
blackbird

blacksmith é ≠ tújn (pl. pé ≠ tújn) *n*
blacksmith

bladder ì-pí ≠ "s-én (pl. mó-pí ≠ "s-én) *n*
bladder

blade (of grass) nù ≠ kàlàmò (pl. tò ≠ kàlàmò) *n* blade (of grass)

blaze kò ≠ pól-òl *v* blaze

bless kù ≠ sàj-à *v* bless

blessing kì ≠ sàj (pl. pì ≠ sàj) *n* blessing

blight ì ≠ sók-lìmbí (pl. mó ≠ sók-lìmbí) *n*
rust, blight

blind person è ≠ pútè-pútè (pl. pè ≠ pútè-pútè) *n* blind person

blink kù ≠ púŋ-è *v* blink der. kù ≠ púŋ-ìt ;
kù ≠ két-èk *v* blink der. kù ≠ két-ìk-èp-ì
der. kù-pí ≠ két-kèt

block kì ≠ lík (pl. pì ≠ lík) *n* block, brick;
kù ≠ kèmb *v* block der. kù-pí ≠ kímb-à der.
kù ≠ kímb-à der. kù ≠ kímb-èt

blood mà ≠ nój *n* blood

blow kù ≠ fúk-è *v* blow der. kù ≠ fúk-ès-ì
der. kù ≠ fúk-ìt der. kù ≠ fúk-ìt-ì ;
kʷ ≠ ön-ò *v* blow, fan der. kʷ ≠ ön-ìt

blow away kʷ ≠ èl-èk₁ *v* fly, blow away der.
kʷ ≠ èl-èk-ìn der. kʷ ≠ èl-èk-ìn-èn der.
kʷ ≠ èl-èk₂

blow nose kù-pí ≠ jè *v* blow nose

blue duiker n ≠ sètì (pl. ìn ≠ sètì) *n* blue duiker

blunt kù ≠ tùl *adj* (be) blunt der. kù ≠ tùl-ì

boa njúm (pl. ì ≠ njúm) *n* python, boa

body nʷ ≠ ɔl (pl. tʷ ≠ ɔl) *n* body

body (diminutive) j ≠ ɔl-òl (pl. tʷ ≠ ɔl-òl) *n*
body (diminutive)

boil (food) kʷ ≠ ɔj-ò *v* boil (food)

boil over kù ≠ jìk-à₂ v soften, boil over der.
 kù ≠ jìk-ì der. kù ≠ jìk-is-ì
 bone à ≠ kàk (pl. ì ≠ kàk) n bone, ridge;
 kì ≠ kóókó (pl. pì ≠ kóókó) n bone
 bone marrow mò ≠ fɔ^mfè n bone marrow
 border àm ≠ bál (pl. ìm ≠ bál) n boundary,
 border (country)
 borrow kò-pj ≠ ɔl v borrow, hire
 bottle ò ≠ lɔ^mbò (pl. ì ≠ lɔ^mbò) n bottle der.
 ì ≠ lɔ^mbò \ mò ≠ lɔ^mbò
 bottomless pit kì ≠ fònó (pl. pì ≠ fònó) n
 bottomless pit
 boundary àm ≠ bál (pl. ìm ≠ bál) n
 boundary, border (country)
 boundary (of field) nò ≠ kàm-á (pl.
 tò ≠ kàm-á) n boundary (of field)
 bow (hunting) kì ≠ pès (pl. pì ≠ pès) n bow
 (hunting)
 bowl kì ≠ s^wá (pl. pì ≠ s^wá) n bowl
 box "dók n box
 brace kù ≠ kò^mf v buttress, brace up der. kù-
 pí ≠ kò^mf der. kù ≠ kò^mf-èt
 bracelet kì ≠ k^wál (pl. pì ≠ k^wál) n bracelet
 braid kù ≠ nèk₂ v plait, braid with raffia der.
 kù ≠ nék-è der. kù ≠ nék-èn der.
 kù ≠ nék-ìn-èn ; kù ≠ nòk v plait, braid
 (hair) der. kù ≠ nòk-à
 brain mè ≠ énè n brain
 braise kù ≠ wàn-àn v braise
 branch nú ≠ sò: (pl. tú ≠ sò:) n whip, branch
 for whipping
 branch (ex. tree) kì ≠ kàsì (pl. pì ≠ kàsì) n
 branch (ex. tree)
 bread kì ≠ lèt (pl. pì ≠ lèt) n bread
 break kù ≠ kàⁿd-à v break der. kù-
 pí ≠ kàⁿd-à der. kù ≠ kàⁿd-èt der.
 kù ≠ kàⁿd-èt-èn ; kù ≠ sán-à v break, shell
 (groundnuts) der. kù ≠ sán-èk ; m ≠ bún n
 break, crack, fracture
 breast mò ≠ jɔ₂ n breast; nì ≠ pénè (pl.
 èm ≠ bénè) n udder, breast
 breastbone j ≠ ðⁿsì (pl. m^w ≠ ðⁿsì) n
 breastbone
 breath k^j ≠ él-ùm (pl. p^j ≠ él-ùm) n breath,
 air (breathed)
 breath of life è ≠ lùm-ú (pl. ì ≠ lùm-ú) n
 soul, breath of life

breathe k^w ≠ él-ùm-è v breathe der. kù-
 p^j ≠ él-ùm-èn-ì
 brick kì ≠ lík (pl. pì ≠ lík) n block, brick
 bride ñòlò₁ n bride, first wife
 brideprice k^j ≠ ðñ-ìn-ò (pl. p^j ≠ ðñ-ìn-ò) n
 brideprice (for bride's family), fiancée
 bridge kì ≠ tàng-àn-à (pl. pì ≠ tàng-àn-à) n
 bridge
 bright kù ≠ m^wèñ-è v (be) bright, shine der.
 kù ≠ m^wèñ-ès-ì
 bring up (a child) k^w ≠ él-èp-è v bring up (a
 child)
 brook è ≠ jì^mbí (pl. ì ≠ jì^mbí) n marsh,
 brook; è ≠ s^wé (pl. ì ≠ s^wé) n brook,
 stream; ò ≠ sòk (pl. ì ≠ sòk,) n brook,
 marécage
 brooklet kè ≠ èl (pl. pè ≠ èl) n rivulet,
 brooklet
 broom è ≠ tú:t-úk (pl. ì ≠ tú:t-úk) n broom;
 tò ≠ sàk-sàk n broom
 broth kì ≠ sòlà-sòlà (pl. pì ≠ sòlà-sòlà) n
 soup, broth
 brother-in-law mòñàñè (pl. pà ≠ mòñàñè) n
 brother-in-law, sister-in-law
 bucket ò ≠ lòñò (pl. ì ≠ lòñò) n bucket, pail
 bud kì ≠ tóñò (pl. pì ≠ tóñò) n bud;
 kù ≠ tás-à v germinate, bud
 buffalo ñàtì (pl. ì ≠ ñàtì) n buffalo
 build kù ≠ wá:k-à v build
 bulb à ≠ ñàñá (pl. ì ≠ ñàñá) n root, nerve,
 vein, bulb, tuber
 bulrush nò ≠ kòñ (pl. tò ≠ kòñ) n bulrush,
 rattan
 bump kì ≠ tút (pl. pì ≠ tút) n bump;
 kù ≠ púp-èn v trip, bump
 bunch (e.g. of grapes) òñ ≠ fòt (pl. ìñ ≠ fòt)
 n cluster, bunch (e.g. of grapes)
 burden kì ≠ n^wá (pl. pì ≠ n^wá) n load, burden,
 weight
 burn kì ≠ pìk-ít-én (pl. pì ≠ pìk-ít-én) n
 burn
 burn (intr.) kù ≠ pèk v burn (intr.) der.
 kù ≠ pìk-ì der. kù ≠ pìk-à der. ù-s^jà-pìk-à
 burn hotly kù-pé ≠ lèm-èn-s-à v burn hotly
 burning stick used as light kì ≠ mèn-ìn-é (
 pl. pì ≠ mèn-ìn-é) n burning stick used as
 light

burst kù ≠ tòs v burst
 bury kù ≠ jò v bury der. kù ≠ jò-n-in der.
 kù ≠ jò-òn der. kù ≠ jò-òn-òn der.
 kù ≠ jò-òn-òn-in
 bush è ≠ kít (pl. ì ≠ kít) n bush
 bush country à ≠ fàn (pl. ì ≠ fàn) n bush
 country, rural area
 bush fire è ≠ èjé (pl. s̄i ≠ èjé) n bush fire
 butcher òŋ ≠ ón-ì (pl. p̄ ≠ ón-ì) n butcher

butchering kʷ ≠ ðn₁ v kill, murder, slaughter,
 kill (animal for butchering)
 butterfly ñéléné-nsínè (pl. ì ≠ ñéléné-
 nsínè) n butterfly, moth
 buttress kù ≠ kòmf v buttress, brace up der.
 kù-pí ≠ kòmf der. kù ≠ kòmf-èt
 buy, pay (for goods, services, etc.) kʷ ≠ ðnd v
 buy, pay (for goods, services, etc.) der. kù-
 p̄ ≠ ðnd-ò

C c

cabin m̄ ≠ fàtá₁ (pl. ìm̄ ≠ fàtá₁) n hut, cabin
 cache-sexe kì ≠ tùmbù (pl. pì ≠ tùmbù) n
 traditional clothing of women, cache-sexe
 cackle kù ≠ kà:k-àñ v cackle, stutter,
 stammer der. kù ≠ kè:k-èj-ì der.
 kù ≠ kà:k-èt der. kù ≠ kà:k-ít-èn
 caiman m̄ ≠ bápí (pl. ìm̄ ≠ bápí) n caiman
 calabash kì ≠ ják (pl. pì ≠ ják) n calabash;
 pù ≠ lèpé (pl. mè ≠ lèpé) n calabash
 calabash (containing water) ñínd (pl. ì ≠ ñínd)
 n calabash (containing water)
 calabash for oil nì ≠ ik (pl. èŋ ≠ ik) n
 calabash for oil
 calabash fragment kì ≠ tét-ék (pl.
 pì ≠ tét-ék) n calabash fragment
 calf of leg nù ≠ tók (pl. tù ≠ tók) n calf of
 leg
 call kù-pí ≠ lík-èn v invite (people), call
 (someone); òm-bí ≠ lík-íñ-én (pl. ìm-
 bí ≠ lík-íñ-én) n call
 calm kì ≠ jéwè (pl. pì ≠ jéwè) n silence,
 calm; kù ≠ kìnd-è v calm der.
 kù ≠ kìnd-èn,
 cane kì ≠ sùmè (pl. pì ≠ sùmè) n cane,
 walking stick
 cane rat m̄ ≠ bés (pl. ìm̄ ≠ bés) n cane rat,
 cutting grass, grass cutter
 canoe kì ≠ tój (pl. pì ≠ tój) n canoe
 captive kì ≠ mbòk (pl. pì ≠ mbòk) n prisoner,
 captive

carapace k̄j ≠ éñélénj (pl. p̄j ≠ éñélénj) n shell,
 carapace
 caress kù ≠ pòmb-òs-ì v caress
 carry kù ≠ sèmb₁ v carry
 carry in arms kù ≠ né:k-èn v carry in arms
 der. kù-pí ≠ né:k-èn der. kù ≠ né:k-ìn-èn
 carve kù ≠ súñ-ùl-è v notch, carve smth
 round; kù ≠ fà:t-à v carve, sharpen der.
 kù ≠ fà:t-àñ der. kù ≠ fà:t-èn der.
 kù ≠ fà:t-èt der. kù ≠ fà:t-ìn-àñ der.
 kù ≠ fà:t-ìn-èn ; kù ≠ sík-ìl-à v notch,
 carve smth small and round
 cassava m̄ ≠ bùñè (pl. ìm̄ ≠ bùñè) n cassava
 castrate kʷ ≠ àñs v castrate, circumcise der.
 kʷ ≠ àñs-ìn-àñ der. ò-s̄ì-à-ñs
 cat mòs̄è (pl. pè ≠ mùs̄è) n cat
 catch kʷ ≠ èt-ik-èn v seize, catch, hold,
 cease, stop
 catch (object in air) kù ≠ sák-òn v catch
 (object in air)
 caterpillar kì ≠ "dòmbò (pl. pì ≠ "dòmbò) n
 caterpillar; ò ≠ ñòñó (pl. ì ≠ ñòñó) n
 caterpillar, maybug/cockchafer larva
 cattle egret nò ≠ kòlòñmbò (pl. tò ≠ lòlòñmbò) n
 cattle egret
 cattle pen m̄ ≠ fàtá₂ (pl. ìm̄ ≠ fàtá₂) n cattle
 pen
 caution ñʷéł (pl. ì ≠ ñʷéł) n prudence, caution
 cave èm̄ ≠ bìk (pl. ìm̄ ≠ bìk) n cave
 cease kʷ ≠ èt-ik-èn v seize, catch, hold,
 cease, stop

cemetery mò ≠ nō: *n* cemetery; mò ≠ kò *n* cemetery

central beam kì ≠ ló:m'bò (*pl.* pì ≠ ló:m'bò) *n* central beam

chair ñ ≠ àfá (*pl.* ñj ≠ àfá) *n* chair

challenge k̄j ≠ à:n's-é (*pl.* p̄j ≠ à:n's-é) *n* challenge

chameleon nù ≠ kéné-né"b (*pl.* t̄u ≠ kéné-né"b) *n* chameleon

change kù ≠ nuk-ì *v* change, modify

channel n̄j ≠ è:n'd *n* channel

character kì ≠ lò:ŋ (*pl.* pì ≠ lò:ŋ) *n* character; kì ≠ nèm₂ (*pl.* pì ≠ nèm₂) *n* character

charcoal kì ≠ kànà (*pl.* pì ≠ kànà) *n* charcoal, embers

charge ð ≠ kē:k (*pl.* ð ≠ kē:k) *n* charge, surveillance

charity kù ≠ pò-òk-ì *v* give grace, giving charity

chase k̄w ≠ ðŋ-ðn-ðŋ-ðn *v* chase

chat kù ≠ kél-è *v* chat, talk der. kù-pí ≠ kél-ít-ì

checkers pù ≠ lá:ŋ₂ (*pl.* mà ≠ lá:ŋ₂) *n* draughts, checkers

cheek n̄w ≠ àj (*pl.* t̄w ≠ àj) *n* cheek

chest kì ≠ sàs (*pl.* pì ≠ sàs) *n* chest

chew kù ≠ ká:m'b-à *v* chew der. kù ≠ ké:m'b-ès-ì der. kù ≠ ká:m'b-ët

chew cud kù ≠ tük-ùm-ìn-è *v* ruminate, chew cud

chicken flea è ≠ ñiní (*pl.* ï ≠ ñiní) *n* chicken flea

chief è ≠ fùŋ (*pl.* pè ≠ fùŋ) *n* chief

child k̄j ≠ è:n'dinè (*pl.* p̄j ≠ è:n'dinè) *n* child, toddler?; m̄w ≠ ãn (*pl.* pà ≠ áñ) *n* child der. mõníñjó der. pà ≠ ápàjó

chimpanze à ≠ wákì *n* chimpanze

chin nì ≠ sèlú (*pl.* è ≠ sèlú) *n* chin

chisel kì ≠ mà:n'd (*pl.* pì ≠ mà:n'd) *n* chisel

choice kì ≠ lè:m'b-ú (*pl.* pì ≠ lè:m'b-ú) *n* choice; kì ≠ sàk-èn (*pl.* pì ≠ sàk-èn) *n* choice

choke kù-pí ≠ tìŋ *v* choke

choose kù ≠ j̄:m *v* elect, choose; kù ≠ lèk₁ *v* pick, choose, desire der. kù ≠ lík-à

chorus j ≠ át-áp-én (*pl.* m̄w ≠ át-áp-én) *n* refrain, chorus

circumcise k̄w ≠ à:n's *v* castrate, circumcise der. k̄w ≠ à:n's-ìn-àñ der. ù-s'ì-á:n's

circumcision (male) p̄w ≠ à:n's-à (*pl.* mà ≠ à:n's-à) *n* circumcision (male)

civet cat n ≠ sò:pó (*pl.* ìn ≠ sò:pó) *n* civet cat

clam kì ≠ kèjí (*pl.* pì ≠ kèjí) *n* clam

clan nì ≠ sìp (*pl.* è ≠ sìp) *n* tribe, clan, family

clap kù ≠ tá:m-à *v* clap (hands), applaud der. kù ≠ tá:m-ët der. kù ≠ tá:m-ít-èn

claw è ≠ jí:ŋè (*pl.* ï ≠ jí:ŋè) *n* fingernail, claw

clay nì ≠ mà (*pl.* à ≠ mà) *n* clay, potter's clay

clear (land for planting) kù ≠ tém-è *v* clear (land for planting)

clearing k̄j ≠ ɔfɔl *n* open place, clearing

climb kù ≠ mák-àt *v* climb, ascend der. kù ≠ mék-ët-ì ; kù ≠ pɔl-ëk *v* climb, ascend

clitoris èm ≠ fít (*pl.* ìm ≠ fít) *n* clitoris; kì ≠ lèl₂ (*pl.* pì ≠ lèl₂) *n* clitoris

clod kì ≠ tòp (*pl.* pì ≠ tòp) *n* clod

close kù ≠ fèl *v* close der. kù ≠ fèl-èn der. kù ≠ fèl-ìn-èn ; kù ≠ fèt *v* close

clot kù ≠ lìp-ìm-ít *v* coagulate, clot

cloth mè ≠ jíf *n* cloth; n ≠ díf-òn-ó (*pl.* ìn ≠ díf-òn-ó) *n* shirt, clothes, cloth; n ≠ sùnú *n* cloth

cloth worn by woman sà:n'dè (*pl.* pà ≠ sà:n'dè) *n* cloth worn by woman

clothes nì ≠ pílèŋ (*pl.* èm ≠ bílèŋ) *n* clothes; n ≠ díf-òn-ó (*pl.* ìn ≠ díf-òn-ó) *n* shirt, clothes, cloth

clothing kì ≠ tù:m'bù (*pl.* pì ≠ tù:m'bù) *n* traditional clothing of women, cache-sexe

cloud kì ≠ lò:n'dó (*pl.* pì ≠ lò:n'dó) *n* fog, haze, cloud

club ï ≠ kòp (*pl.* mò ≠ kòp) *n* club, cudgel, hammer

cluster ðm ≠ fòt (*pl.* ìm ≠ fòt) *n* cluster, bunch (e.g. of grapes)

coagulate kù ≠ lìp-ìm-ít *v* coagulate, clot

coat kù ≠ kúk-ùl-ít *v* rub, coat, smear

cockchafer nò ≠ pálá:n'd (*pl.* t̄u ≠ pálá:n'd) *n* cockchafer; ð ≠ ñjónjó (*pl.* ï ≠ ñjónjó) *n* caterpillar, maybug/cockchafer larva

cockroach k̄j ≠ è:n'sì (*pl.* p̄j ≠ è:n'sì) *n* cockroach

cocoa kàkáwè (*pl.* pà ≠ kàkáwè) *n* cocoa

coconut m ≠ bòⁿdó (pl. ìm ≠ bòⁿdó) n
coconut palm, coconut

coconut palm m ≠ bòⁿdó (pl. ìm ≠ bòⁿdó) n
coconut palm, coconut

cocoon n^j ≠ ànà (pl. ànj ≠ ànà) n nest, cocoon

cocoyam j ≠ áŋ (pl. m^w ≠ áŋ) n cocoyam

coffee kòfí (pl. pò ≠ kòfí) n coffee

coins k^jénsé (pl. pè ≠ k^jénsé) n small change, coins

cola nut n^j ≠ ènú (pl. èŋ ≠ ènú) n cola nut

cold (objects) kù ≠ sî:n v (be) cold (objects)

cold weather pù ≠ jò (pl. mò ≠ jò) n cold weather, fever, malaria

collect k^w ≠ èm-è v harvest, collect (palm wine from tree)

color k^j ≠ ejé-jè n color; k^w ≠ ál n color der.
k^w ≠ él-è_i der. k^w ≠ él-ì_i

comb kì ≠ lèl₁ (pl. pì ≠ lèl₁) n crest, comb (of rooster); kò-pí ≠ pìs-à v comb der. kù-pí ≠ pìs-èt der. ò-s^jà-pí-pìs-à der. ò-s^jà-pí-pìs-èt ; nò ≠ pès (pl. tù ≠ pès) n comb

come k^w ≠ ól v come der. kù-ò-sì-p^j ≠ ól-ín der. k^w ≠ ól-ìn

come out k^w ≠ àm v come (or go) out, exit der. k^w-à-sì-p^j ≠ ám-én der. k^w-à-s^j ≠ ám der. k^w ≠ àm-àn der. k^w ≠ àm-èn der. k^w ≠ àm-ìn-èn der. k^w ≠ èm-èn-ì der. k^w ≠ èm-ì

command nò ≠ kòt n command

commerce èn ≠ dùp-é (pl. ìn ≠ dùp-é) n commerce

compare k^w ≠ ès-ìk-èp-ì v measure, compare, adjust

compassion mà ≠ káná-kànà n pity, compassion

compete kò ≠ tò:n v compete

competition ò ≠ tò₁ (pl. ì ≠ tò₁) n race, competition

complaint kì ≠ sèn (pl. pì ≠ sèn) n complaint, dispute, palaver; m ≠ bíkà (pl. ìm ≠ bíkà) n complaint

complication àm ≠ bák-ál n complication

compound nò ≠ jà (pl. tò ≠ jà) n domaine, family, compound

computer è-p^j ≠ él-ìn-è (pl. pè-p^j ≠ él-ìn-è) n computer

conceive kù ≠ pòⁿd v conceive, create

concubine ì ≠ sòm (pl. mù ≠ sòm) n concubine

condiment nò ≠ kòlén (pl. tò ≠ kòlén) n condiment

condoleances ì ≠ jòs-ìn-ò (pl. mù ≠ jòs-ìn-ò) n (a) visit, condolences

conduct kù ≠ fók-ò v drive, conduct der. kù ≠ fók-ít der. kù ≠ fók-òs-ì

congratulate kù ≠ lé^mb-ì v thank, congratulate

connaisseur è ≠ mép-ì (pl. pè ≠ mép-ì) n connaisseur

constraint nò ≠ kút-à (pl. tò ≠ kút-à) n constraint, obligation

contempt tò ≠ fèn n contempt

contentment pě:sè n goodness, happiness, contentment, imperturbable, unshakeable

continue kù ≠ sùŋ-òn-à v continue

contract kù ≠ pòⁿd-èk v narrow, shrink, contract der. kù ≠ pòⁿd-ìk-òn

contradict kù ≠ tún-ùn-è v contradict; kù ≠ tò^mb-òn v contradict der. kù-pí ≠ tò^mb-òn

contradiction nò ≠ tò^mb-òn (pl. tò ≠ tò^mb-òn) n contradiction

cook kù ≠ ná^mb-à v cook, prepare (food) der. kù ≠ ná^mb-òk

cooking pot (earthenware) ì ≠ séjì (pl. mù ≠ séjì) n cooking pot (earthenware)

cooking pot for meat òn ≠ dól (pl. ìn ≠ dól) n cooking pot for meat

cooking stone nè ≠ èp (pl. ànj ≠ èp) n cooking stone

cool kù ≠ wòk v cool off, cool down der. kù ≠ wòk-ì

copper k^j ≠ ɔjò (pl. p^j ≠ ɔjò) n copper

corn èm ≠ bësè (pl. ìm ≠ bësè) n maize, corn

corn cob kì ≠ tèt (pl. pì ≠ tèt) n corn cob, stripped

corpse kì ≠ lóŋ (pl. pì ≠ lóŋ) n corpse, (be) dead

corrupt kù-pí ≠ sù:n-è v corrupt

corruption kì-pí ≠ sù:n-è (pl. pì-pí ≠ sù:n-è) n corruption; kì-pí ≠ ɔⁿd-ò (pl. pì-p^j ≠ ɔⁿd-ò) n corruption

cost k^w ≠ òŋ-ùn-ò v cost

cotton n ≠ dèf (pl. ìn ≠ dèf) n cotton

cough kù ≠ kós-òn v cough der.
 kù ≠ kós-òn-à

counsel kù ≠ sòŋ v counsel

count kʷ ≠ àn v count der. kʷ ≠ àn-àn

country kì ≠ tòŋ (pl. pì ≠ tòŋ) n country, ethnic area, village

courage kì ≠ lik-í (pl. pì ≠ lik-í) n courage

courtyard ò ≠ ɔ̄d (pl. s̄j ≠ ɔ̄d) n place, courtyard

cousin ṡbʷémé (pl. pì ≠ ṡbʷémé) n cousin

coward kì ≠ ṡbilà (pl. pì ≠ ṡbilà) n coward

cowardice pù ≠ ṡbilà (pl. mà ≠ ṡbilà) n cowardice

cowardly kù ≠ sùnd-ùn v (be) cowardly

cowrie shell pák-pákʷè (pl. pà ≠ pák-pákʷè) n cowrie shell

crab nì ≠ kán (pl. à ≠ kán) n crab

crack m ≠ búŋ n break, crack, fracture

crawl kù ≠ kòk-òp-ò v crawl; kù ≠ lànd-à v crawl

crawl (lizard) kù-pí ≠ páp-àl-à v crawl (lizard)

create kù ≠ pònd v conceive, create

crest kì ≠ lèl₁ (pl. pì ≠ lèl₁) n crest, comb (of rooster)

crevice è ≠ mènd (pl. i ≠ mènd) n crevice

cricket kì ≠ "dènjè (pl. pì ≠ "dènjè) n locust, cricket

cripple kì ≠ kònd (pl. pì ≠ kònd) n cripple; kì ≠ "sék-èl-ìn-è (pl. pì ≠ "sék-èl-ìn-è) n cripple

crocodile nù ≠ kùl-ṁbápé (pl. tù ≠ kùl-ṁbápé) n crocodile

crook à ≠ pák-ál-á₁ n bend, crook, curve

crop (of bird) kì ≠ tòk₁ (pl. pì ≠ tòk₁) n crop (of bird)

cross kù ≠ sà:p-èn v cross der. kù ≠ sè:p-ìjn-ì der. kù ≠ sè:p-it-ìjn-ì der. kù ≠ sà:p-àn der. kù ≠ sà:p-ìn-àn der. kù ≠ sà:p-ìn-èn der. kù ≠ sà:p-it-èn

crossroads nʷ ≠ át-òk-àn-à (pl. tʷ ≠ át-òk-àn-à) n crossroads, intersection

crotch (of tree) nì ≠ tàng (pl. à ≠ tàng) n crotch (of tree)

crow k̄j ≠ ɔ̄lɔ̄lɔ̄ (pl. p̄j ≠ ɔ̄lɔ̄lɔ̄) n crow; kù ≠ p̄l̄j-à v crow (rooster), swear

crowd k̄j ≠ òp (pl. p̄j ≠ òp) n crowd, pile, herd

crown (of head) m ≠ bòlò-pòt̄ò (pl. ìm ≠ bòlò-pòt̄ò) n crown (of head)

crunch kù ≠ pànd-à v crunch der. kù-pí ≠ pànd-à der. kù ≠ pànd-èt

crush kù ≠ kòl₂ v grind, crush der. kù ≠ kòl-à der. kù ≠ kòl-èt ; kù ≠ sès v crush, step on der. kù ≠ sès-òn-è

crust kì ≠ kàk (pl. pì ≠ kàk) n crust

cry kù ≠ pók-ò v scream, cry der. kù ≠ pók-òs-ì ; kù ≠ pàŋ-à v wail, cry der. kù ≠ pàŋ-èt ; nù ≠ kòk-ó (pl. tù ≠ kòk-ó) n cry

cry while talking kù ≠ sè:n-è v cry while talking

crying àm ≠ bàŋ-ú (pl. ìm ≠ bàŋ-ú) n tears, crying, mourning

cuckoo ??? kì ≠ tél (pl. pì ≠ tél) n cuckoo ???

cudgel ò ≠ kòp (pl. mò ≠ kòp) n club, cudgel, hammer

cultivate kù ≠ jòk-ò v cultivate

cup nì ≠ kòpó (pl. ò ≠ kòpó) n cup, pot, basket

cure kù ≠ pòk v look after, cure, heal der. kù ≠ pók-à

current (river stream) ò ≠ fòl (pl. ì ≠ fòl) n current (river, stream)

curse kù ≠ jòm v curse; jì ≠ òmò (pl. ìj ≠ òmò) n curse

curve à ≠ pák-ál-á₁ n bend, crook, curve; kì ≠ tòl-j-ò n curve; kù ≠ tòl-ò v curve, bend der. kù ≠ tòl-èk der. kù ≠ tòl-èt der. kù ≠ tòl-ìm-èt der. kù ≠ tòl-ìm-òt

cut kù-pí ≠ mʷ-à v cut (hair), shave; kù ≠ sòmb₁ v decide, judge, cut, slice der. kù ≠ sòmb₂ der. kù ≠ sòmb-à ; kʷ ≠ èns v cut der. kʷ ≠ èns-è der. kʷ ≠ èns-ik-èn der. kʷ ≠ èns-ìn-èn ; m̄j ≠ fwà (pl. ìmj ≠ fwà) n cut, slash

cut down (tree) kù ≠ kà v cut down (tree) der. kù ≠ kà-àn-àn der. kù ≠ kà-àn-àn-èn der. kù ≠ kà-àn-ìn-àn der. kù ≠ kà-àt-à der. kù ≠ kà-àt-àn der. kù ≠ kà-àt-èt

cut in two kù ≠ sàl v cut in two der. kù ≠ sàl-à,

cutlass m̄j ≠ fák (pl. ìmj ≠ fák) n machete, cutlass

cutting grass m ≠ bés (pl. ìm ≠ bés) n cane rat, cutting grass, grass cutter

D d

dance kù ≠ pín-è v dance der. kù-
pí ≠ pín-èn ; mè ≠ pín n dance; pò ≠ nók
(pl. mò ≠ nók) n dance

dark (colour) kʷ ≠ ēn-èp v (be) dark (colour)
der. kʷ ≠ ēn-èp-ì

darkness m ≠ bínè (pl. ìm ≠ bínè) n darkness

daughter òm ≠ bòl (pl. pò ≠ pòl) n daughter

daughter-in-law k̄ ≠ òm'b (pl. p̄ ≠ òm'b) n
daughter-in-law

dawn nì ≠ pál-én₁ (pl. à ≠ pál-én₁) n dawn,
East

day pʷ ≠ ɔsè (pl. mò ≠ ɔsè) n day

day after tomorrow kúpálán n day after
tomorrow

day before yesterday kàjà adv day before
yesterday

dead kì ≠ kù (pl. pì ≠ kù) n (the) dead;
kì ≠ lóŋ (pl. p̄ ≠ lóŋ) n corpse, (be) dead

deaf mute kì ≠ "dìk-él-ít-j-é (pl.
p̄ ≠ "dìk-él-ít-j-é) n deaf mute

deaf person à ≠ tók-śl-tòk-òl (pl.
p̄ ≠ tók-śl-tòk-òl) n deaf person

deafness pì ≠ tókśl n deafness

death nì ≠ kù (pl. è ≠ kù) n death, funeral (at
occasion of death); pò ≠ kʷ-én n death

debt ò ≠ òl-ò (pl. s̄l ≠ òl-ò) n debt

deceitfulness nì-pí ≠ nèm'b (pl. èm-bí ≠ nèm'b)
n shelter, hiding place, deceitfulness,
hypocrisy

deceive kù ≠ nàn v deceive der. kù-pí ≠ nàn

decide kù ≠ sòm'b₁ v decide, judge, cut, slice
der. kù ≠ sòm'b₂ der. kù ≠ súm'b-à

decorate kù ≠ lèŋ-è v decorate, dress der. kò-
pí ≠ lèŋ-è

decrease kʷ ≠ òn v decrease

deep kù ≠ jùm v (be) deep

defecate kʷ ≠ ăk-êt v defecate der.
kʷ ≠ ăk-ít-àn

defend kù ≠ kàj v defend, forbid, prevent,
prohibit der. kù ≠ káj-kàj

den pʷ ≠ éṣì (pl. mè ≠ éṣì) n den, lair

deny kù ≠ sáŋ-òn v deny, refuse

deny oneself kʷ ≠ èn v refuse, disagree, deny
oneself der. kʷ ≠ èn-èn

depressed (emotional state) kʷòt-nʷśl v (be)
depressed (emotional state)

descend kù ≠ sèl-èn v land, descend der.
kù ≠ sèl-ì der. ù-s̄è-sèl-èn

desert k̄ ≠ ɔnđò (pl. p̄ ≠ ɔnđò) n desert

desire kù ≠ lèk₁ v pick, choose, desire der.
kù ≠ lík-à ; kʷ ≠ òj-ò₁ v love, want, desire
der. kù-p̄ ≠ ɔj-ò

despise kù ≠ fén-è v despise der.
kù ≠ fén-èn der. kù ≠ fén-ít der. ù-s̄è-fén-
è der. ù-s̄è-fén-ít

despondent jółśl adv (ideophone: sound of
expelled breath) exhausted, despondent

destroy kù ≠ kàt v destroy der. kù ≠ kàt-à
der. kù ≠ kàt-àñ der. kù ≠ kàt-èk der.
kù ≠ kàt-èt

detach kù ≠ sùl-ùn v open, release, detach;
kù ≠ kás v detach der. kù-pí ≠ kás

detest kù ≠ fém-è v detest, hate der.
kù ≠ fém-èt der. kù ≠ fém-ìn-èn

dew à ≠ kàs (pl. ì ≠ kàs) n dew

dexterity ì ≠ lét-j-é (pl. mù ≠ lét-j-é) n
dexterity, adroitness

diarrhea kì ≠ fám (pl. pì ≠ fám) n diarrhea

die kù ≠ kù v die der. kù-pí ≠ kù-ùn

dig kù ≠ tím v dig der. kù ≠ tím-è₁
dig up kù ≠ kàj-à v harvest, dig up (yams)
der. kì ≠ kàj-àk der. kù ≠ kèj-ès-ì der.
kù ≠ kàj-àñ

dilute kò ≠ sòl v dilute der. kù ≠ sùl-ì

dirt àn ≠ sán (pl. ìn ≠ sán) n soil, earth, dirt;
kì ≠ jík (pl. pì ≠ jík) n spot, dirt;
nò ≠ lòp (pl. tò ≠ lòp) n dirt, soil

dirt thrown out of ants' hole (esp. the black
ant) nì ≠ pùs (pl. èm ≠ bùs) n dirt thrown
out of ants' hole (esp. the black ant)

dirtiness kì ≠ lòp-ó n filth, dirtiness

disagree kʷ ≠ èn v refuse, disagree, deny
oneself der. kʷ ≠ èn-èn

disappear kù ≠ sák-èn v disappear

discourse nò ≠ kàl (pl. tò ≠ kàl) n language,
discourse, speech

disease kù ≠ nóm-à (pl. mà ≠ nóm-à) *n*
 illness, disease, (be) sick; ñ ≠ kònó (pl. mò ≠ kònó) *n* illness, disease

disgust kù ≠ nít *v* disgust

dispute kì ≠ sèn (pl. pì ≠ sèn) *n* complaint, dispute, palaver

dissipate kù ≠ sélè-mèndì *v* scatter, dissipate

distress pù ≠ lúl-úk-è *n* distress, horror

ditch kì ≠ pòlòpój (pl. pì ≠ pòlòpój) *n*
 ditch; ñj ≠ fòñ-jó (pl. ìñj ≠ fòñ-jó) *n* ditch

dive kʷ ≠ òm'b-ìn₂ *v* dive der. kù-pí ≠ óm'b-ìn₂
 der. kʷ ≠ òm'b-òn₂

diversion nò ≠ fìl (pl. tò ≠ fìl₁) *n*
 amusement, diversion

divide kʷ ≠ át-òn *v* divide, separate der.
 kʷ ≠ át-úk-àn der. kʷ ≠ át-ún-à der.
 kʷ ≠ ét-úk-èñ-èñ-ì der. kʷ ≠ ét-úk-èñ-ì

diviner è ≠ pús-ì (pl. pè ≠ pús-ì) *n* diviner, fortune-teller

division n^j ≠ àp (pl. àñj ≠ àp) *n* division, sharing, portion

dizziness nò ≠ fíál-àl-à (pl. tò ≠ fíál-àl-à) *n*
 dizziness; nò ≠ nàñjà-nàñjà (pl. tò ≠ nàñjà-nàñjà) *n* dizziness

do kʷ ≠ él *v* act, do der. kʷ ≠ èl-è der.
 kʷ ≠ èl-ìn-èn

dog m ≠ bʷà (pl. ìm ≠ bʷà) *n* dog

domain n ≠ sí (pl. ìn ≠ sí) *n* domain

domaine nò ≠ jà (pl. tò ≠ jà) *n* domaine, family, compound

domesticated animal pù ≠ lúk (pl. mè ≠ lúk)
n domesticated animal

donkey à ≠ pàñjà-píp'è (pl. pà ≠ pàñjà-píp'è)
n donkey

donut pò ≠ kàlà (pl. mà ≠ kàlà) *n* donut

down ñús-kús^jè *prép* below, underneath, down

doze kù ≠ lìòm'b-ò *v* doze; kù ≠ ñèñ-èn *v* doze

drag kù ≠ tút-ùl-è *v* drag der. kù-
 pí ≠ tút-ùl-è

drag in the dust kù ≠ púñ-ùl-è *v* drag in the dust der. kù-pí ≠ púñ-ùl-è

dragonfly nú ≠ filé-filé (pl. tú ≠ filé-filé) *n* dragonfly

drain kù ≠ jòl-òk-ò *v* strain, wring out, drain, drip

draughts pù ≠ lá:ñ₂ (pl. mà ≠ lá:ñ₂) *n*
 draughts, checkers

draw (picture) kù ≠ fèk-èl-è *v* draw (picture) der. kù ≠ fèk-èl-èt

draw water kù ≠ nù *v* draw water der. kù ≠ nʷ-èn-èn

drawing kì ≠ fèk-èl (pl. pì ≠ fèk-èl) *n* image, drawing

dream ì ≠ lím-í (pl. mù ≠ lím-í) *n* dream

dress kò-pí ≠ sòn-ò *v* dress; kò ≠ lèñ-è *v* decorate, dress der. kò-pí ≠ lèñ-è

dribble kù ≠ jò:j-ò *v* slobber, dribble, foam

dried saliva at corner of mouth pí ≠ àm'b *n*
 dried saliva at corner of mouth

drink kù ≠ pìw-à *v* drink; mà ≠ kèp₁ *n* wine, drink

drink (with spoon) kù ≠ sùl-à *v* drink (with spoon)

drinker (of soup) è ≠ sùl-ì (pl. pè ≠ sùl-ì) *n* drinker (of soup)

drip kù ≠ jòl-òk-ò *v* strain, wring out, drain, drip

drive kù ≠ fók-ò *v* drive, conduct der.
 kù ≠ fók-ít der. kù ≠ fók-òs-ì

drive away kù ≠ kóñj *v* drive away der.
 kù ≠ kóñj-à der. kù ≠ kóñj-àñ-èn der.
 kù ≠ kóñj-èt

drizzle pù ≠ kèjè-kèjè *n* drizzle

drop kù ≠ jàp *v* drop, leave (something somewhere), abandon der. kù-pí ≠ jàp ; kù ≠ nè:n *v* drop

drop;leave (something somewhere);abandon

drought ò ≠ ñj₂ (pl. s^j ≠ ñj) *n* drought

drown kù ≠ ñím *v* immerse (in water), drown

drunk kʷ ≠ öt-ùk *v* (become) drunk

dry kù ≠ kót *v* middle voice der. kì ≠ kót-àk
 der. kù ≠ kút-ès-ì der. kù ≠ kút-ì der.
 kù ≠ kót-àñ der. pò ≠ kót-án ; kʷ ≠ àm'b-èk *v* spread out, dry der.
 kʷ ≠ àm'b-ìk-àñ

dry out kʷ ≠ ñl *v* wilt, dry out

dry season kì ≠ lònd (pl. pì ≠ lònd) *n* dry season

dry up kù ≠ sàk *v* dry up, evaporate der.
 kù ≠ sék-és-ì der. kù ≠ sék-ì

duck pò ≠ lòl (pl. mò ≠ lòl) *n* duck

dung beetle ì ≠ píŋ-ìl-tùpì (pl. mù ≠ píŋ-ìl-tùpì) n dung beetle
 dusk nì ≠ séⁿd-én (pl. è ≠ séⁿd-én) n dusk, twilight
 dust kì ≠ iné n dust

dust (in the air) è ≠ tǔ:t-è n dust (in the air)
 dust (on the ground) kì ≠ tǔ:tè n dust (on the ground)
 dwarf n ≠ dùn (pl. in ≠ dùn) n dwarf

E e

each sìk adv each
 eagle ŋó^mb (pl. ì ≠ ŋó^mb) n eagle
 ear è ≠ tù (pl. ì ≠ tù) n ear
 earnings kì ≠ nàm-á (pl. pí ≠ nàm-á) n earnings
 earth àn ≠ sán (pl. in ≠ sán) n soil, earth, dirt; kùsì n floor, ground, land, earth
 East nì ≠ pál-én₁ (pl. à ≠ pál-én₁) n dawn, East
 eat kù ≠ jn-à v eat der. kù ≠ jn-ân der.
 kù ≠ jn-án-àn der. kù ≠ jn-án-èn der.
 kù ≠ jn-én
 eat first of new crops kù-pí ≠ sò:n v eat first of new crops
 eaten by sorcery k^j ≠ óŋ-ì (pl. p^j ≠ óŋ) n person without a soul, eaten by sorcery
 echo n ≠ dùm-ú (pl. in ≠ dùm-ú) n echo
 eclipse kì ≠ lìⁿd-ìt-j-é (pl. pí ≠ lìⁿd-ìt-j-é) n eclipse
 edge ŋèŋ (pl. ì ≠ ŋèŋ) n edge
 egg nì ≠ kě: (pl. è ≠ kě:₂) n egg
 egg-plant kì ≠ "dáŋ (pl. pí ≠ "dáŋ) n egg-plant
 eggshell kì ≠ kéké (pl. pí ≠ kéké) n eggshell
 eight (8) mánà-màné num eight (8)
 eighteen (18) pù ≠ jnò ná-má ≠ tát num eighteen (18)
 eighty (80) è ≠ tín é ≠ nì num eighty (80)
 elbow nì ≠ nù (pl. è ≠ nù) n elbow
 elect kù ≠ jō:n v elect, choose
 elegance nì ≠ nòk₂ n elegance
 elephant n ≠ sò (pl. in ≠ sò) n elephant
 elephant trunk kì ≠ pàŋ (pl. pí ≠ pàŋ) n elephant trunk

elephantiasis pí ≠ tì^mb-ìl n elephantiasis
 eleven (11) mát nò-pú ≠ móñ num eleven (11)
 embers kì ≠ kàñà (pl. pí ≠ kàñà) n charcoal, embers
 empty kì ≠ fól (pl. pí ≠ fól) n (be) empty
 encircle kù ≠ pòŋ₃ v encircle der. kò ≠ pòn-à
 encourage kù ≠ lì:k-ì v encourage, incite, urge, excite der. kù ≠ lì:k-ès-ì der.
 kù ≠ lì:k-ìt-ì der. kù ≠ lì:k-ìt-ìp-ì
 encouragement kì ≠ lì:k-j-è (pl. pí ≠ lì:k-j-è) n encouragement
 end nì ≠ súk-ín (pl. è ≠ súk-ín) n end;
 nì ≠ mán-én₁ (pl. à ≠ mán-én₁) n end, worn out
 enemy ò ≠ kój-kòj (pl. pò ≠ kój-kòj) n enemy
 engagement necklace n^w ≠ àŋ (pl. t^w ≠ àŋ) n engagement necklace
 enjoy liberty k^w ≠ ăŋ-à v enjoy liberty, do whatever one wants der. k^w ≠ ăŋ-àl-à der.
 k^w ≠ ăŋ-àl-ët
 enlarge k^w ≠ ð^mb-ìt-ì v enlarge
 enough kítá:m adv enough
 enter kù ≠ pík-ìn v enter, go in der.
 kù ≠ pík-èŋ-ì der. kù ≠ pík-íŋ-ì
 entrance ní-pí ≠ kín-ín (pl. èm-bí ≠ kín-ín) n entrance
 entrance (to compound) pò ≠ lál (pl. mà ≠ lál) n entrance (to compound)
 envious hurry lák-lák adv envious hurry
 epoch kì ≠ pénéŋ (pl. pí ≠ pénéŋ) n time, epoch
 error kì ≠ fé-k (pl. pí ≠ fé-k) n error, mistake

escape kù ≠ tÙp v escape; kù-pí ≠ nò v run away, flee, escape
 ethnic area kì ≠ tòŋ (pl. pì ≠ tòŋ) n country, ethnic area, village
 evade kù ≠ sè^mb₂ v evade der. kù ≠ pí ≠ sè^mb-èt der. kù ≠ sè^mb-è
 evaporate kù ≠ sàk v dry up, evaporate der. kù ≠ sék-és-ì der. kù ≠ sék-ì
 evening kì ≠ séⁿdè (pl. pì ≠ séⁿdè) n evening
 evil kì ≠ lòk (pl. pì ≠ lòk) n evil, badness, ugliness
 ewe kì ≠ tó^mbè (pl. pì ≠ tó^mbè) n ewe, sheep
 exam j ≠ ɔp-ít-én (pl. m^w ≠ ɔp-ít-én) n test, exam
 example pù ≠ lìⁿs-í (pl. mè ≠ lìⁿs-í) n sign, mark, symbol, example, model
 exchange (of goods) kì ≠ núk-j-è (pl. pì ≠ núk-j-è) n exchange (of goods)
 excite kù ≠ lì:k-ì v encourage, incite, urge, excite der. kù ≠ lì:k-ès-ì der. kù ≠ lì:k-ìt-ì der. kù ≠ lì:k-ìt-ìj-ì

exclude someone kù ≠ píⁿd-è v exclude someone
 excrement nù ≠ pì (pl. tÙ ≠ pì) n excrement
 excuse-me sìkòlì adv pardon, excuse-me
 exhaust wòs adv (ideophone: sound of a broom) exhaust, tired out
 exhausted jólólì adv (ideophone: sound of expelled breath) exhausted, despondent
 exit k^w ≠ àm v come (or go) out, exit der. k^w-à-sì-pj ≠ ám-én der. k^w-à-sì ≠ ám der.
 k^w ≠ àm-àn der. k^w ≠ àm-èn der. k^w ≠ àm-ìn-èn der. k^w ≠ èm-èp-ì der. k^w ≠ èm-ì
 explain kù ≠ tèⁿd-òn v explain
 expose kù ≠ sìl-èk v expose
 extinguish kù ≠ wúⁿs-ì v quench, extinguish
 eye nì ≠ ís (pl. èŋ ≠ ís) n eye
 eyelash è ≠ ɲéj (pl. i ≠ ɲéj) n eyelash; ɲ ≠ èj (pl. iŋ ≠ èj) n eyelash
 eyelid k^j ≠ ɔlólì (pl. p^j ≠ ɔlólì) n lip, eyelid

F f

fabricate kù ≠ lòŋ v make, fabricate der. kù ≠ lùŋ-à
 face pù ≠ s^jò (pl. mò ≠ s^jò) n face, front
 fagot kì ≠ ít (pl. pì ≠ ít) n fagot
 fail kù ≠ k^w-à v fall, fail der. kù-pí ≠ kù-ùs-ì der. kù ≠ kù-ùs-ì der. kù ≠ kò-òn der. kù ≠ k^w-àn-èn
 faint kù ≠ kòⁿd v faint der. kù ≠ kùⁿd-àñ
 fall kù ≠ k^w-à v fall, fail der. kù-pí ≠ kù-ùs-ì der. kù ≠ kù-ùs-ì der. kù ≠ kò-òn der. kù ≠ k^w-àn-èn
 fallow field kì ≠ kélèk^wé (pl. píkélèk^wé) n fallow field
 fame nù ≠ kùm (pl. tÙ ≠ kùm) n renown, fame, reputation; nù ≠ ùm (pl. tÙ ≠ ùm) n glory, fame, honor
 family nì ≠ kùl (pl. è ≠ kùl₂) n family; nì ≠ sìp (pl. è ≠ sìp) n tribe, clan, family;

nù ≠ jà (pl. tÙ ≠ jà) n domaine, family, compound; pù ≠ jà n family
 famous kù ≠ kúm-è v (be) famous der. kù ≠ kúm-ès-ì der. kù ≠ kúm-ì der. kù ≠ kúm-ìt-ì
 fan kì ≠ kújè (pl. pì ≠ kújè) n type of plant, fan; k^w ≠ ɔn-ò v blow, fan der. k^w ≠ ɔn-ìt
 far kǎ:jè adv far
 farm kì ≠ túp (pl. pì ≠ túp) n farm
 farmer ò ≠ kòt-í (pl. pò ≠ kòt-í) n farmer
 fart è ≠ sùŋ n gas, fart,
 fart, kù ≠ sùn v fart,
 fast k^w ≠ èk-èt₂ ? (be) fast
 fasten kù ≠ kòt₂ v fasten, bind (load) der. kò-pí ≠ kót-ìk-àñ der. kù ≠ kót-à₂ der. kù ≠ kót-ìk-àñ
 fat k^w ≠ ð^mb v big, fat, (be) wide der. k^w ≠ ð^mb-ð ; mè ≠ kút n fat

father sí (pl. pè ≠ sí) *n* father; táté (pl. pà ≠ táté) *n* father
 fear pò ≠ wǎ: (pl. mà ≠ wǎ:) *n* fear
 fearful person à ≠ wá-wà (pl. pà ≠ wá-wà) *n*
 fearful person
 feast pù ≠ tó^mbé (pl. mò ≠ tó^mbé) *n* feast
 feather k^j ≠ ðjó (pl. p^j ≠ ðjó) *n* hair, feather
 feed kù ≠ tâ:ŋ *v* feed
 feed oneself kù-pí ≠ jàk-à *v* feed oneself
 feel kù ≠ p^wàt-àn *v* palpate, finger, feel
 fellow-wife è ≠ wù (pl. pè ≠ wù) *n* fellow-wife
 femininity (sex) pò ≠ káⁿdò (pl. mà ≠ káⁿdò) *n* femininity (sex)
 fence m ≠ bát-j-á (pl. ìm ≠ bát-j-á) *n* fence;
 ð ≠ mìⁿdé (pl. ì ≠ mìⁿdé) *n* fence
 fence in kù ≠ píⁿd-à *v* fence in
 fetch (firewood) kù ≠ t^jáp-à *v* fetch
 (firewood)
 fetish (spirit) ñùnù (pl. ì ≠ ñùnù) *n* god,
 fetish (spirit)
 fetish priest è ≠ pùs-pùs (pl. pè ≠ pùs-pùs) *n*
 fetish priest
 fetus ì ≠ kà (pl. mò ≠ kà) *n* fetus
 fever pù ≠ jò (pl. mò ≠ jò) *n* cold weather,
 fever, malaria
 fiancé kì ≠ kòt-ì (pl. pì ≠ kòt-ì) *n* fiancé
 fiancée k^j ≠ ðj-ìn-ð (pl. p^j ≠ ðj-ìn-ð) *n*
 brideprice (for bride's family), fiancée;
 nò ≠ pòŋ (pl. tò ≠ pòŋ) *n* fiancée
 ficelle n^w ≠ olí (pl. t^w ≠ olí) *n* fil, ficelle, rope
 field è ≠ fúk (pl. ì ≠ fúk) *n* field
 fifteen (15) pù ≠ nò₂ *num* fifteen (15)
 fifty (50) è ≠ tín à ≠ "dí nà mát *num* fifty
 (50)
 fight kù ≠ n^w-à *v* fight der. kù ≠ n^w-àn-àñ,
 fil n^w ≠ olí (pl. t^w ≠ olí) *n* fil, ficelle, rope
 file nò ≠ nò₂ (pl. tò ≠ nò₂) *n* file
 filth kì ≠ lòp-ð *n* filth, dirtiness
 fin kì ≠ pàpó (pl. pì ≠ pàpó) *n* wing, fin
 find kù ≠ kék-ì *v* find; k^w ≠ ðs-ðn *v* uncover,
 find
 find (at someplace) kù ≠ kít-ik-èŋ-ì *v* find
 (at someplace)
 finger ì ≠ ně: (pl. mò ≠ ně:) *n* finger, toe;
 kù ≠ p^wàt-àn *v* palpate, finger, feel

fingernail è ≠ jǐ:ŋè (pl. ì ≠ jǐ:ŋè) *n*
 fingernail, claw
 finish kù ≠ mán *v* finish der. kù ≠ mán-àñ,
 der. kù ≠ mán-ìn-àñ
 fire jì ≠ ɿk (pl. mù ≠ ɿk) *n* fire
 fire (a weapon) kù ≠ sùp *v* fire (a weapon)
 der. kù ≠ súp-è der. kù ≠ súp-ìt
 fireplace nì ≠ wán-én (pl. à ≠ wán-én) *n*
 fireplace
 firewood nù ≠ kúp (pl. tò ≠ kúp) *n* wood,
 firewood
 first kù ≠ t^w-âñ *v* (be) first
 first wife ñòlò₁ *n* bride, first wife
 fish jò ≠ ðpó (pl. m^w ≠ ðpó) *n* fish; kù ≠ lòk₁
 v fish der. kù ≠ lók-ð
 fish dam pù ≠ tám^mb (pl. mà ≠ tám^mb) *n* fish
 dam
 fisherman ò ≠ lók-ì (pl. pò ≠ lók-ì) *n*
 fisherman
 fishhook ð ≠ lòk (pl. ì ≠ lòk₂) *n* fishing,
 fishhook
 fishing ð ≠ lòk (pl. ì ≠ lòk₂) *n* fishing,
 fishhook
 fishing net p^w ≠ ðlí (pl. mò ≠ ðlí) *n* fishing
 net, hunting net
 fish-scale kì ≠ pàⁿsá (pl. pì ≠ pàⁿsá) *n* fish-
 scale
 fist kì ≠ sòn (pl. pì ≠ sòn) *n* fist; ñòⁿdò (pl.
 ì ≠ ñòⁿdò) *n* fist
 fistful nì ≠ kál (pl. à ≠ kál) *n* fistful
 five (5) má ≠ tân *num* five (5)
 five hundred (500) ì ≠ "m^mbák ì ≠ tân *num* five
 hundred (500)
 flat kù ≠ lás-ìm-èt *v* (be) flat
 flatten kù ≠ sèn-è *v* flatten
 flee kù ≠ tín-è *v* run, flee; be afraid der.
 kù ≠ tín-èñ der. kù ≠ tín-èñ-ìñ der.
 kù ≠ tín-èt der. kù ≠ tín-èt-ìñ der. ù-s^jè-
 tín-è der. ù-s^jè-tí:n-ìñ ; kù-pí ≠ nò *v* run
 away, flee, escape
 fleece nì ≠ l^wà *n* fleece
 flexible kù ≠ jò *adv* flexible
 float kù ≠ né:ŋ-è *v* float, swim
 flood kù ≠ jòm-è *n* flood
 floor kùsì *n* floor, ground, land, earth
 flour è ≠ kùŋ *n* flour

flow kù ≠ fɔl v run, flow (smth floating) der. kù ≠ fúl-ès-ì der. kù ≠ fúl-ì der. kù ≠ fól-à ; kù ≠ fól-à (der. of kù ≠ fɔl) (liquid) run, flow; kù ≠ lèl-èn v flow

flower kì ≠ sèl (pl. pì ≠ sèl) n flower

flute n ≠ sèlí (pl. ìn ≠ sèlí) n flute

flutter kù ≠ wéŋ-èk-è v flutter

fly kè ≠ èj (pl. pè ≠ èj) n fly; kʷ ≠ èl-èk₁ v fly, blow away der. kʷ ≠ èl-èk-ìn der. kʷ ≠ èl-èk-ìn-èn der. kʷ ≠ èl-èk,

flying ant k^j ≠ èlèk-èlèkè (pl. p^j ≠ èlèk-èlèkè) n flying ant

foam kù ≠ pús-è v make suds, make foam; kù ≠ jɔ:j-à v slobber, dribble, foam; m ≠ bús (pl. ìm ≠ bús) n foam

fog kì ≠ lɔ:dá (pl. pì ≠ lɔ:dá) n fog, haze, cloud

fold kù ≠ kój-à v fold, hem der. kù- pí ≠ kój-à der. kù ≠ kój-èt

follow kʷ ≠ òŋ₁ v follow, write der. kù- p^j ≠ òŋ-à der. kʷ ≠ òŋ-òn

food pù-kù ≠ jn-à (pl. mò-kù ≠ jn-à) n food

food shortage òn ≠ dòmò (pl. ìn ≠ dòmò) n food shortage

foot kì ≠ kó:n̩d (pl. pì ≠ kó:n̩d) n leg, foot; nì ≠ pàn-á (pl. àm ≠ bàñ-á) n foot, footprint (human), footprint; nò ≠ kó:n̩d (pl. tò ≠ kó:n̩d) n foot, toe

footprint nì ≠ pàn-á (pl. àm ≠ bàñ-á) n foot, footprint (human), footprint

footstep nì ≠ pàn-á (pl. àm ≠ bàñ-á) n foot, footprint (human), footprint

forbid kù ≠ lèk v forbid, prohibit, taboo; kù ≠ kàj v defend, forbid, prevent, prohibit der. kù ≠ káj-kàj

forbidden kì ≠ lék-è-lék (pl. pì ≠ lék-è-lék) n forbidden, taboo

forearm m ≠ bìs-òk-ìt-én (pl. ìm ≠ bìs-òk-ìt-én) n forearm, wrist

forehead nò ≠ pòl (pl. tò ≠ pòl) n forehead

forest è ≠ èm n forest

foretell the future kù ≠ sàl-à₂ v foretell the future

forge è ≠ tún (pl. ì ≠ tún) n forge, smithing

forger kù ≠ tún-è v hit with a hammer, forger

forget kù ≠ p^jél-ìt-ì v forget der. kù- pí ≠ p^jél-ìt-ì

forgetfulness m-b^j ≠ él-j-é (pl. ìm-b^j ≠ él-j-é) n forgetfulness

forgive kù ≠ tèk₂ v forgive, pardon der. kù- pí ≠ tèk-è der. kù- pí ≠ tèk₂ der. kù ≠ tèk-è

fork (in path) nì-pí ≠ núŋ-ón-én (pl. àm- bí ≠ núŋ-ón-én) n fork (in path)

fortune-teller è ≠ pús-ì (pl. pè ≠ pús-ì) n diviner, fortune-teller

forty (40) è ≠ tín à ≠ "dí num forty (40)

four (4) mē ≠ nì num four (4)

four hundred (400) ì ≠ "bàk í ≠ nì num four hundred (400)

fourteen (14) mát né-mé ≠ nì num fourteen (14)

fox kì ≠ sàñ (pl. pì ≠ sàñ) n fox

fracture m ≠ búñ n break, crack, fracture

framework kì ≠ tún (pl. pì ≠ tún) n framework; pò ≠ nék (pl. mè ≠ nék) n framework, timber-work

friend è ≠ kùl₁ (pl. pè ≠ kùl) n friend; ì ≠ nà"b (pl. mò ≠ nà"b) n friend

frighten kʷ ≠ àŋ-à v frighten der. kʷ ≠ àŋ-èt der. kʷ ≠ àŋ-ìt-àñ

frog è ≠ s^jéné (pl. ì ≠ s^jéné) n frog

front pù ≠ s^jò (pl. mò ≠ s^jò) n face, front

frontier (of ethnic area) n ≠ súk^jè (pl. ìn ≠ súk^jè) n frontier (of ethnic area)

fruit àn ≠ sàmò (pl. ìn ≠ sàmò) n seed, nut, fruit; nù ≠ kó:ŋé (pl. tù ≠ kó:ŋé) n fruit with a acid taste, prevents chickenpox

fruit-bearing plant (generic) pù ≠ sàmò (pl. mà ≠ sàmò) n fruit-bearing plant (generic)

fry kù ≠ já:ŋ-à v fry, grill with oil

funeral àm ≠ bàñò (pl. èm ≠ bàñò) n funeral; nì ≠ kù (pl. è ≠ kù) n death, funeral (at occasion of death)

funeral (at occasion of death) pù ≠ kù (pl. mè ≠ kù) n funeral (at occasion of death)

fur n^j ≠ òjò (pl. òŋ ≠ òjò) n fur

G g

gall ɳìsì-kís (pl. ì ≠ ɳìsì-kís) *n* bile, gall, gall bladder
 gall bladder ɳìsì-kís (pl. ì ≠ ɳìsì-kís) *n* bile, gall, gall bladder
 game pù ≠ jàn (pl. mà ≠ jàn) *n* game
 game piece à ≠ lá:ŋ (pl. ì ≠ lá:ŋ) *n* game piece
 games tù ≠ f̄èl₂ *n* amusements, games
 garbage kí ≠ àⁿdá₁ (pl. p̄i ≠ àⁿdá) *n* garbage, waste, abscess
 garbage dump kí ≠ "dō:r:n d (pl. p̄i ≠ dō:r:n d) *n* garbage dump
 garden kí ≠ líní (pl. p̄i ≠ líní) *n* garden
 garlic nì ≠ nàŋá (pl. à ≠ nàŋá) *n* onion, garlic
 gas è ≠ sùn *n* gas, fart,
 gather kù ≠ kós *v* gather together, heap up, pile up, reunite der. kù ≠ kús-ìk-èn-ì der. kù-pí ≠ kús-ìk-àn der. kù ≠ kús-à der. kù ≠ kús-àn-èn der. kù ≠ kús-ìk-àn ; kù ≠ pàt *v* pick up, gather
 gazelle ì ≠ sùⁿdó (pl. mò ≠ sùⁿdó) *n* gazelle
 gecko nó ≠ pàkà-pàkà (pl. tó ≠ pàkà-pàkà) *n* gecko
 generation ì ≠ pàk-è (pl. mò ≠ pàk-è) *n* generation; nì ≠ "dà-n dà (pl. à ≠ "dà-n dà) *n* generation
 generosity nù ≠ pò (pl. tù ≠ pò) *n* generosity, grace
 generous person à ≠ jàj-ú-jàj (pl. pà ≠ jàj-ú-jàj) *n* generous person
 germinate kò ≠ tás-à *v* germinate, bud
 get kù ≠ pák-òn *v* receive, get, obtain; kù ≠ p̄à *v* have, get, optain der. kù ≠ p̄-àn
 ghost ɳòl (pl. ì ≠ ɳòl) *n* ghost, spirit (of dead person)
 giant kí ≠ kùm-àk (pl. p̄i ≠ kùm-àk) *n* giant; kí ≠ "dén-ìk-ìn-è (pl. p̄i ≠ "dén-ìk-ìn-è) *n* giant
 gift ɳj ≠ fán (pl. ìŋ ≠ fán₂) *n* gift
 gift to ask forgiveness kí ≠ tèk-́ (pl. p̄i ≠ tèk-́) *n* gift to ask forgiveness
 gill kí ≠ fàk-fàk (pl. p̄i ≠ fàk-fàk) *n* gill

giraffe ì ≠ mòŋ (pl. mò ≠ mòŋ) *n* giraffe
 girder ò ≠ l̄m'b (pl. ì ≠ l̄m'b) *n* lateral beam, girder
 give kù ≠ pò-òk-ì *v* give grace, giving charity; kù ≠ fà *v* give der. kù ≠ fà-àn der. kù ≠ fà-àn-èn der. kù ≠ fà-àn-ìn-àn ; kʷ ≠ èk-ì *v* give
 give birth kù ≠ p̄éñ *v* give birth
 give demons kù ≠ jèk-è *v* give demons
 gizzard ì ≠ mì"ní *n* gizzard
 glory nù ≠ ùm (pl. tù ≠ ùm) *n* glory, fame, honor
 glutton ò ≠ kòl-́ (pl. ì ≠ kòl-́) *n* hearty eater, glutton
 gnaw kò ≠ kòk-òl-à *v* gnaw
 go kù ≠ jòk *v* go, leave der. kù ≠ jùk-ès-ì der. kù ≠ jùk-ì der. kù ≠ jùk-àn der. kù ≠ jùk-àn-èn der. kù ≠ jùk-èn der. kʷ-à-sì ≠ jòk
 go ahead kù ≠ sò:k-ì *v* cause to advance, go ahead
 go away kù ≠ sém-èn *v* lack, to go away
 go back kʷ ≠ ò"ñd *v* go back, return, turn over der. kù-p̄i ≠ ó"ñd-ì der. kù-p̄i ≠ ó"ñd-òñ der. kʷ-ò-sì-p̄i ≠ ó"ñd-ìñ der. kʷ-ò-sì ≠ ò"ñd-ó der. kʷ ≠ ò"ñd-ì der. kʷ ≠ ò"ñd-ìñ der. kʷ ≠ ò"ñd-òñ der. kʷ ≠ ò"ñd-òñ-ìñ \ kʷ ≠ ò"ñd-ìñ-òñ
 go in kù ≠ pík-ìn *v* enter, go in der. kù ≠ pík-èñ-ì der. kù ≠ pík-íp-ì
 go out kʷ ≠ àm *v* come (or go) out, exit der. kʷ-à-sì-p̄i ≠ ám-én der. kʷ-à-sì ≠ ám der. kʷ ≠ àm-àñ der. kʷ ≠ àm-èn der. kʷ ≠ àm-ìñ-èn der. kʷ ≠ èm-èñ-ì der. kʷ ≠ èm-ì
 god ɳùnù (pl. ì ≠ ɳùnù) *n* god, fetish (spirit)
 God (supreme being) mà ≠ ɳáné *n* God (supreme being); tà"ñb-ák-é (pl. pà ≠ tà"ñb-ák-é) *n* God (supreme being)
 gold kól *n* gold
 good kí ≠ nòk (pl. p̄i ≠ nòk) *n* (the) good; pèsé: *adv* well, good
 good kí ≠ tàk (pl. p̄i ≠ tàk) *n* good

goodness pě:sè *n* goodness, happiness, contentment, imperturbable, unshakeable

gossip j≠àl-à (*pl.* m^w≠àl-à) *n* gossip, slander; m≠bás-j-à (*pl.* ìm≠bás-j-à) *n* gossip, slander

gouiter kì≠tòk₂ (*pl.* pì≠tòk₂) *n* gouiter

gourmandise òn≠dùⁿdó (*pl.* ìn≠dùⁿdó) *n* gourmandise

grab kù≠sàk-à *v* grab der. kù≠sàk-ìt-àn

grace kù≠pò-òk-ì *v* give grace, giving charity; nù≠pò (*pl.* tò≠pò) *n* generosity, grace; ñémó (*pl.* ì≠ñémó) *n* grace

granary kì≠sà-ñ-àl-á (*pl.* pì≠sà-ñ-àl-á) *n* granary der. kì≠sà-àñ-àl-à der. kì≠sà-sà k^w≠áñ-àl-à k^w≠áñ-à ; kì≠sà-sá (*pl.* pì≠sà-sá) *n* granary; kì≠sáⁿs (*pl.* pì≠sáⁿs) *n* granary

granddaughter à≠nà-nà (*pl.* pà≠nà-nà) *n* grandson, granddaughter

grandmother m≠bà^mbì (*pl.* pì≠m-bà^mbì) *n* grandmother

grandson à≠nà-nà (*pl.* pà≠nà-nà) *n* grandson, granddaughter

grapefruit è≠fù^mbú (*pl.* ì≠fù^mbú) *n* orange, lemon, grapefruit

grasp kù≠pòj-èt *v* grasp, take hold

grass kì≠kùtì (*pl.* pì≠kùtì) *n* grass; nù≠pàl (*pl.* tò≠pàl) *n* grass, reed (esp.) reed

grass cutter m≠bés (*pl.* ìm≠bés) *n* cane rat, cutting grass, grass cutter

grasshopper kì≠tàⁿdá (*pl.* pì≠tàⁿdá) *n* grasshopper, insect

grassland pò≠t'ep-òl-é (*pl.* mù≠t'ep-òl-é) *n* grassland

grave kì≠pèl (*pl.* pì≠pèl) *n* grave

gravel nù≠sák-áj (*pl.* tò≠sák-áj) *n* gravel; nù≠tán-dáj (*pl.* tò≠tán-dáj) *n* stone, gravel

graze kì≠kò^mb-ít-èn (*pl.* pì≠kò^mb-ít-èn) *n* scratch, graze

great kì≠àⁿdá₂ *n* (be) great der. kì^jaⁿdá-káⁿd

great granddaughter n≠díⁿdílíñ (*pl.* ìn≠díⁿdílíñ) *n* great grandson, granddaughter

great grandson n≠díⁿdílíñ (*pl.* ìn≠díⁿdílíñ) *n* great grandson, granddaughter

great-great granddaughter n≠sókóp (*pl.* ìn≠sókóp) *n* great-great grandson, granddaughter

great-great grandson n≠sókóp (*pl.* ìn≠sókóp) *n* great-great grandson, granddaughter

greatness pù≠kón (*pl.* mò≠kón) *n* greatness, lordly

green mamba ò≠òpì (*pl.* s^j≠òpì) *n* green mamba

grill with oil kù≠já:ñ-à *v* fry, grill with oil

grind kù≠kòl₂ *v* grind, crush der. kù≠kòl-à der. kù≠kòl-èt

grinding stone nì≠táj (*pl.* à≠táj) *n* rock, grinding stone

grip ñólò *n* hold, grip, purchase

groan kù≠pìm-à *v* groan, moan

groan (with pain) kù-pí≠táj-àn *v* groan (with pain)

ground kùsì *n* floor, ground, land, earth

groundnut pù≠sò (*pl.* mò≠sò) *n* groundnut

group ò≠lòñ (*pl.* ì≠lòñ₂) *n* row, herd, group

grow (plants) kù≠só:k-ò *v* grow (plants) der. kù≠só:k-ì

grow old kù≠lùn *v* age, grow old, become old

grow up kù≠kòm *v* grow up der. kù≠kùm-ès-ì der. kù≠kùm-àn

growl kù≠lùm-è *v* growl; k^w≠ăⁿs-à *v* growl der. k^w≠ăⁿs-àl-à der. k^w≠ăⁿs-àn-èn der. ù-s^jà-áⁿs-à

growling k^j≠ăⁿsè (*pl.* p^j≠ăⁿsè) *n* muttering, growling, rumbling

grumble kù≠sóm-èn *v* grumble der. kù≠sóm-òn

guard è≠kí:k (*pl.* pè≠kí:k) *n* guard

guard animal kì≠tèn (*pl.* pì≠tèn) *n* guard animal

guava k^wàjàfè *n* guava

guest èñ≠èj-í (*pl.* p≠èj-í) *n* guest, visitor, stranger

guide èñ≠èⁿd-í (*pl.* pè≠èⁿd-í) *n* guide, traveler; è≠nùñ-ín (*pl.* pè≠nùñ-ín) *n* guide

guinea fowl ñàj (*pl.* ì≠ñàj) *n* guinea fowl

gum (of mouth) kì≠tíñ-èn-é (*pl.* pì≠tíñ-èn-é) *n* gum (of mouth)

gun mù ≠ lòŋ *n* gun
guts mē ≠ kêté *n* stomach (internal), guts

gutter (on roof) mé ≠ sél-él *n* gutter (on roof); mè ≠ l̄é-l̄è (pl. t^w ≠ l̄é-l̄è) *n* gutter (on roof)
gutter water mà ≠ jà-pɔl *n* gutter water

H h

habituate k̄w ≠ ĕl *v* habituate der. k̄w ≠ ĕl-ít-ì
der. k̄w ≠ ĕl-ì,
haggle kù ≠ sé:k-ì *v* haggle, negotiate a price
der. kù ≠ sé:k-ès-ì
hair kì ≠ fík-ít (pl. p̄i ≠ fík-ít) *n* tuft, lock
(of hair); k̄j ≠ ðjó (pl. p̄i ≠ ðjó) *n* hair,
feather; mè ≠ jèŋ-ùl-é *n* silk, hair (of
maize)
hair (of head) nù ≠ úŋè (pl. t̄u ≠ úŋè) *n* hair
(of head)
half k̄j ≠ è^n sì (pl. p̄i ≠ è^n sì) *n* piece, half
half calabash (for making fufu) m̄ ≠ b̄m̄ b̄o (pl. ìm̄ ≠ b̄m̄ b̄o) *n* half calabash (for making
fufu)
hammer ì ≠ k̄òp (pl. mò ≠ k̄òp) *n* club,
cudgel, hammer; kù ≠ tún-è *v* hit with a
hammer, forger; kù ≠ tò^n d-èn *v* hammer
der. kù ≠ tò^n d-òn
hand òm̄ ≠ b̄òk (pl. ìm̄ ≠ b̄òk) *n* arm, hand
handle ñót (pl. ì ≠ ñót) *n* handle
handsome man ò ≠ pót-ì (pl. pò ≠ pót-ì) *n*
(a) handsome man
hang k̄w ≠ èt-èk *v* hang, put (up high) der.
k̄w ≠ èt-òn
hang up kù ≠ fák-èk *v* hang up der.
kù ≠ fák-òn
happiness à ≠ jàmú (pl. ì ≠ jàmú) *n*
happiness, joy; p̄esè *n* goodness,
happiness, contentment, imperturbable,
unshakeable
hard kù ≠ làl *v* hard; k̄w ≠ ès-è *v* make,
remain hard
harden (intr.) kù ≠ lò^n d *v* harden (intr.) der.
à ≠ ló^n d-án der. kì ≠ lò^n d-àk der.
kù ≠ lú^n d-ì der. kù ≠ ló^n d-à
harvest kù ≠ kàj-à *v* harvest, dig up (yams)
der. kì ≠ kàj-àk der. kù ≠ këj-ès-ì der.

kù ≠ kàj-àn ; k̄w ≠ èm-è *v* harvest, collect
(palm wine from tree); k̄w ≠ òk-ò *v*
harvest; n̄j ≠ òk (pl. òŋ ≠ òk) *n* harvest
harvest (pumpkin seeds) k̄w ≠ òn₂ *v* harvest
(pumpkin seeds)
hasten kù ≠ pèk-ít-èt *v* hasten, hurry
hat ì ≠ pòtó (pl. mò ≠ pòtó) *n* hat
hatch kù ≠ kèk-èn *v* hatch
hate kù ≠ fém-è *v* detest, hate der.
kù ≠ fém-èt der. kù ≠ fém-ìn-èn ;
k̄w ≠ ès-è *v* hate
hatred nì ≠ kòj (pl. ò ≠ kòj) *n* hatred
have kò ≠ p̄à *v* have, get, obtain der.
kù ≠ p̄i-àn
hawk kì ≠ pìtì-kipíté (pl. p̄i ≠ pìtì-pipíté) *n*
hawk; nù ≠ kòl (pl. t̄u ≠ kòl) *n* hawk
haze kì ≠ lò^n dó (pl. p̄i ≠ lò^n dó) *n* fog, haze,
cloud
hazelnut nì ≠ kás (pl. à ≠ kás) *n* hazelnut
head è ≠ tò (pl. ì ≠ t̄w è) *n* head
head of arrow ò ≠ sòmí (pl. ì ≠ sòmí) *n* head
of arrow
headache kù ≠ pò:m-ò *v* (head) ache
headpad ñàtà (pl. ì ≠ ñàtà) *n* headpad
heal kù ≠ pòk *v* look after, cure, heal der.
kù ≠ pòk-à
heap kì ≠ m̄bì (pl. p̄i ≠ m̄bì) *n* heap
heap up kù ≠ kós *v* gather together, heap up,
pile up, reunite der. kù ≠ kús-ik-èn-ì der.
kù-pí ≠ kús-ik-àn der. kù ≠ kús-à der.
kù ≠ kús-àn-èn der. kù ≠ kús-ik-àn
hear k̄w ≠ òp *v* hear der. kù-p̄i ≠ óp-òn der.
k̄w ≠ óp-èn der. k̄w ≠ óp-ít-èn der.
k̄w ≠ óp-òn
heart ò ≠ tím (pl. ì ≠ tím) *n* heart

heart of n^j ≠ ðj-́ (pl. mò ≠ ðj-́) *n* interieur, at the heart of
 hearty eater ð ≠ kòl-́ (pl. ì ≠ kòl-́) *n* hearty eater, glutton
 heat è ≠ lúl-úk-́ *n* heat; k^w ≠ ès-ép-́ *v* heat der. kù-p^j ≠ és-ép-́ ; k^w ≠ éñ *v* heat der. k^w ≠ éñ-én *der.* k^w ≠ éñ-ét
 heavy kù ≠ n^wà₃ *v* heavy
 heel kì ≠ kílí-ñìⁿd (pl. pì ≠ kílí-ñìⁿd) *n* heel
 he-goat kì ≠ pèp (pl. pì ≠ pèp) *n* he-goat
 help k^w ≠ ðk₁ *v* help
 hem kì ≠ kój-ít-én (pl. pì ≠ kój-ít-én) *n* hem; kù ≠ kój-́ *v* fold, hem der. kò-pí ≠ kój-́ *der.* kù ≠ kój-ét
 hen ñó (pl. ì ≠ ñó) *n* hen
 herd k^j ≠ ðp (pl. p^j ≠ ðp) *n* crowd, pile, herd; kù ≠ núñ-ðn-́ *v* herd (cattle, sheep); ð ≠ lòñ (pl. ì ≠ lòñ₂) *n* row, herd, group
 here àkè *adv* here
 hernia ì ≠ pás (pl. mù ≠ pás) *n* hernia; ì ≠ tók (pl. mù ≠ tók) *n* hernia
 hesitate kù ≠ tì^mb-́ *v* hesitate
 hiccup kù ≠ sék-ím-ín-́ *v* hiccup
 hide kò ≠ nè^mb *v* hide
 hide (of animal) kì ≠ jò (pl. pì ≠ jò) *n* hide (of animal)
 hiding place nì-pí ≠ nè^mb (pl. èm-bí ≠ nè^mb) *n* shelter, hiding place, deceitfulness, hypocrisy
 high m^w ≠ èné *n* high, north
 highest point n ≠ dètè (pl. ìn ≠ dètè) *n* summit, highest point
 hill kè ≠ èñ (pl. pè ≠ èñ) *n* hill, side of hill; m ≠ bòl (pl. ìm ≠ bòl) *n* hill
 hillock kì ≠ tò-tò (pl. pì ≠ tò-tò) *n* hillock
 hip nì ≠ tál (pl. à ≠ tál) *n* waist, hip; néñ (pl. ì ≠ néñ) *n* hip, side (of body)
 hippopotamus n ≠ súp (pl. ìn ≠ súp) *n* hippopotamus
 hire kù-p^j ≠ ́l *v* borrow, hire
 his; her wò (pl. pò) *pro 3 s/p* (human)
 history pù ≠ òjó (pl. mà ≠ àjó) *n* history,
 hit kù ≠ kít-́ *v* hit, strike *der.* kù-pí ≠ kít-́ *der.* kù ≠ kít-én-ín *der.* ù-s'è-kít-́ ; kù ≠ túm₂ *v* light, sting, hit *der.*
 kù ≠ túm-́ ; kù ≠ tún-́ *v* hit with a hammer, forger; kù ≠ sáp *v* hit, beat (with

stick/spear) *der.* kù ≠ sáp-́ *der.* kù ≠ sáp-én ; k^w ≠ át-én *v* hit
 hit hard kù ≠ làñ *v* hit hard
 hoe ì ≠ sól (pl. mù ≠ sól) *n* hoe; kù ≠ kùl-́ *v* hoe *der.* kù-pí ≠ kùl-́ *der.* kù ≠ kùl-én
 hold k^w ≠ èt-ík-én *v* seize, catch, hold, cease, stop; ñólò *n* hold, grip, purchase
 hole kì ≠ wò (pl. pì ≠ wò) *n* hole; k^j ≠ éñì (pl. p^j ≠ éñì) *n* hole; ðm ≠ bél (pl. ìm ≠ bél) *n* hole, slap
 holiday kù-pí ≠ jój-ét *v* rest, take a holiday *der.* kù-pí ≠ jój-ít-ón
 hollow out (log) kù ≠ t^w-án-àñ *v* hollow out (log)
 holy kì ≠ tók (pl. pì ≠ tók) *n* saint, holy
 honesty n ≠ dén-dén-́ *e* (pl. ìn ≠ dén-dén-́) *n* (be) straight, straightness, honesty
 honey p^w ≠ ókì (pl. mò ≠ ókì) *n* honey
 honor nì ≠ kàñ (pl. à ≠ kàñ) *n* honor; nù ≠ úm (pl. tò ≠ úm) *n* glory, fame, honor; nò ≠ kàñ (pl. tò ≠ kàñ) *n* honor
 honour k^w ≠ öm-ùk-́ *v* honour *der.* k^w ≠ öm-ùk-ós-́
 hook èm ≠ fèkú (pl. ìm ≠ fèkú) *n* hook; ì ≠ fék-ét (pl. mù ≠ fék-ét) *n* hook
 hope kì-p^j ≠ ónd-íñ-í (pl. pì-p^j ≠ ónd-íñ-í) *n* hope; ñòjò (pl. ì ≠ ñòjò) *n* hope, will
 horizon nò ≠ lìè (pl. tò ≠ lìè) *n* fine immaterial line, horizon
 horn ì ≠ lòñ₁ (pl. mù ≠ lòñ) *n* horn, pipe-stem, antenna
 hornbill k^j ≠ àmá (pl. p^j ≠ àmá) *n* hornbill; nò ≠ kújè-kújè (pl. tò ≠ kújè-kújè) *n* hornbill
 horror pù ≠ lúl-úk-́ *n* distress, horror
 horse kì ≠ kàpílé (pl. pì ≠ kàpílé) *n* horse
 host m^w ≠ èt (pl. p ≠ èt) *n* host
 hot kù ≠ pàl₁ *v* heat, hot
 hot pepper n^w ≠ éñ-éñé (pl. t^w ≠ éñ-éñé) *n* hot pepper
 hour glass drum ì ≠ pí:pì (pl. mù ≠ pí:pì) *n* hour glass drum
 house k^j ≠ àⁿsé (pl. p^j ≠ àⁿsé) *n* house
 how? tìèk^jè *adv* how?
 hump ì ≠ múl (pl. mù ≠ múl) *n* hump (of hunchback), hunch back

hunch back ì ≠ mül (pl. mù ≠ mül) *n* hump (of hunchback), hunch back
 hunt kù ≠ pú:m-è *v* hunt; nì ≠ pùm (pl. èm ≠ bùm) *n* hunt
 hunter è ≠ púm (pl. pè ≠ púm) *n* hunter
 hunting net pʷ ≠ olí (pl. mò ≠ olí) *n* fishing net, hunting net
 hurry kù ≠ pèk-ìt-èt *v* hasten, hurry
 hurry into kù ≠ kàk-àl-à *v* hurry into der. kàk-àl-kàk-àl der. kù ≠ kàk-àl-èt

husband ò ≠ nèm (pl. pò ≠ nèm) *n* husband
 husk k̄ ≠ òpó (pl. p̄ ≠ òpó) *n* skin, husk; kù ≠ fát-à *v* husk (corn), shell, pick (from cluster) der. kù ≠ fát-àn
 hut j̄ ≠ à:nṣì (pl. mʷ ≠ à:nṣì) *n* hut; n̄j ≠ fàtá₁ (pl. ìm̄ ≠ fàtá₁) *n* hut, cabin
 hypocrisy nì-pí ≠ nèmb (pl. èm-bí ≠ nèmb) *n* shelter, hiding place, deceitfulness, hypocrisy

I i

I nìñʷé pro I
 if f̄ndè conj if
 illness kù ≠ nóm-à (pl. mà ≠ nóm-à) *n* illness, disease, (be) sick; ò ≠ kònó (pl. mò ≠ kònó) *n* illness, disease
 image kì ≠ fèk-èl (pl. pì ≠ fèk-èl) *n* image, drawing
 imitate kù ≠ két-ì₁ *v* imitate der. kù ≠ pí ≠ két-ès-ì der. kù ≠ két-ès-ì
 imitation pì ≠ két-ì-két-j-è *n* imitation
 immature -tòmbó adj (be) immature, unripe
 immerse kù ≠ ñjìm *v* immerse (in water), drown
 imperturbable pě:sè *n* goodness, happiness, contentment, imperturbable, unshakeable
 imply kù-pí ≠ kíñ-ì *v* imply
 important person à ≠ tám-b-tám-b (pl. pà ≠ tám-b-tám-b) *n* important person
 impose kù ≠ kàk-ìm-èt *v* impose, tyranize der. kù ≠ kàk-ìm-ìn-à der. kù ≠ kàk-ìm-ìt-èn
 impotent kù ≠ tínd-à ? (be) impotent
 incite kù ≠ lì:k-ì *v* encourage, incite, urge, excite der. kù ≠ lì:k-ès-ì der. kù ≠ lì:k-ìt-ì
 der. kù ≠ lì:k-ìt-ìp-ì
 increase kʷ ≠ õj-ìk-èn *v* add, increase; kʷ ≠ òñ₂ *v* lengthen, increase the length
 incubate kʷ ≠ õj-ìm-èt *v* incubate, set on eggs

indicate kù ≠ pít-j-à *v* indicate der. kù ≠ pít-èn
 influenza ò ≠ sòl (pl. ì ≠ sòl) *n* influenza
 inhabitant (of) ò ≠ tòñ-tòñ (pl. pò ≠ tòñ-tòñ) *n* inhabitant (of)
 inheritance kì ≠ sé (pl. pì ≠ sé) *n* inheritance
 initiate kù ≠ lánd-à *v* initiate
 initiation kì ≠ lánd-à (pl. pì ≠ lánd-à) *n* initiation
 initiation (male) m ≠ bón-d *n* initiation (male)
 inner thigh mò ≠ jò₁ *n* inner thigh
 insect kì ≠ tàndá (pl. pì ≠ tàndá) *n* grasshopper, insect
 inseminate kù ≠ sél-ì *v* inseminate
 insinuate kù ≠ sì:t *v* insinuate der. kù ≠ sì:t-èn-ì der. kù ≠ sì:t-ès-ì der.
 kù ≠ sì:t-ìk-èn der. kù ≠ sì:t-ìñ-ì der. kù ≠ sì:t-ìt
 inspire kʷ ≠ èp-è *v* inspire
 instrument for braiding nò ≠ nèk (pl. tò ≠ nèk) *n* instrument for braiding
 insult kù ≠ sìk-àn *v* insult, mock der. kù ≠ sìk-èt ; n ≠ sìk-é (pl. in ≠ sìk-é) *n* insult
 intelligence tò ≠ tátò *n* wisdom, intelligence
 intently kù ≠ fef-è *v* spy, watch intently
 interdiction kì ≠ kót-í (pl. pì ≠ kót-í) *n* law, interdiction der. kì ≠ kót-j-ò

interieur n^j ≠ òj-ó (pl. mò ≠ òj-ó) *n* interieur, at the heart of

intersection n^w ≠ át-òk-àñ-à (pl. t^w ≠ át-òk-àñ-à) *n* crossroads, intersection

intestines nù ≠ nà (pl. tò ≠ nà) *n* intestines

invite kù-pí ≠ lìk-èn *v* invite (people), call (someone)

iron n^w ≠ èj (pl. t^w ≠ èj) *n* iron

island ì ≠ l^wà (pl. mò ≠ l^wà) *n* island

itch (the itch) à ≠ jàñ (der. of kù ≠ jàñ) *n* itch (the itch)

items used for devination nù ≠ fùl (pl. tò ≠ fùl) *n* items used for devination

its -èjè *pro 3sPOSS*

J j

jackal kì ≠ p^wém (pl. pì ≠ p^wém) *n* jackal

jaw k^j ≠ às-ǎ:s (pl. p^j ≠ às-ǎ:s) *n* jaw

jigger àm ≠ básán (pl. ìm ≠ básán) *n* jigger

join kù ≠ lát *v* join, put together, sew der. kù ≠ lát-à

joint à-m ≠ básà (pl. pà-m ≠ básà) *n* joint, two things connected; kì ≠ lòñ-én (pl. pì ≠ lòñ-én) *n* knuckle, joint; n^j ≠ òñ-én (pl. òñ ≠ òñ-én) *n* knuckle, joint

joke kù ≠ fèl-è *v* joke, amuse der. kù ≠ fèl-ès-ì

jostle kù ≠ tit-ìk-ìn *v* push, jostle; kù ≠ pòl-èt *v* push, jostle

journey èñ ≠ èñd (pl. ìñ ≠ èñd) *n* journey

joy à ≠ jàmó (pl. ì ≠ jàmó) *n* happiness, joy; ì ≠ pàl *n* joy

joyful kù ≠ jàj-àp-à *v* rejoice, (be) joyful, proud

judge kù ≠ sò^mb₁ *v* decide, judge, cut, slice der. kù ≠ sò^mb₂ der. kù ≠ sò^mb-à

jump kù ≠ sé^mb-èn *v* jump; kù ≠ pàl-àt-àñ *v* start, jump; líkì *adv* start, jump

junction nì ≠ lùm-én (pl. è ≠ lùm-én) *n* junction

jute bag ñùtè (pl. ì ≠ ñùtè) *n* jute bag

K k

keep kù ≠ nèk₁ *v* keep der. kù ≠ nèk-èn der. kù ≠ nèk-ìñ-èn

keep jealously kù ≠ nón-èk *v* keep jealously

kid ì ≠ pùñ-pùñ (pl. tò ≠ pùñ-pùñ) *n* kid

kidney ìj ≠ fó (pl. ìñ ≠ fó) *n* kidney

kill k^w ≠ òñ₁ *v* kill, murder, slaughter, kill (animal for butchering)

killed (eaten) by sorcery kù ≠ sèm *v* killed (eaten) by sorcery, bewitch

killed by sorcery k^j ≠ él-ù (pl. p^j ≠ él-ù) *n* person without breath, killed by sorcery

kind of termite hill nì ≠ sìl (pl. è ≠ sìl) *n* kind of termite hill; nì ≠ sú^mból (pl. ì ≠ sú^mból) *n* kind of termite hill

kingfisher nì ≠ kèñ (pl. è ≠ kèñ) *n* kingfisher

kinship k^j ≠ òñd-òñd-ò (pl. p^j ≠ òñd-òñd-ò) *n* kinship

kitchen nì ≠ nà^mb-én (pl. à ≠ nà^mb-én) *n* kitchen

knead kù ≠ tóp-ò *v* knead der. kù ≠ tóp-èt

knee nù ≠ nú-nù (pl. tò ≠ nú-nù) *n* knee

knife j ≠ ónònó (pl. m^w ≠ ónònó) *n* knife

knock kù ≠ kìⁿd-èn₂ v knock der.
 kù ≠ kìⁿd-in-in der. kù ≠ kìⁿd-it
 knock down kù ≠ t̄à v knock down
 knot kì ≠ lít-ì (pl. pì ≠ lít-ì) n knot
 knot (in wood) nì ≠ tú:t (pl. è ≠ túút) n knot
 (in wood)
 know (sth.) kù ≠ mèn₁ v know (sth.) der. kù-
 pí ≠ mèn der. kù ≠ mèn-èn der.

kù ≠ mèn-èn-in der. kù ≠ mèn-in-èn der.
 kù ≠ mèn,
 know how to kʷ ≠ àn-òn v know how to der.
 kù -p̄i ≠ án-òn-à der. kʷ ≠ àn-òn-à
 knowledge kù ≠ mèn₂ (der. of kù ≠ mèn₁) n
 knowledge
 knuckle kì ≠ lòŋ-én (pl. pì ≠ lòŋ-én) n
 knuckle, joint; n̄j ≠ òŋ-én (pl. òŋ ≠ òŋ-én)
 n knuckle, joint

L 1

lack kù ≠ sém-èn v lack, to go away
 ladder kì ≠ kà^mb (pl. pì ≠ kà^mb) n ladder
 ladle è ≠ fùl (pl. i ≠ fùl) n ladle, spoon
 lair pʷ ≠ ésì (pl. mè ≠ ésì) n den, lair
 lake kì ≠ lák (pl. pì ≠ lák) n lake
 lamb i ≠ tú^mbé-tú^mbè (pl. tò ≠ tú^mbé-tú^mbè)
 n lamb
 lance head nò ≠ tá n stinger, arrow/lance head
 land kùsì n floor, ground, land, earth;
 kù ≠ sél-èn v land, descend der. kù ≠ sél-ì
 der. ù-s̄e-sél-èn
 language nò ≠ kàl (pl. tò ≠ kàl) n language,
 discourse, speech
 large cricket kì ≠ téŋù (pl. pì ≠ téŋù) n large
 cricket
 larva ò ≠ ŋònó (pl. i ≠ ŋònó) n caterpillar,
 maybug/cockchafer larva
 larynx nù ≠ mìlì-kòté (pl. tò ≠ mìlì-kòté) n
 voice box, larynx, Adam's apple, œsophagus
 late kʷ ≠ ēl-in v (be) late
 late ntʷà adv late
 lateral beam ò ≠ l̄m^mb (pl. i ≠ l̄m^mb) n lateral
 beam, girder
 lath m ≠ bâj (pl. ìm ≠ bâj) n lath
 latrine n̄j ≠ ák-ít-én (pl. àŋ ≠ ák-ít-én) n
 latrine, toilet
 laugh kʷ ≠ òn-ò v laugh
 law kì ≠ kòt-í (pl. pì ≠ kòt-í) n law,
 interdiction der. kì ≠ kót-j-ò
 lay eggs kù-pí ≠ t̄ík-èn v marry, lay (eggs)

laziness pù ≠ nón (pl. mà ≠ nón) n laziness
 leaf k̄j ≠ àŋ (pl. p̄j ≠ àŋ) n leaf
 leak kù ≠ tím-è₂ v scatter, leak
 lean against kʷ ≠ ēj-ím-èt v lean against der.
 kʷ ≠ ēj-ík-èn
 learn kù-p̄i ≠ óŋ-òŋ-ì v learn
 leather bowstring nò ≠ kòj (pl. tò ≠ kòj) n
 leather bowstring
 leave kù ≠ jàp v drop, leave (something
 somewhere), abandon der. kù-pí ≠ jàp ;
 kù ≠ jòk v go, leave der. kù ≠ jùk-ès-ì der.
 kù ≠ jùk-ì der. kù ≠ jùk-àn der.
 kù ≠ jùk-àn-èn der. kù ≠ jùk-èn der. kʷ-à-
 sì ≠ jòk ; kʷ ≠ àt-òk v (get up and) leave
 der. kʷ ≠ àt-ùk-èn der. kʷ ≠ èt-ùk-èj-ì
 der. kʷ ≠ èt-ùk-ì
 leech ò ≠ síⁿd̄ò (pl. i ≠ síⁿd̄ò) n leech
 left wà ≠ tátì adj left
 leftovers kì ≠ s̄éne-s̄éne (pl. pì ≠ s̄éne-
 s̄éne) n leftovers
 leg kì ≠ kónd (pl. pì ≠ kónd) n leg, foot
 lemon è ≠ fù^mbú (pl. i ≠ fù^mbú) n orange,
 lemon, grapefruit
 lend kʷ ≠ òl-ì v lend
 lengthen kʷ ≠ òŋ₂ v lengthen, increase the
 length
 leopard m ≠ bâl (pl. ìm ≠ bâl) n leopard
 leprosy ŋún₁ (pl. i ≠ ŋún₁) n leprosy
 liberty k̄j ≠ áŋ-à (pl. p̄i ≠ áŋ-à) n liberty

lick kù ≠ lèk₂ v lick der. kù ≠ lék-è der.
kù ≠ lék-èt

lie kì ≠ sùp-ó (pl. pì ≠ sùp-ó) n lie;
kù ≠ púl-è v lie der. kù ≠ púl-èt

lie down kù ≠ pít-ìm-èn v lie down, sleep

life kù ≠ sòt₁ n life

light kì ≠ s^jè₂ (pl. pì ≠ s^jè₂) n light;
kù ≠ tûm₂ v light, sting, hit der.
kù ≠ tûm-è

light (fire) k^w ≠ ɔjn-ik-ìn v light (fire) der.
kù ≠ ɔjn-ik-òn

light (not heavy) kù ≠ wà v (be) light (not
heavy)

lightning m ≠ bél-è-mèⁿd^j-è (pl. ìm ≠ bél-
è-mèⁿd^j-è) n lightning

limb pù ≠ lá:ŋ₁ (pl. mà ≠ lá:ŋ₁) n limb

lime n^j ≠ fèm (pl. ìm ≠ fèm) n lime,
whitewash

limit n ≠ sàl n limit

limp kù ≠ séⁿd-èl-è v limp; kù ≠ tèŋ-tèŋ v
limp; kù ≠ téŋ-èl-è v limp; kù ≠ t'ès-èn v
limp

line nò ≠ kè (pl. tò ≠ kè) n stroke, line;
nò ≠ l^jè (pl. tò ≠ l^jè) n fine immaterial line,
horizon

lion à ≠ ɲ^wàl (pl. i ≠ ɲ^wàl) n lion

lip k^j ≠ ʃlɔl (pl. p^j ≠ ʃlɔl) n lip, eyelid

listen kù-pí ≠ tól-ik-èn v listen

little -két adj little, small

live kù ≠ sòt₂ adj live der. kù ≠ sót-ì der.
kù ≠ sót-òn

live longtime kù ≠ tòp v live longtime

liver pù ≠ jò₁ (pl. mó ≠ jò) n liver

living room kì ≠ tàngá (pl. pì ≠ tàngá) n living
room; k^j ≠ éⁿs-èl (pl. p^j ≠ éⁿs-èl) n living
room

lizard èn ≠ sèlé (pl. ìn ≠ sèlé) n an African
savana lizard; kì ≠ ɲélém-ɲélémè (pl.
pì ≠ ɲélém-ɲélémè) n type of poisonous
lizard, tri-colored

load kì ≠ n^wá (pl. pì ≠ n^wá) n load, burden,
weight; kì ≠ p^jà (pl. pì ≠ p^jà) n load;
kù ≠ tó:k-èn v load der. kù-pí ≠ tó:k-èn
der. k^w-è ≠ tú:k-èn-ì

loan k^j ≠ ɔl-j-ò (pl. p^j ≠ ɔl-j-ò) n (a) loan

location nì ≠ jòl (pl. ì ≠ jòl) n place,
position, seat, location

lock kì ≠ fík-ít (pl. pì ≠ fík-ít) n tuft, lock
(of hair)

locust kì ≠ "dèŋè (pl. pì ≠ "dèŋè) n locust,
cricket

log kì ≠ tì^mb-èk (pl. pì ≠ tì^mb-èk) n log

loincloth ì ≠ kúpà (pl. mó ≠ kúpà) n
loincloth

long kù ≠ jà adv long

long bundle of firewood n^j ≠ ɔŋò (pl.
ɔŋ ≠ ɔŋò) n long bundle of firewood

long rainy season ì ≠ mèŋ n long rainy season

look after kù ≠ pòk v look after, cure, heal
der. kù ≠ pók-à

look at kù ≠ jòs-òn v look at, regard der.
kù ≠ jòs-ìn ; kù ≠ líp-à v look at

look for k^w ≠ à^mb-à v look for, beg (for) der.
kù-p^j ≠ á^mb-à der. k^w ≠ à^mb-èt der.
k^w ≠ à^mb-ìt-èn

look for (smth outside) k^w ≠ èŋ-è v look for
(smth outside) der. k^w ≠ èŋ-èt

look for (something inside a recipient)
k^w ≠ èk-è v look for (something inside a
recipient) der. k^w ≠ èk-èt,

looking for kù ≠ sè:k-è v scatter, looking for
smth

loosen (by itself) k^w ≠ ɔl-ùk v loosen (by
itself) der. k^w ≠ ɔl-ùn

lord àŋààŋà (pl. p ≠ àŋààŋà) n lord

lordly pù ≠ kón (pl. mó ≠ kón) n greatness,
lordly

lose kù ≠ jím v lose der. kù ≠ jím-èn der.
kù ≠ jím-ì

lost kù ≠ tàm v go astray, get lost

louse kì ≠ pàl₂ (pl. pì ≠ pàl₂) n louse

love k^w ≠ ɔj-ɔ₁ v love, want, desire der. kù-
p^j ≠ ɔj-ɔ

lower kù ≠ tún-ùk-ì v lower; kù ≠ lòŋ-èk v
lower, bend der. kù ≠ lòŋ-ìm-èt

lower part of the abdomen nò ≠ jèk (pl.
tò ≠ jèk) n lower part of the abdomen

lung kì ≠ fùk-ú-fùk (pl. pì ≠ fùk-ú-fùk) n
lung

lying down m ≠ bít-j-è ? (be) lying down

M m

machete m̄ ≠ fàk (pl. ìm̄ ≠ fàk) *n* machete, cutlass

machination mè ≠ pě *n* plot, machination

mad person è ≠ tít-í (pl. pè ≠ tít-í) *n* mad person

madness kì ≠ tì (pl. pì ≠ tì) *n* madness

maggot kì ≠ l̄nd (pl. pì ≠ l̄nd) *n* maggot

mahogany tree è ≠ s̄jé *n* mahogany tree

maize èm̄ ≠ bèsè (pl. ìm̄ ≠ bèsè) *n* maize, corn

majesty nì ≠ ḥàjn (pl. à ≠ ḥàjn) *n* majesty

make kù ≠ lòj v make, fabricate der.

kù ≠ lòj-à ; kʷ ≠ ḥs-è v make, remain hard

make a fish baracade kù ≠ tà^mb v set a trap, make a fish baracade

make clean kù-té ≠ fè v make clean

make dirty kù ≠ júk-ùs-è v make dirty der.

kù-pí ≠ júk-ùs-è

make love kù ≠ sòj-òn-èn v make love

make noise kù ≠ kùⁿd-ùm-è₂ v make noise

make right kù ≠ tén-ìk-èj-ì v right, put upright, straighten, make right, truth

make round kù ≠ kʷèj-è v polish, round off, make round der. kù ≠ kʷèj-èl-ès-ì

makeup n^w ≠ él-è (pl. t^w ≠ él-è) *n* makeup

malaria pù ≠ jò (pl. mò ≠ jò) *n* cold weather, fever, malaria

male è ≠ nó-mèⁿd-ò (pl. pè ≠ nó-mèⁿd-ò) *n* man, male

man è ≠ nó-mèⁿd-ò (pl. pè ≠ nó-mèⁿd-ò) *n* man, male; mò ≠ òⁿd (pl. pè ≠ èⁿd₂) *n* man, person

mane nì ≠ kà^mbí (pl. à ≠ kà^mbí) *n* mane

mango n^j ≠ ótò (pl. òj ≠ ótò) *n* mango

manner of speaking nì ≠ kél-j-ê (pl. mè ≠ kél ≠ j-ê) *n* manner of speaking, speech

manner of tying nò ≠ kót *n* manner of tying

many tásè *adv* many

marécage ò ≠ sɔk (pl. ì ≠ sɔk₂) *n* brook, marécage

mark pù ≠ lìⁿs-í (pl. mè ≠ lìⁿs-í) *n* sign, mark, symbol, example, model

market n^j ≠ òpjí (pl. òj ≠ òpjí) *n* market

marriage nò-pí ≠ tík-én (pl. tò-pí ≠ tík-én)

n marriage; n^w ≠ òⁿd-òn (pl. t^w ≠ òⁿd-òn)

n marriage

marriage (not ceremony) n^w ≠ òⁿd-òn (pl. t^w ≠ òⁿd-òn) *n* marriage (not ceremony)

marry kù-pí ≠ tík-èn v marry, lay (eggs)

marsh è ≠ jì^mbí (pl. ì ≠ jì^mbí) *n* marsh, brook; òn ≠ dòpì (pl. ìn ≠ dòpì) *n* marsh

masculinity (sex) pù ≠ nò-mèⁿd-ò (pl. mè ≠ nò-mèⁿd-ò) *n* masculinity (sex)

mask kì-p^j ≠ él-è (pl. pì-p^j ≠ él-è) *n* mask

master òj ≠ òpj-òpj (pl. p ≠ òpj-òpj) *n* master

match òm̄ ≠ bél (pl. ìm̄ ≠ bél) *n* match

mature kù ≠ kún-èn v mature, become mature der. à ≠ kún-ín-án der.

kù ≠ kún-ès-ì₂ der. kù ≠ kún-ìn-àn der.

kù ≠ kún-ìn-èn

maybug ò ≠ ñònó (pl. ì ≠ ñònó) *n* caterpillar, maybug/cockchafer larva

meaning n ≠ dípè *n* meaning

measure kù ≠ két-ì₂ v measure, weigh der.

kù-pí ≠ két-ì ; kù ≠ fèk v measure der. kù-pí ≠ fèk-ès-ì der. kù ≠ fèk-ès-ì der. kù-pí ≠ fèk-è der. kù ≠ fèk-è ; kʷ ≠ ès-ìk-èj-ì v measure, compare, adjust

meat mé ≠ pùnjú *n* meat

medicine p^w ≠ àj-é (pl. mà ≠ àj-é) *n* medicine

medicine man è ≠ pük-ì (pl. pè ≠ pük-ì) *n* medicine man, traditional healer

medium drum tà^mbè (pl. pà ≠ tà^mbè) *n* medium drum

meet kù ≠ lùm-èn v meet

melon kì ≠ sépén (pl. pì ≠ sépén) *n* melon, squash

memory mé ≠ né *n* memory

mend kʷ ≠ èj-èn v mend, repair der. kù-p^j ≠ èj-èn der. kʷ ≠ èj-ìn-èn

message pù ≠ sòm *n* message

messenger òŋ ≠ ḥj-í (pl. p ≠ ḥj-í) *n*
 storyteller, messenger
 metal kì ≠ léŋ (pl. pì ≠ léŋ) *n* metal
 middle kì ≠ kète-kète (pl. pì ≠ kète-kète) *n*
 middle
 midrib nò ≠ kòŋjòŋ (pl. tò ≠ kòŋjòŋ) *n* midrib
 of palm-frond, twig (used in cooking)
 midwife è-p^j ≠ ép-í (pl. pè-p^j ≠ ép-í) *n*
 midwife
 milk mè ≠ pénè *n* milk
 milk (cows, goats) k^w ≠ ɔt-ɔ *v* milk (cows,
 goats), wring out, squeeze (including
 clothes), strain
 millipede kì ≠ lèlí (pl. pì ≠ lèlí) *n* millipede
 miserly ɻ ≠ kák-ɔ (pl. mò ≠ kák-ɔ) *n* miserly
 miss kù ≠ sùk *v* miss der. kù ≠ súk-è der.
 kù ≠ súk-ì
 mistake kì-pí ≠ nàn-ɔ (pl. pì-pí ≠ nàn-ɔ) *n*
 mistake; kì ≠ fè-k (pl. pì ≠ fè-k) *n* error,
 mistake
 mix kù ≠ p^wèŋ-ìt-èŋ-ì₂ *v* mix; k^w ≠ ɔs-èt *v*
 mix
 moan kò ≠ pím-à *v* groan, moan
 mock kò ≠ sìk-àn *v* insult, mock der.
 kù ≠ sìk-èt
 model pù ≠ lìⁿs-í (pl. mè ≠ lìⁿs-í) *n* sign,
 mark, symbol, example, model
 modify kù ≠ nük-ì *v* change, modify
 molar tooth kì ≠ kèk (pl. pì ≠ kèk) *n* molar
 tooth
 mold èm ≠ fútú (pl. ɻm ≠ fútú) *n* mold
 mold (pottery) nì ≠ mě:n (pl. à ≠ mě:n) *n*
 mold (pottery)
 mole kì ≠ sút (pl. pì ≠ sút) *n* mole
 moment kì ≠ pàl₁ (pl. pì ≠ pàl₁) *n* moment
 money kì ≠ kòŋ (pl. pì ≠ kòŋ) *n* money,
 silver
 mongoose m ≠ bäs-äl-à (pl. ɻm ≠ bäs-äl-à)
 n mongoose
 monitor lizard m ≠ bá (pl. ɻm ≠ bá) *n*
 monitor lizard
 monkey ɳáⁿd (pl. ɻ ≠ ɳáⁿd) *n* monkey

month ò ≠ ólì (pl. s^j ≠ ólì) *n* moon, month
 moon ò ≠ ólì (pl. s^j ≠ ólì) *n* moon, month
 morning k^j ≠ èm-èm (pl. p^j ≠ èm-èm) *n*
 morning
 mortar òn ≠ dòŋ-í (pl. ɻn ≠ dòŋ-í) *n* mortar
 mosquito è ≠ móŋ (pl. ɻ ≠ móŋ) *n* mosquito
 moth ɳéléŋé-nsínè (pl. ɻ ≠ ɳéléŋé-nsínè) *n*
 butterfly, moth
 mother jöt^jè (pl. pò ≠ jöt^jè) *n* mother
 mottled wild cat nò ≠ pésèk (pl. tò ≠ pésèk)
 n mottled wild cat
 mould èm ≠ bù-pú (pl. ɻm ≠ bù-pú) *n* mould
 mountain ɔ ≠ kél (pl. ɻ ≠ kél) *n* mountain
 mourning àm ≠ bàŋ-ú (pl. ɻm ≠ bàŋ-ú) *n*
 tears, crying, mourning
 mouse kì ≠ íp (pl. pì ≠ íp) *n* mouse; m ≠ fók
 (pl. ɻm ≠ fók) *n* mouse
 mouth nì ≠ ít (pl. èŋ ≠ ít) *n* mouth der. ní:t
 ní kjà:s
 move apart kò ≠ jáŋ-òn *v* separate, move
 apart der. kù-pí ≠ jáŋ-òn
 movement k^j ≠ èj-ìt-ìn-é (pl. p^j ≠ èj-ìt-ìn-é)
 n movement
 mucus kì ≠ kól (pl. pì ≠ kól) *n* nasal mucus,
 snot
 mud kì ≠ lèp (pl. pì ≠ lèp) *n* mud
 mud wasp m ≠ bàŋ-léle (pl. ɻm ≠ bàŋ-léle)
 n mud wasp
 mudfish òm ≠ bón (pl. ɻm ≠ bón) *n* mudfish
 mumble kò ≠ pó-pójò *v* mumble
 murder k^w ≠ òn₁ *v* kill, murder, slaughter, kill
 (animal for butchering)
 muscle è ≠ mèkú (pl. ɻ ≠ mèkú) *n* flesh,
 muscle
 mushroom nò ≠ kòló (pl. tò ≠ kòló) *n*
 mushroom
 music mò ≠ tóŋ-èt *n* music
 muttering k^j ≠ ɳáⁿsè (pl. p^j ≠ ɳáⁿsè) *n* muttering,
 growling, rumbling
 my -àmè *pro* 1sPOSS

N n

nail è ≠ ïʷèŋ (pl. ì ≠ ïʷèŋ) *n* nail
 name kì ≠ lòk-t-in-è (pl. pì ≠ lòk-t-in-è) *n*
 attribute, name; kì ≠ s̄en (pl. pì ≠ s̄en) *n*
 name; kò ≠ lòk₂ v name, appoint der.
 kù ≠ lòk-à
 namesake ^mbó^mbè (pl. pì ≠ m-bó^mbè) *n*
 namesake
 naming ceremony (baby) kì ≠ tépè (pl.
 pì ≠ tépè) *n* naming ceremony (baby)
 nanny goat m̄ ≠ bùŋ (pl. ìm ≠ bùŋ) *n* she-
 goat, nanny goat, sheep
 nape of neck nì ≠ kòt (pl. ò ≠ kòt) *n* nape of
 neck
 narrow kù ≠ póⁿd-èk v narrow, shrink,
 contract der. kù ≠ póⁿd-ìk-òn
 nasal kì ≠ kól (pl. pì ≠ kól) *n* nasal mucus,
 snot
 native m-b^j ≠ én-è-p^jén-è (pl. ìm-b^j ≠ én-è-
 p^jén-è) *n* native
 nausea kù-pí ≠ sík-íl *n* nausea; mè ≠ s̄is-íl *n*
 nausea
 navel kì ≠ tèkù (pl. pì ≠ tèkù) *n* navel
 ndole (type of dish) pʷ ≠ épèpè (pl.
 mè ≠ épèpè) *n* ndole (type of dish)
 near mè ≠ kújè *adv* near
 neck kì ≠ mèn (pl. pì ≠ mèn) *n* neck
 necklace pù ≠ lèŋ (pl. mè ≠ lèŋ) *n* ring,
 necklace, bead
 needle n ≠ dò-n dò (pl. ìn ≠ dò-n dò) *n* needle
 negative kàtè *adv* without, negative
 negotiate kù ≠ sé:k-ì v haggle, negotiate a
 price der. kù ≠ sé:k-ès-ì
 nephew èm-b^j ≠ én-è (pl. pè-p^j ≠ én-è) *n*
 niece, nephew
 nerve à ≠ ñàŋá (pl. ì ≠ ñàŋá) *n* root, nerve,
 vein, bulb, tuber
 nest è ≠ ké:₁ *n* nest; n^j ≠ ànà (pl. àŋ ≠ ànà) *n*
 nest, cocoon

neutered he-goat ò ≠ sól (pl. ì ≠ sól) *n*
 neutered he-goat
 new pù ≠ kòs *adj* new, raw
 new-born baby nò ≠ kék (pl. tò ≠ kék) *n*
 new-born baby
 news n^j ≠ ðj₂ *n* news; n ≠ s̄òm (pl. ìn ≠ s̄òm)
 n news
 niece èm-b^j ≠ én-è (pl. pè-p^j ≠ én-è) *n*
 niece, nephew
 night pù ≠ túk (pl. mè ≠ túk) *n* night
 nightengale jèl (pl. ì ≠ jèl) *n* nightengale
 nine (9) mánà-màné né-mʷè *num* nine (9)
 nineteen (19) pù ≠ jò né-mé ≠ nì *num*
 nineteen (19)
 ninety (90) è ≠ tín é ≠ nì nà pát *num* ninety
 (90)
 no à ≠ ákó (pl. pʷ ≠ ákó) *adv* no
 noise è ≠ kùⁿd-ú (pl. ì ≠ kùⁿd-ú) *n* noise,
 sound; màⁿdà *adv* ideophone for loud
 noise, something sudden and unexpected
 nonchalance mè ≠ s̄e:n-ìn-è *n* nonchalance
 noon tólópé (pl. pó ≠ tólópé) *n* noon
 north mʷ ≠ ènē *n* high, north; nì-mʷ ≠ ènē *n*
 north
 nose ñ ≠ fùn (pl. ìñ ≠ fùn) *n* nose
 not tì *adv* not
 notch kù ≠ súŋ-ùl-è v notch, carve smth
 round; kù ≠ sík-íl-à v notch, carve smth
 small and round
 nothing sèkì-sèk *adv* nothing
 notice kù-pí ≠ lìⁿs-ìk-èŋ-ì v notice
 now nì ≠ nʷàm *adv* now
 number n ≠ dàl-ìn-è (pl. ìn ≠ dàl-ìn-è) *n*
 number
 nurse kù ≠ wú:ŋ-è v nurse, suckle (baby)
 nurse (for baby) kì ≠ nèm₁ (pl. pì ≠ nèm₁) *n*
 nurse (for baby)

O o

oath **m** ≠ **bìl-én** *n* oath
 obedience **k^j** ≠ **óp-ìn-ò** *n* obedience
 obligation **nò** ≠ **kót-à** (pl. **tò** ≠ **kót-à**) *n*
 constraint, obligation
 obstruct **kù** ≠ **kít** *v* obstruct der. **kù** ≠ **kít-è**
 der. **kù** ≠ **kít-èn** der. **kù** ≠ **kít-èn-ìn**
 obstruction **kì** ≠ **kì^mb-à-kì^mb-à** (pl.
 pì ≠ **kì^mb-à-kì^mb-à**) *n* obstruction
 obtain **kù** ≠ **pák-òn** *v* receive, get, obtain;
 kù ≠ **p^jà** *v* have, get, optain der. **kù** ≠ **p^j**-àn

 odour **ò** ≠ **lóf** (pl. **ì** ≠ **lóf**) *n* odour, smell
 offer a sacrifice **kù-pí** ≠ **fòn** *v* offer a sacrifice
 offering **kì-p^j** ≠ **ák** (pl. **pì-p^j** ≠ **ák**) *n* offering
 oil **kì** ≠ **sèŋ** (pl. **pì** ≠ **sèŋ**) *n* oil
 oil palm **kì** ≠ **tèⁿdé** (pl. **pì** ≠ **tèⁿdé**) *n* oil palm
 okra **kì** ≠ **pàl-àk-én** (pl. **pì** ≠ **pàl-àk-én**) *n*
 okra
 old -**n^ws^wà** *adj* ancient, old; **kì** ≠ **lùn-ú** (pl.
 pì ≠ **lùn-ú**) *n* (an) old, aged (person)
 old age **pù** ≠ **lùn-ú** (pl. **mè** ≠ **lùn-ú**) *n* old
 age
 old hoe **ì** ≠ **kèŋ** (pl. **mò** ≠ **kèŋ**) *n* old hoe
 olden times **n^ws^wá** *adv* olden times
 on **mènè-mènè** *n* sky, on, above
 one (1) **pú** ≠ **mòm** *num* one (1)
 onion **nì** ≠ **nàŋá** (pl. **à** ≠ **nàŋá**) *n* onion,
 garlic
 only **kòk** *adv* only

open **kù** ≠ **sùl-ùn** *v* open, release, detach
 open (door) **kù** ≠ **fù:n** *v* open (door) der.
 kù ≠ **fù:n-è** der. **kù** ≠ **fù:n-ìn** der.
 kù ≠ **fù:n-ìn-èn**
 open (eyes) wide **kù** ≠ **làⁿs-òn** *v* open (eyes)
 wide der. **kù** ≠ **làⁿs-òn-à** der. **kù** ≠ **làⁿs-òn-**
 àn der. **kù** ≠ **làⁿs-òn-èn**
 open place **k^j** ≠ **ófɔl** *n* open place, clearing
 orange **è** ≠ **fù^mbú** (pl. **ì** ≠ **fù^mbú**) *n* orange,
 lemon, grapefruit
 order (someone to do something) **kù** ≠ **kòt₁** *v*
 order (someone to do something) der.
 kù ≠ **kót-ì** der. **kù** ≠ **kót-à**,
 orphan **n** ≠ **sè** (pl. **ìn** ≠ **sè**) *n* orphan
 other -**mòtí** *adj* other, some
 our -**àsò** *pro* 1pPOSS
 our language **n^w** ≠ **às^w-é** (pl. **t^w** ≠ **às^w-é**) *n*
 our language
 outside **é-ŋì** *prép* outside; **kóⁿd** *adv* outside
 overloaded **kù** ≠ **ták-àn** *v* (be) overloaded
 overtake **kù-p^j** ≠ **áp-èn** *v* overtake, vanquish
 der. **kù-p^j** ≠ **áp-ìn-àn**; **kù** ≠ **kàp-èn** *v*
 overtake, pass
 owl **kì** ≠ **ŋúlè** (pl. **pì** ≠ **ŋúlè**) *n* owl; **kúⁿs^jén**
 (pl. **pé** ≠ **kúⁿs^jén**) *n* owl
 owner **m^w** ≠ **ét** (pl. **pè** ≠ **ét**) *n* owner
 ox **n** ≠ **dàj** (pl. **ìn** ≠ **dàj**) *n* ox
 oxpecker? **nòkòlò:^mbò** (pl. **tòkòlò:^mbò**) *n*
 oxpecker?

P p

pacify **kù** ≠ **jòt-ì** *v* appease, pacify
 pack down **kò** ≠ **pá^mb-à** *v* pack down
 pail **ò** ≠ **lùŋò** (pl. **ì** ≠ **lùŋò**) *n* bucket, pail
 pain **m** ≠ **bàl-pál-è** (pl. **ìm** ≠ **bàl-pál-è**) *n*
 pain
 paint **k^w** ≠ **ěl-è₂** *v* paint der. **k^w** ≠ **ěl-ěs-ì**

palaver **kì** ≠ **sèn** (pl. **pì** ≠ **sèn**) *n* complaint,
 dispute, palaver
 palavre **kù** ≠ **sàŋ-à** *v* argue endlessly, palavre
 palm **kì** ≠ **tèlè** (pl. **pì** ≠ **tèlè**) *n* palm
 palm (of hand) **nì** ≠ **kél-é-kèté** (pl. **è** ≠ **kél-é-**
 kèté) *n* palm (of hand)

palm nut èm ≠ bìl (pl. ìm ≠ bìl) *n* palm nut
 palm nut pulp è ≠ súpù (pl. ì ≠ súpù) *n* palm nut pulp
 palm nut thorn n̄w ≠ áŋ (pl. t̄w ≠ áŋ) *n* palm nut thorn
 palm rat n̄ò ≠ ñ̄á-ñ̄wà (pl. t̄ù ≠ ñ̄á-ñ̄wà) *n* palm rat
 palm thatch kì ≠ làŋú (pl. p̄i ≠ làŋú) *n* palm thatch; k̄j ≠ ðøé (pl. p̄j ≠ ðøé) *n* palm thatch
 palm-frond n̄ò ≠ kðøjø (pl. t̄ù ≠ kðøjø) *n* midrib of palm-frond, twig (used in cooking)
 palpate kù ≠ p̄w-àt-àn *v* palpate, finger, feel
 palpitate kù ≠ kùnd v palpitate der.
 kù ≠ kùnd-ùm-è₁ der. kù ≠ kùnd-ùm-in-è
 palpitate (of heart) kù ≠ pèp-in-è *v* palpitate (of heart)
 pancreas èm ≠ bénò (pl. ìm ≠ bénò) *n* pancreas
 pangolin ñák (pl. ì ≠ ñák) *n* pangolin
 pant k̄w ≠ ðj-ìp-ò *v* pant
 panther pù ≠ mónd (pl. mà ≠ mónd) *n* panther
 papaya pðøkðøjé (pl. p̄ò ≠ pðøkðøjé) *n* pawpaw, papaya; pðø ≠ m̄fèl (pl. mà ≠ m̄fèl) *n* pawpaw, papaya
 pardon kù ≠ tèk₂ *v* forgive, pardon der. kò-
 pí ≠ tèk-è der. kò-pí ≠ tèk₂ der. kù ≠ tèk-è ;
 sìkòlì *adv* pardon, excuse-me
 parent è-p̄j ≠ ép̄ (pl. pè-p̄j ≠ ép̄) *n* parent
 parrot ñòs (pl. ì ≠ ñòs) *n* parrot
 partridge ì ≠ sòsó (pl. mù ≠ sòsó) *n* partridge
 pass kù ≠ fál *v* pass der. kù ≠ fál-à *der.*
 kù ≠ fál-èt ; kù ≠ kàj-èn *v* overtake, pass;
 kù ≠ táp-òk *v* pass, traverse der.
 kù ≠ tép-ùk-ìs-ì ; k̄w ≠ ñj-ìm-èt *v* let pass (someone), put oneself aside
 passage nì ≠ táp-òk (pl. à ≠ táp-òk) *n* passage
 pasture nì ≠ jà *n* pasture; nì ≠ sò:k (pl. à ≠ sò:k) *n* pasture
 path k̄j ≠ áŋ (pl. p̄j ≠ áŋ) *n* path; ñìlì (pl. ì ≠ ñìlì) *n* path, route, road,
 patience k̄j ≠ ésep-èp-è (pl. p̄j ≠ ésep-èp-è) *n* patience
 patient k̄w ≠ és-èp-èp-ì *v* (be) patient

pawpaw pðøkðøjé (pl. p̄ò ≠ pðøkðøjé) *n* pawpaw, papaya; pðø ≠ m̄fèl (pl. mà ≠ m̄fèl) *n* pawpaw, papaya
 pay kù ≠ nàm *v* pay
 pay for goods services pðø ≠ nèm₂ *n* pay (for goods, services, etc.)
 peak ò ≠ tò₃ (pl. ì ≠ tò₃) *n* summit, peak, top
 peal kù ≠ sél-è *v* peal der. kù ≠ sél-èt
 peck kù ≠ sòp-òn *v* peck
 peel kù ≠ fà-fà *v* peel; k̄w ≠ ðm̄f-òn-ò *v* peel
 peg n̄w ≠ ànd-á (pl. t̄w ≠ ànd-á) *n* peg, pole, stake
 penalty n ≠ sès-it-èp-ì (pl. ìn ≠ sès-it-èp-ì) *n* penalty, punishment
 penis è ≠ sò (pl. ì ≠ sò) *n* penis
 perch kù ≠ kùnd-ùm-èt *v* perch der.
 kù ≠ kùnd-ùm-àt
 perhaps èlè *adv* perhaps
 person mù ≠ ònd (pl. pè ≠ ènd₂) *n* man, person
 person without a soul k̄j ≠ ónj-ì (pl. p̄j ≠ ónj) *n* person without a soul, eaten by sorcery
 person without breath k̄j ≠ él-ù (pl. p̄j ≠ él-ù) *n* person without breath, killed by sorcery
 perspire kù ≠ kòs-ò *v* perspire, sweat der.
 kù ≠ kòs-èt
 persuade kù ≠ nòj-òn *v* persuade
 pestle ì ≠ són-èn (pl. mù ≠ són-èn) *n* pestle
 phlegm kì ≠ kàfú (pl. p̄i ≠ kàfú) *n* phlegm
 pick kù ≠ fát-à *v* husk (corn), shell, pick
 (from cluster) der. kù ≠ fát-à ; kù ≠ kés-è
 v pick, pluck (fruit) der. kù ≠ kés-èn der.
 kù ≠ kés-èt der. kù ≠ kés-in-èn ; kù ≠ lèk₁
 v pick, choose, desire der. kù ≠ lík-à
 pick up kù ≠ pàt *v* pick up, gather
 piece k̄j ≠ ènsì (pl. p̄j ≠ ènsì) *n* piece, half
 piece of food/meat given during a meal to another kì ≠ màm *n* piece of food/meat given during a meal to another
 pierce kù ≠ kús *v* pierce der. kù-pí ≠ kús-è
 der. kù ≠ kús-è der. kù ≠ kús-ìt
 pig m̄ ≠ bèm (pl. ìm ≠ bèm) *n* pig; ñònép (pl. ì ≠ ñònép) *n* pig, sow
 pigeon kì ≠ pà (pl. p̄i ≠ pà) *n* pigeon
 piglet nò ≠ kònép-kònép (pl. t̄ù ≠ kònép-kònép) *n* piglet
 pile k̄j ≠ ðp (pl. p̄j ≠ ðp) *n* crowd, pile, herd

pile up kù ≠ kós v gather together, heap up,
pile up, reunite der. kù ≠ kús-ìk-èj-ì der.
kù-pí ≠ kós-ìk-àn der. kù ≠ kós-à der.
kù ≠ kós-àn-èn der. kù ≠ kós-ìk-àn
piller è ≠ tèn (pl. ì ≠ tèn) n piller
pimple ì ≠ pòn (pl. mù ≠ pòn) n pimple
pineapple kì ≠ lòkèn (pl. pì ≠ lòkèn) n
pineapple
pipe ì ≠ kótó (pl. mù ≠ kótó) n pipe; kʷàñè (pl. pàkʷàñè) n pipe; pàté (pl. pà ≠ pàté) n
pipe
pipe-stem ì ≠ lòñ₁ (pl. mù ≠ lòñ) n horn,
pipe-stem, antenna
pipistrelle bat í ≠ sùkè-sùkè (pl. mú ≠ sùkè-
sùkè) n pipistrelle bat
pity mà ≠ káná-kànà n pity, compassion
place kò ≠ òm (pl. kʷ ≠ òm₁) n place;
kù ≠ tál v put, place (sth) der. kù ≠ tál-èn ;
kʷ ≠ àk v put, place, set der. kù-pj ≠ ák
der. kù-pj ≠ ák-àl-à der. kʷ ≠ ák-àl-à der.
kʷ ≠ ák-àn ; nì ≠ jñól (pl. ò ≠ jñól) n place,
position, seat, location; ò ≠ ɔ́nd (pl.
s̄ ≠ ɔ́nd) n place, courtyard
place oneself kù ≠ tèk₁ v place oneself, take
up position der. kù-pí ≠ tèk₁ der.
kù ≠ ték-è
place sth at an oblique angle kù ≠ séñd-èk v
place sth at an oblique angle
place to put things n̄j ≠ ák (pl. àñ ≠ ák) n
place to put things
plait kù ≠ nèk₂ v plait, braid with raffia der.
kù ≠ nék-è der. kù ≠ nék-èn der.
kù ≠ nék-ìn-èn ; kù ≠ nòk v plait, braid
(hair) der. kù ≠ nòk-à
plan kù ≠ két-ì-két-ì v plan; ñèt-j-è (pl.
ì ≠ ñèt-j-è) n plan
plank pò ≠ pám (pl. mà ≠ pám) n plank
plant kì ≠ kújè (pl. pì ≠ kújè) n type of plant,
fan; kù ≠ kòn v plant der. kù ≠ kún-ès-ì
der. kù ≠ kón-à der. kù ≠ kón-àn-èn der.
kù ≠ kón-èt
plant (taro) kù ≠ tòp v plant (taro) der.
kù ≠ táp-à
plantain nì ≠ kòñdò (pl. ò ≠ kòñdò) n
plantain
plaster kù ≠ sék-è₁ v sharpen, plaster,
roughcaste

play kù ≠ jàn-à v play der. kù ≠ jèn-ès-ì der.
kù ≠ jàn-èt
play instrument kù ≠ tóñ-ò v sing, play
(instrument), beat (drum), ring (bell)
plot ì ≠ tòk₂ n plot; mè ≠ pě n plot,
machination
pluck kù ≠ kés-è v pick, pluck (fruit) der.
kù ≠ kés-èn der. kù ≠ kés-èt der.
kù ≠ kés-ìn-èn
plug ì ≠ nùk-é (pl. mù ≠ nùk-é) n stopper,
plug
pocket m ≠ bàl-á (pl. ìm ≠ bàl-á) n pocket,
sack, bag
point kì ≠ túmé-túmé (pl. pì ≠ túmé-túmé)
n point; kì ≠ sóñ (pl. pì ≠ sóñ) n point
poison ì ≠ lòk₁ (pl. mù ≠ lòk) n poison;
kù ≠ lòk₃ v spoil (food), ruin, rape, poison
der. kù-pí ≠ lòk der. kù ≠ lòk-ò
poisonous lizard kì ≠ ñélém-ñélémè (pl.
pì ≠ ñélém-ñélémè) n type of poisonous
lizard, tri-colored
pole nʷ ≠ àñd-á (pl. tʷ ≠ àñd-á) n peg, pole,
stake
polish kù ≠ kʷèñ-è v polish, round off, make
round der. kù ≠ kʷèñ-èl-ès-ì ; kù ≠ tós-ò v
polish der. kù ≠ tós-èt
pool kì ≠ ìñb (pl. pì ≠ ìñb) n pool
poor man ò ≠ sòkò-sùkò (pl. pò ≠ súkò-sùkò)
n poor man
porcupine pʷ ≠ ēk (pl. mè ≠ ēk) n porcupine
porte-parole è ≠ kél-í-kél (pl. pè ≠ kél-í-kél)
n speaker, porte-parole
porter è ≠ sèñb-í (pl. pè ≠ sèñb-í) n porter
portion n̄j ≠ àp (pl. àñ ≠ àp) n division,
sharing, portion
position nì ≠ jñól (pl. ò ≠ jñól) n place,
position, seat, location
possessions pò ≠ nèm₁ (pl. mà ≠ nèm₂) n
belongings, riches, possessions
pot nì ≠ kòpó (pl. ò ≠ kòpó) n cup, pot,
basket
pot (for water) kì ≠ pán (pl. pì ≠ pán) n pot
(for water)
potato pù ≠ tòtò (pl. mó ≠ tòtò) n potato
potter è ≠ mǐ:s (pl. pè ≠ mǐ:s) n potter
potter's clay nì ≠ mà (pl. à ≠ mà) n clay,
potter's clay

potter's kiln n̄ ≠ l̄ò (pl. ò ≠ l̄ò) *n* potter's kiln
 pound kù ≠ tèn-è *v* pound
 pounded palm nuts k̄j ≠ àñjɔ (pl. p̄j ≠ àñjɔ) *n* pounded palm nuts
 pour kʷ ≠ òt *v* throw away (garbage), pour
 pour libation kù ≠ sòl-ò *v* pour libation
 poverty ñ ≠ sòk (pl. ñ ≠ sòk) *n* poverty
 power pò ≠ kàk-à *n* power, authority
 powerful (man) kì ≠ kák-à (pl. pì ≠ kák-à) *n* (man) powerful
 practice sorcery kù ≠ tát-à *v* practice sorcery
 praise k̄j ≠ óm-ùk-ò (pl. p̄j ≠ óm-ùk-ò) *n* praise
 pray kù-pí ≠ sók-òl-òñ-ì *v* pray
 praying mantis k̄j ≠ àtà-pàlà (pl. p̄j ≠ àtà-pàlà) *n* praying mantis
 pregnancy n̄ ≠ ìm (pl. èñ ≠ ìm) *n* pregnancy
 prepare kù ≠ ná^mb-à *v* cook, prepare (food)
 der. kù ≠ ná^mb-òk
 preparing the palm for bleeding (palm wine)
 kʷ ≠ át-à *v* preparing the palm for
 bleeding (palm wine) der. kʷ ≠ át-èt
 press for oil ñ ≠ nók (pl. ñ ≠ nók) *n* press (for
 oil, etc)
 prevent kù ≠ kàñ *v* defend, forbid, prevent,
 prohibit der. kù ≠ káñ-kàñ
 prevents chickenpox nù ≠ kõ:ñé (pl.
 tù ≠ kõ:ñé) *n* fruit with a acid taste,
 prevents chickenpox
 price p̄j ≠ òñ-ón *n* price
 prisoner kì ≠ ^mbòk (pl. pì ≠ ^mbòk) *n* prisoner,
 captive
 produce kʷ ≠ õm₂ *v* produce, bear fruit, swell
 der. kʷ ≠ õm-ò
 prohibit kù ≠ lèk *v* forbid, prohibit, taboo;
 kù ≠ kàñ *v* defend, forbid, prevent,
 prohibit der. kù ≠ káñ-kàñ
 promise n̄ ≠ dàn (pl. ìn ≠ dàn) *n* promise,
 rendez-vous
 prophecy k̄j ≠ ém-j-è (pl. p̄j ≠ ém-j-è) *n*
 prophecy
 prostitute k̄j ≠ énd-éndé (pl. p̄j ≠ énd-éndé) *n*
 prostitute

protect kù ≠ kí:k-à *v* protect, watch over der.
 kù ≠ kí:k-ès-ì der. kù-pí ≠ kí:k-à der.
 kù ≠ kí:k-èt
 protect by charm kù-pí ≠ jèk-è *v* protect by
 charm
 proud kù ≠ jàj-àp-à *v* rejoice, (be) joyful,
 proud
 proverb n̄ ≠ sàp (pl. ìn ≠ sàp) *n* proverb
 provoke kù ≠ pèj-ì *v* provoke der.
 kù ≠ pèj-ès-ì ; kù ≠ tòk₁ *v* provoke, attack
 der. kù ≠ tók-ò₁
 prudence ñ^wél (pl. ñ ≠ ñ^wél) *n* prudence,
 caution
 prune kù ≠ sén-è *v* prune, trim; kʷ ≠ àj *v*
 prune
 pubic hair kì ≠ kò (pl. pì ≠ kò) *n* pubic hair
 puff adder ñj ≠ fèñj (pl. ñj ≠ fèñj) *n* puff adder
 pull kù ≠ kó:k-ò *v* pull der. kù-pí ≠ kó:k-ò
 der. kù ≠ kó:k-èt
 pulling up (weeds, etc) n̄ ≠ pál-én₂ (pl.
 à ≠ pál-én₂) *n* pulling up (weeds, etc)
 punishment n̄ ≠ sès-ít-èñ-ì (pl. ìn ≠ sès-ít-
 èñ-ì) *n* penalty, punishment
 pup ñ ≠ p^wà-p^wà (pl. tò ≠ p^wà-p^wà) *n* pup
 pupil (of eye) ñ ≠ énén (pl. ìñ ≠ énén) *n*
 pupil (of eye)
 purchase ñjlı̄ *n* hold, grip, purchase
 pus tò ≠ ùt *n* pus
 push kù ≠ tít-ik-ìn *v* push, jostle;
 kù ≠ pòl-èt *v* push, jostle
 put kù ≠ tál *v* put, place (sth) der. kù ≠ tál-èn
 ; kʷ ≠ àk *v* put, place, set der. kù-p̄j ≠ ák
 der. kù-p̄j ≠ ák-àl-à der. kʷ ≠ àk-àl-à der.
 kʷ ≠ ák-àn ; kʷ ≠ èt-èk *v* hang, put (up
 high) der. kʷ ≠ èt-òn
 put in piles kù ≠ pòk-ò *v* arrange, put in
 piles; kù ≠ tík-à *v* put in piles
 put on back kù ≠ pàl-ik-èn *v* put on back
 der. kù ≠ pàl-ìm-èt
 put oneself aside kʷ ≠ èñ-ìm-èt *v* let pass
 (someone), put oneself aside
 put together kù ≠ lät *v* join, put together, sew
 der. kù ≠ lät-à
 python ñúm (pl. ñ ≠ ñúm) *n* python, boa

Q q

quail ì ≠ kòt (pl. mò ≠ kòt) *n* quail
 quantity ïjòs-in-è (pl. ì ≠ ïjòs-in-è) *n*
 quantity
 quarrel ò ≠ ñóm-òn (pl. ì ≠ ñóm-òn) *n*
 quarrel

quench kù ≠ wú"ñ-s-ì *v* quench, extinguish
 quiver ì ≠ sòk₁ (pl. mò ≠ sòk) *n* quiver

R r

race ò ≠ tò₁ (pl. ì ≠ tò₁) *n* race, competition
 raffia palm nì ≠ fimb (pl. èñ ≠ fimb) *n* raffia
 palm
 rafter èn ≠ dím'b (pl. ìn ≠ dím'b) *n* beam,
 rafter
 rag kì ≠ jùk-ú (pl. pì ≠ jùk-ú) *n* rag
 rain kù ≠ n^w-àñ-àñ₂ *v* rain; ñùm (pl.
 ì ≠ ñùm) *n* rain
 rainfall kù ≠ n^wà₂ *n* rainfall
 ram kì ≠ kòmà (pl. pì ≠ kòmà) *n* ram
 rape kù ≠ lòk₃ *v* spoil (food), ruin, rape,
 poison der. kù-pí ≠ lòk der. kù ≠ lòk-ò
 raphia leaf èn ≠ sèké (pl. ìn ≠ sèké₁) *n* raphia
 leaf
 raphias mat kì ≠ s^jè₁ (pl. pì ≠ s^jè₁) *n* raphias
 mat
 rat kì ≠ sàkól (pl. pì ≠ sàkól) *n* rat
 rattan nò ≠ kòñ (pl. tò ≠ kòñ) *n* bulrush,
 rattan
 rattle (musical instrument) ì ≠ sí-sák-j-à (pl.
 mò ≠ sí-sák-j-à) *n* rattle (musical
 instrument)
 raw pò ≠ kòs *adj* new, raw
 razor nò ≠ m^wà (pl. tò ≠ m^wà) *n* razor
 reach k^w ≠ èk *v* attain, reach der. k^w ≠ èk-èn
 der. k^w ≠ èk-ès-ì
 read kù ≠ lâ:ñ *v* read der. kù ≠ lá:ñ-à
 read the futur kù ≠ pò"ñd-òñ-à *v* read the
 futur

really kém^wé-m^wé (pl. pé ≠ kém^wé-m^wé) *n*
 truth, true, really
 reason ì ≠ pàñ (pl. mò ≠ pàñ) *n* reason
 recall kì-pí ≠ té:k-j-è (pl. pì-pí ≠ té:k-j-è) *n*
 recall, reminder
 receive kù ≠ pák-òn *v* receive, get, obtain;
 k^w ≠ àt-àp *v* accept, receive, believe,
 admit der. k^w ≠ àt-àp-àñ
 reception hall kì ≠ tà^mb (pl. pì ≠ tà^mb) *n*
 reception hall
 recommendation m ≠ bít-în-è (pl.
 ìm ≠ bít-în-è) *n* recommendation
 recount k^w ≠ õj-ô *v* tell, recount (story)
 red groundnut kì ≠ "dáñ-n"dáñ (pl. pì ≠ "dáñ-
 "dáñ) *n* red groundnut
 red pepper ì ≠ pán *n* red pepper
 red yam pù ≠ tímè (pl. mè ≠ tímè) *n* red
 yam
 redder kù ≠ jí^wá *v* redder der. à ≠ jí^wá-n
 reed nì ≠ pàl (pl. àm ≠ bàl) *n* reed, sugar
 cane; nò ≠ pàl (pl. tò ≠ pàl) *n* grass, reed
 (esp.) reed
 refrain j ≠ àt-àp-én (pl. m^w ≠ àt-àp-én) *n*
 refrain, chorus
 refuse kù ≠ sáñ-òn *v* deny, refuse; k^w ≠ èn *v*
 refuse, disagree, deny oneself der.
 k^w ≠ èn-èn
 refuse someone somthing k^w ≠ öm₁ *v* refuse
 someone somthing der. k^w ≠ öm-òn
 regard kù ≠ jòs-òn *v* look at, regard der.
 kù ≠ jòs-in

regime kì ≠ pìl (pl. pì ≠ pìl) *n* regime
 reign kí ≠ óm-òk-ò (pl. pí ≠ óm-òk-ò) *v* reign; kí ≠ óm-òk-ò *v* rule, reign der.
 kí ≠ óm-òk-òs-ì
 reinforce kí ≠ àl *v* reinforce der. kí ≠ àl-àn
 der. kí ≠ àl-èn
 rejoice kù ≠ jàj-àp-à *v* rejoice, (be) joyful,
 proud
 release kù ≠ sùl-ùn *v* open, release, detach
 remain kù ≠ lòp *v* remain, stay;
 kù ≠ jòmb-èt *v* sit, remain der.
 kù ≠ jòmb-it-òn ; kí ≠ ès-è *v* make,
 remain hard
 reminder kì-pí ≠ té:k-j-è (pl. pí-pí ≠ té:k-j-
 è) *n* recall, reminder
 remove kù ≠ jùn-è *v* remove; kí ≠ èñ-ì *v*
 remove der. kù-pí ≠ éñ-ì
 remove ((the) breath, soul) kí ≠ èl-ùn *v*
 remove ((the) breath, soul)
 remove (e.g. thorn, jigger) kù ≠ sòk *v* remove
 (e.g. thorn, jigger) der. kù ≠ sòk-ò
 rendez-vous n ≠ dàn (pl. ìn ≠ dàn) *n*
 promise, rendez-vous
 renown nù ≠ kùm (pl. tû ≠ kùm) *n* renown,
 fame, reputation
 repair kí ≠ ej-èn *v* mend, repair der. kù-
 pí ≠ ej-èn der. kí ≠ ej-ìn-èn
 report m ≠ bákò *n* account, report
 reputation nù ≠ kùm (pl. tû ≠ kùm) *n*
 renown, fame, reputation
 request kí ≠ ów-ùn *v* ask, request; ní ≠ àm'b
 (pl. àñ ≠ àm'b) *n* request
 research nû ≠ sùn-sùnè (pl. tú ≠ sùn-sùnè)
n search, research
 resemblance m̄ ≠ f̄'ép̄é (pl. ìm̄ ≠ f̄'ép̄é) *n*
 resemblance
 resemble kù ≠ mán-àn₂ *v* resemble
 respect ní ≠ òl-ò (pl. òñ ≠ òl-ò) *n* respect
 response ñ ≠ òñd-íñ-íñ-í (pl. ñ ≠ òñd-íñ-íñ-
 í) *n* response
 rest kù-pí ≠ jój-èt *v* rest, take a holiday der.
 kù-pí ≠ jój-it-òn
 return kí ≠ òñd *v* go back, return, turn over
 der. kù-pí ≠ òñd-ì der. kù-pí ≠ òñd-òñ der.
 kí-ò-sì-pí ≠ òñd-ìñ der. kí-ò-sí ≠ òñd-ó
 der. kí ≠ òñd-ì der. kí ≠ òñd-ìñ der.
 kí ≠ òñd-íñ-ì der. kí ≠ òñd-òñ der.
 kí ≠ òñd-òñ-ìñ \ kí ≠ òñd-ìñ-òñ

reunite kù ≠ kós *v* gather together, heap up,
 pile up, reunite der. kù ≠ kús-ìk-èñ-ì der.
 kù-pí ≠ kús-ìk-àñ der. kù ≠ kús-à der.
 kù ≠ kús-àñ-èñ der. kù ≠ kús-ìk-àñ
 rhinoceros èm ≠ bùk-pèpèñé (pl. ìm ≠ bùk-
 pèpèñé) *n* rhinoceros
 rib nù ≠ "dó (pl. tû ≠ "dó) *n* rib
 rice ò ≠ lék (pl. ì ≠ lék) *n* rice
 riches pù ≠ nèm₁ (pl. mà ≠ nèm₂) *n*
 belongings, riches, possessions
 ridge à ≠ kák (pl. ì ≠ kák) *n* bone, ridge
 right kí ≠ nèm₃ *n* right; kù ≠ tén-ìk-èñ-ì *v*
 right, put upright, straighten, make right,
 truth
 ring à ≠ màñd (pl. ì ≠ màñd) *n* ring; pù ≠ lèñ
 (pl. mè ≠ lèñ) *n* ring, necklace, bead
 ring bell kù ≠ tóñ-ò *v* sing, play (instrument),
 beat (drum), ring (bell)
 ringworm kí ≠ kòl (pl. pí ≠ kòl) *n* tinea,
 ringworm; kí ≠ pálámáñs (pl.
 pí ≠ pálámáñs) *n* ringworm
 ripe kù ≠ tà:k *adj* ripe der. kù ≠ tè:k-ès-ì der.
 kù ≠ tà:k-àñ
 ritual place nì ≠ kílí (pl. è ≠ kílí) *n* ritual
 place
 river à ≠ sá: (pl. ì ≠ sá:) *n* river; à ≠ wàñ (pl.
 ì ≠ wàñ) *n* river
 rivulet kè ≠ èl (pl. pè ≠ èl) *n* rivulet, brooklet
 road kí ≠ pàl-à (pl. pí ≠ pàl-à) *n* road
 road, ñílí (pl. ì ≠ ñílí) *n* path, route, road,
 roar kù ≠ páñb-àl-èt *v* roar
 robe òñ ≠ sòñbò (pl. ìñ ≠ sòñbò) *n* robe
 robin í ≠ mèñ-mèñwè (pl. mó ≠ mèñ-mèñwè)
n robin
 rock nì ≠ táñ (pl. à ≠ táñ) *n* rock, grinding
 stone
 roll kù ≠ pìñ-ìl-è *v* roll
 roof n ≠ sèké (pl. ìn ≠ sèké₂) *n* roof
 rooftop è ≠ pút (pl. ì ≠ pút) *n* rooftop
 room n ≠ súñb-j-è (pl. ìn ≠ súñb-j-è) *n*
 room
 rooster (cock) kí ≠ tétì (pl. pí ≠ tétì) *n*
 rooster (cock)
 root à ≠ ñàñá (pl. ì ≠ ñàñá) *n* root, nerve,
 vein, bulb, tuber
 rope n̄ ≠ òlí (pl. t̄ ≠ òlí) *n* fil, ficelle, rope

rot kù ≠ jèk v rot der. à ≠ jìk-ìt-án der.
kù ≠ jìk-à₁ der. kù ≠ jìk-èt

rough kù ≠ kàk v rough

roughcaste kù ≠ sék-è₁ v sharpen, plaster,
roughcaste

round òŋ ≠ óŋ-ól-ó part (be) round der.
òŋ ≠ óŋ-íl-ó

round house ì ≠ sùŋ (pl. mù ≠ sùŋ) n round
house

round off kù ≠ kʷèŋ-è v polish, round off,
make round der. kù ≠ kʷèŋ-èl-ès-ì

route ŋìlí (pl. ì ≠ ŋìlí) n path, route, road,
route; good nì ≠ jök-én n (good) route

row ð ≠ lòŋ (pl. ì ≠ lòŋ₂) n row, herd, group

row (for planting) kì ≠ sɔmb (pl. pì ≠ sɔmb) n
row (for planting)

rub kù ≠ kúk-ùl-ít v rub, coat, smear;
kù ≠ pík-è v rub

rubber n ≠ dàmbà (pl. ìn ≠ dàmbà) n rubber

ruin kù ≠ lòk₃ v spoil (food), ruin, rape,
poison der. kù-pí ≠ lòk der. kù ≠ lòk-ò

ruin (house) kì ≠ kínd (pl. pì ≠ kínd) n ruin
(house)

rule kʷ ≠ öm-òk-ò v rule, reign der.
kʷ ≠ öm-òk-òs-ì

rumbling k̄j ≠ ănsè (pl. p̄j ≠ ănsè) n muttering,
growling, rumbling

ruminate kù ≠ tük-ùm-ìn-è v ruminate,
chew cud

run kù ≠ tí:n-è v run, flee; be afraid der.
kù ≠ tí:n-èn der. kù ≠ tí:n-èn-ìn der.

kù ≠ tí:n-ìt der. kù ≠ tí:n-ìt-ìn der. ù-s̄è-
tí:n-è der. ù-s̄è-tí:n-ìt ; kù ≠ fɔl v run,
flow (smth floating) der. kù ≠ fúl-ès-ì der.
kù ≠ fúl-ì der. kù ≠ fól-à ; kù ≠ fól-à
(der. of kù ≠ fɔl) (liquid) run, flow

run away kù-pí ≠ nò v run away, flee, escape

rural area à ≠ fàn (pl. ì ≠ fàn) n bush country,
rural area

rust ì ≠ sók-lím̄bí (pl. mù ≠ sók-lím̄bí) n rust,
blight

rustle kù ≠ kél-ì-kèl-ì v rustle

S s

sack m ≠ báł-á (pl. ìm ≠ báł-á) n pocket,
sack, bag

sacrifice kì ≠ fún-ð (pl. pì ≠ fún-ð) n
sacrifice

sad kù ≠ sùmb v (be) sad

sadness n ≠ sìk-íl (pl. ìn ≠ sìk-íl) n sadness,
sorrow

safou plum kì ≠ jò-jó (pl. pì ≠ jò-jó) n safou
plum

safou plum tree pù ≠ jòjó (pl. mó ≠ jòjó) n
safou plum tree

saint kì ≠ tók (pl. pì ≠ tók) n saint, holy

saliva kì ≠ télù (pl. pì ≠ télù) n saliva

salt mà ≠ sòk n salt

salt in solid block òn ≠ sópì (pl. ìn ≠ sópì) n
(salt in) solid block

sand àn ≠ sín'sájà (pl. ìn ≠ sín'sájà) n sand;
èn ≠ sélèk (pl. ìn ≠ sélèk) n sand

sap mè ≠ té n sap

sated kʷ ≠ òj v (be) sated der. kʷ ≠ òj-ì

saw ì ≠ sìk (pl. mù ≠ sìk) n saw

saw (wood) kù ≠ sìk-è v saw (wood) der.
kù ≠ sìk-ìt der. ù-s̄è-sìk-è der. ù-s̄è-sìk-ìt

say kʷ ≠ òj-ò₂ v say, tell, want der. kʷ ≠ òj-èt

scabies kì ≠ sàpá (pl. pì ≠ sàpá) n scabies

scaffolding kì ≠ pìl (pl. pì ≠ pìl) n
scaffolding

scar kì ≠ túl-j-è (pl. pì ≠ túl-j-è) n scar

scarcity pù ≠ kól (pl. mó ≠ kól) n scarcity,
shortage

scatter kù ≠ sélè-mèndì v scatter, dissipate;
kù ≠ tím-è₂ v scatter, leak; kù ≠ tù:m-è v
spill, scatter, spread der. kù ≠ tù:m-ìt-ì ;
kù ≠ sè:k-è v scatter, looking for smth

scorpion ŋè-ŋé (pl. ì ≠ ŋè-ŋé) n scorpion

scrape kù ≠ kó^mb-ò v scrape, scratch der.
 kù ≠ kó^mb-ìt-ì der. kù ≠ kó^mb-èt der.
 kù ≠ kó^mb-ìt-èn der. kù ≠ kó^mb-òn
 scratch kì ≠ kó^mb-ít-èn (pl. pì ≠ kó^mb-ít-èn) n scratch, graze; kù ≠ kó^mb-ò v scrape, scratch der. kù ≠ kó^mb-ìt-ì der.
 kù ≠ kó^mb-èt der. kù ≠ kó^mb-ìt-èn der.
 kù ≠ kó^mb-òn
 scream kù ≠ pók-ò v scream, cry der.
 kù ≠ pók-òs-ì
 search nú ≠ sùn-sùnè (pl. tú ≠ sùn-sùnè) n search, research
 season kì ≠ sìkèl (pl. pì ≠ sìkèl) n season
 see k^w ≠ èn v see der. kù ≠ én-èn der.
 k^w ≠ èn-ès-ì
 seed àn ≠ sàmú (pl. ìn ≠ sàmú) n seed, nut, fruit; èm ≠ bù (pl. ìm ≠ bù) n seed; òm ≠ bòt (pl. ìm ≠ bòt) n seed
 seed-eating squirrel nò ≠ ñòl (pl. tò ≠ ñòl) n seed-eating squirrel
 seer è ≠ sèl-í (pl. pè ≠ sèl-í) n seer
 seize k^w ≠ èt-ìk-èn v seize, catch, hold, cease, stop
 selfishness pò ≠ tém (pl. mà ≠ tém) n selfishness
 sell kù ≠ tù v sell der. kù ≠ t^w-én-èn
 semen mà ≠ nèm₁ n semen
 send (something to someone) kù ≠ tòm v send (something to someone)
 senility n^w ≠ éléñ-éñ-é (pl. t^w ≠ éléñ-éñ-é) n senility
 sentinel è ≠ fef-ì (pl. pè ≠ fef-ì) n sentinel, sentry
 sentry è ≠ fef-ì (pl. pè ≠ fef-ì) n sentinel, sentry
 separate kù ≠ jáñ-òn v separate, move apart der. kù-pí ≠ jáñ-òn ; k^w ≠ át-òn v divide, separate der. k^w ≠ át-úk-àn der.
 k^w ≠ át-ún-à der. k^w ≠ èt-úk-èñ-èñ-ì der.
 k^w ≠ èt-úk-èñ-ì
 separate fighters kù ≠ sà:ñ-òn v separate fighters
 servant éñ ≠ él-ì (pl. pé ≠ él-ì) n servant, actor
 sesame seed àn ≠ dás'ò (pl. ìn ≠ dás'ò) n sesame seed

set k^w ≠ àk v put, place, set der. kù-pí ≠ ák der. kù-pí ≠ ák-àl-à der. k^w ≠ ák-àl-à der. k^w ≠ ák-àn
 set a trap kù ≠ tà^mb v set a trap, make a fish baracade
 set on eggs k^w ≠ òj-ìm-èt v incubate, set on eggs
 setting lead stakes kù ≠ kúⁿd-èn v setting lead stakes
 seven (7) mà ≠ tíⁿdát né-m^wè num seven (7)
 seventeen (17) pù ≠ jò ná-má ≠ n^de num seventeen (17)
 seventy (70) é ≠ tín àtát nà mát num seventy (70)
 sew kù ≠ lát v join, put together, sew der. kò ≠ lát-à
 shadow kì ≠ wéwé (pl. pì ≠ wéwé) n shadow
 shake kù ≠ kíl-èn v shake der. kù- pí ≠ kíl-èn ; kù ≠ jìn-ìt-ìn v shake; kù ≠ fák-èt v shake der. kù ≠ fák-ìt-èn ; kù ≠ júk-ùl-à v shake der. kù ≠ júk-ùl-èt ; kù ≠ sák-à v shake
 shame è ≠ tèn-ò (pl. ì ≠ tèn-ò) n shame
 share k^w ≠ àp-à v share der. kò-pí ≠ áp-èt der. k^w ≠ àp-èt der. k^w ≠ àp-ìt-àn
 sharing n^j ≠ àp (pl. àñ ≠ àp) n division, sharing, portion
 sharp kù ≠ tè v sharp, bad
 sharpen kù ≠ fá:t-à v carve, sharpen der. kù ≠ fá:t-àn der. kù ≠ fá:t-èn der. kù ≠ fá:t-èt der. kù ≠ fá:t-ìn-àn der. kù ≠ fá:t-ìn-èn ; kù ≠ sék-è₁ v sharpen, plaster, roughcaste
 shave kù-pí ≠ m^w-à v cut (hair), shave
 shed for surplus yams nì ≠ né (pl. àñè ≠ né) n shed for surplus yams
 sheep kì ≠ tó^mbè (pl. pì ≠ tó^mbè) n ewe, sheep; m̄ ≠ bùñ (pl. ìm ≠ bùñ) n she-goat, nanny goat, sheep
 she-goat m̄ ≠ bùñ (pl. ìm ≠ bùñ) n she-goat, nanny goat, sheep
 shell k^j ≠ éñééñ (pl. pí ≠ éñééñ) n shell, carapace; kù ≠ fát-à v husk (corn), shell, pick (from cluster) der. kù ≠ fát-àn ; kù ≠ sán-à v break, shell (groundnuts) der. kù ≠ sán-èk

shelter nì-pí ≠ nè^mb (pl. èm-bí ≠ nè^mb) *n*
 shelter, hiding place, deceitfulness,
 hypocrisy
 shield ì ≠ pènè (pl. mù ≠ pènè) *n* shield
 shin ò ≠ ò^mb (pl. s̄i ≠ ò^mb) *n* shin
 shine kù ≠ f^wéj-è v shine der. kù ≠ f^wéj-ès-ì
 der. kù ≠ f^wéj-ít-ì der. kù ≠ f^wéj-èt
 shine (sun) kù ≠ sék-è₂ v shine (sun)
 shirt n ≠ díf-òn-᷑ (pl. ìn ≠ díf-òn-᷑) *n* shirt,
 clothes, cloth
 shiver kù ≠ lík-ìm-ìn-è v shiver
 shoe kì ≠ pòkòt (pl. pì ≠ pòkòt) *n* shoe
 shoot ò ≠ m᷑ò (pl. ì ≠ m᷑ò) *n* shoot
 shooting star ŋòlò₂ *n* shooting star
 short pù ≠ kùj *adj* short
 shortage pò ≠ kól (pl. mò ≠ kól) *n* scarcity,
 shortage
 short-change kù ≠ jíñ-ìl-ít-ì v short-change
 shoulder kì ≠ kò^mb-᷑-kò^mb-᷑ (pl. pì ≠ kò^mb-᷑-kò^mb-᷑) *n* shoulder, shoulder blade;
 kì ≠ nàm (pl. pì ≠ nàm) *n* arm, shoulder
 shoulder bag kì ≠ pùkùtú (pl. pì ≠ pùkùtú)
 n shoulder bag
 shoulder blade kì ≠ kò^mb-᷑-kò^mb-᷑ (pl.
 pì ≠ kò^mb-᷑-kò^mb-᷑) *n* shoulder, shoulder
 blade
 show kù ≠ tíñ-ì v show der. kù-pí ≠ tíñ-ì
 der. k^w-è-sì-pí ≠ tíñ-ì
 shrew ò ≠ òjó (pl. s̄i ≠ òjó) *n* shrew
 shrimp à ≠ sàñà (pl. ì ≠ sàñà) *n* shrimp
 shrink kù ≠ pòⁿd-èk v narrow, shrink,
 contract der. kù ≠ pòⁿd-ìk-òn
 shrivel kù ≠ kòⁿd-òn v shrivel, wrinkle der.
 kù-pí ≠ kòⁿd-òn der. kù ≠ kòⁿd-ít-èn
 shut kù ≠ fù:k v shut der. kù ≠ fù:k-èn der.
 kù ≠ fù:k-ìn der. kù ≠ fù:k-ìn-èn
 sibling à ≠ "dímán (pl. pà ≠ "dímán) *n*
 sibling
 sick kù ≠ nóm-à (pl. mà ≠ nóm-à) *n* illness,
 disease, (be) sick
 sickle kì ≠ pâ:k (pl. pì ≠ pâ:k) *n* sickle
 side (of body) ì ≠ tópò (pl. mù ≠ tópò) *n*
 side (of body); néñ (pl. ì ≠ néñ) *n* hip, side
 (of body)
 side (of something) mà ≠ s̄ià *n* side (of
 something)
 sight ŋ ≠ èn-è *n* view, sight

sign pù ≠ lìⁿs-í (pl. mè ≠ lìⁿs-í) *n* sign,
 mark, symbol, example, model
 silence kì ≠ jéwè (pl. pì ≠ jéwè) *n* silence,
 calm
 silent kù ≠ lùñ v (be) silent
 silk mè ≠ jèñ-ùl-é *n* silk, hair (of maize)
 silver kì ≠ kòñ (pl. pì ≠ kòñ) *n* money, silver
 sing kù ≠ tóñ-ò v sing, play (instrument),
 beat (drum), ring (bell)
 sister-in-law mòñàñè (pl. pà ≠ mòñàñè) *n*
 brother-in-law, sister-in-law
 sit kù ≠ jò^mb-èt v sit, remain der.
 kù ≠ jò^mb-ít-òn
 six (6) má ≠ tíⁿdàtò *num* six (6)
 sixteen (16) pù ≠ jò nò-pù ≠ mòm *num*
 sixteen (16)
 sixty (60) è ≠ tín à ≠ tát *num* sixty (60)
 skin k^j ≠ òpó (pl. p^j ≠ òpó) *n* skin, husk;
 k^w ≠ òm₂ v skin
 sky mènè-mènè *n* sky, on, above
 slander j ≠ àl-à (pl. m^w ≠ àl-à) *n* gossip,
 slander; m ≠ bás-j-à (pl. ìm ≠ bás-j-à) *n*
 gossip, slander
 slap òm ≠ bél (pl. ìm ≠ bél) *n* hole, slap
 slash ñj ≠ f^wà (pl. ìñj ≠ f^wà) *n* cut, slash
 slaughter k^w ≠ òn₁ v kill, murder, slaughter,
 kill (animal for butchering)
 slave k^j ≠ ól (pl. p^j ≠ ól) *n* slave; ŋ ≠ ól (pl.
 ìñj ≠ ól) *n* slave
 sleep kù ≠ pít-ìm-èn v lie down, sleep;
 nò ≠ nò₁ (pl. tò ≠ nò₁) *n* sleep
 sleeping mat à ≠ kàn (pl. ì ≠ kàn) *n* sleeping
 mat; kì ≠ pùñ (pl. pì ≠ pùñ) *n* sleeping
 mat
 sleepy kù ≠ lóñ-òn v (be) sleepy
 slice kù ≠ sò^mb₁ v decide, judge, cut, slice
 der. kù ≠ sò^mb₂ der. kù ≠ sò^mb-à
 slime (inorganic) kì ≠ kíñfí (pl. pì ≠ kíñfí) *n*
 slime (inorganic)
 slime (organic) kì ≠ pípí (pl. pì ≠ pípí) *n*
 slime (organic)
 slip kù ≠ lèⁿd-è v slip der. kù ≠ lèⁿd-ès-ì der.
 kù ≠ lèⁿd-ì der. kù ≠ lèⁿd-òk ;
 kù ≠ séⁿd-òk v slip
 slither (snake) kù ≠ lèñ-èn v slither (snake)
 slobber kù ≠ jò:j-ò v slobber, dribble, foam;
 mò ≠ jò:j-ò *n* slobber

small -két *adj* little, small
 small calabash for wine nù ≠ pèⁿsú (pl. tù ≠ pèⁿsú) *n* small calabash for wine
 small change kíéⁿsé (pl. pè ≠ kíéⁿsé) *n* small change, coins
 small cocoyam òn ≠ sòn (pl. ìn ≠ sòn) *n* small cocoyam, small taro
 small cricket ì ≠ s^jél-él (pl. mù ≠ s^jél-él) *n* small cricket
 small of back m^w ≠ fó-k-ìl (pl. ìm ≠ fó-k-ìl) *n* small of back; pò ≠ kòn (pl. mà ≠ kòn) *n* small of back
 small shield èm ≠ bëp (pl. ìm ≠ bëp) *n* small shield
 small taro òn ≠ sòn (pl. ìn ≠ sòn) *n* small cocoyam, small taro
 smear kù ≠ kúk-ùl-ìt *v* rub, coat, smear
 smell k^w ≠ ɔl-òk *v* smell der. k^w ≠ ɔl-òk-òn ; ò ≠ lɔf (pl. ì ≠ lɔf) *n* odour, smell
 smile kù ≠ m^wèm-ìn-è *v* smile; kù ≠ tòt-ìn-ò *v* smile; nù ≠ m^wèm-ìn-è (pl. tù ≠ m^wèm-ìn-è) *n* smile
 smithing è ≠ tún (pl. ì ≠ tún) *n* forge, smithing
 smoke kù ≠ sós:n-s-ò *v* suck, smoke der. kù ≠ sós:n-s-èt ; ò ≠ jòkì (pl. ì ≠ jòkì) *n* smoke
 smoke (before the fire takes hold) kù-pí ≠ tûk-ùl-è *v* smoke (before the fire takes hold)
 smoke (pipe) kù ≠ t^w-èk-è *v* smoke (pipe)
 snail ò ≠ ɔjl (pl. ì ≠ ɔjl) *n* snail
 snake jòk (pl. ì ≠ jòk) *n* snake
 snatch kù ≠ sàm-àn *v* snatch der. kù-pí ≠ sém-èj-ì *der.* kù-pí ≠ sàm ; k^w ≠ ɔk₂ *v* snatch
 sneeze kù ≠ kés-èn *v* sneeze der. kù ≠ kés-èn-èn *der.* kù ≠ kés-èj-ì
 snore k^w ≠ ɔl-ìl-ò *v* snore
 snot kì ≠ kól (pl. pì ≠ kól) *n* nasal mucus, snot
 soak kù ≠ lìp-ìk *v* soak
 soap è ≠ pús-è (pl. pè ≠ pús-è) *n* soap; kí ≠ sòkèn (pl. pì ≠ sòkèn) *n* soap
 soft jé:è ? (be) soft; kù ≠ jèk-èl-è *v* soft, weak, without strength, let fall down der. kù ≠ jèk-èl-ìt-ì ; tò:ò (der. of jò:ò) ? (be) soft

soften kù ≠ jìk-à₂ *v* soften, boil over der. kù ≠ jìk-ì *der.* kù ≠ jìk-ìs-ì
 soil àn ≠ sán (pl. ìn ≠ sán) *n* soil, earth, dirt; nù ≠ lòp (pl. tù ≠ lòp) *n* dirt, soil
 soldier kì ≠ sì^mb (pl. pì ≠ sì^mb) *n* soldier
 soldier ant nò ≠ òj (pl. tò ≠ òj) *n* army ant, soldier ant
 sole m ≠ bàñ-á-pàñ-á (pl. ìm ≠ bàñ-á-pàñ-á) *n* sole
 some -mòtí *adj* other, some
 song à ≠ sàk (pl. ì ≠ sàk) *n* song; kì ≠ lél (pl. pì ≠ lél) *n* song
 son-in-law ì ≠ tê:nè (pl. pì ≠ tê:nè) *n* son-in-law
 soot kì ≠ lélé (pl. pì ≠ lélé) *n* soot
 sophagus nù ≠ mili-kòté (pl. tù ≠ mili-kòté) *n* voice box, larynx, Adam's apple, oesophagus
 sorcerer è ≠ tét-ì (pl. pè ≠ tét-ì) *n* sorcerer (male), witch
 sore m^w ≠ fén₁ (pl. ìm ≠ fén₁) *n* sore; m^w ≠ fén₂ (pl. ìm ≠ fén₂) *n* wound, sore
 sorrow mù ≠ jù *n* sorrow; n ≠ sìk-íl (pl. ìn ≠ sìk-íl) *n* sadness, sorrow
 sort of charm (fetish) pò ≠ mól (pl. mà ≠ mól) *n* sort of charm (fetish)
 sort of termite èm ≠ fíne (pl. ìm ≠ fíne) *n* sort of termite; èn ≠ sìl (pl. ìn ≠ sìl) *n* sort of termite; òn ≠ sú^mból (pl. ìn ≠ sú^mból) *n* sort of termite
 soul è ≠ lùm-ú (pl. ì ≠ lùm-ú) *n* soul, breath of life
 sound è ≠ kùⁿd-ú (pl. ì ≠ kùⁿd-ú) *n* noise, sound
 soup kì ≠ sòlà-sòlà (pl. pì ≠ sòlà-sòlà) *n* soup, broth
 sour kù ≠ káp *adj* sour der. kì ≠ nàj-àk *der.* kù ≠ káp-àp-à
 south nì ≠ báti *n* south
 sow kù ≠ pù *v* sow der. kù ≠ p^w-èn-èn ; ñùnep (pl. ì ≠ ñùnep) *n* pig, sow
 space k^j ≠ ás (pl. p^j ≠ ás) *n* space
 space between teeth k^j ≠ àj-á:jn (pl. p^j ≠ àj-á:jn) *n* space between teeth
 spark èm-bé ≠ lém-én-s (pl. ìm-bé ≠ lém-én-s) *n* spark
 sparrow í ≠ kàⁿdà-pàlà (pl. mó ≠ kàⁿdà-pàlà) *n* sparrow

speak kù ≠ kál-à v speak, talk der. kù-pí ≠ kél-ès-ì der. kù ≠ kél-ès-ì der.
 kù ≠ kál-àn-èn

speaker è ≠ kél-í-kél (pl. pè ≠ kél-í-kél) n speaker, porte-parole

spear n̄j ≠ òŋjó (pl. òŋj ≠ òŋjó) n spear

speech nì ≠ kél-j-ê (pl. mè ≠ kél ≠ j-ê) n manner of speaking, speech; nù ≠ kél-kélpé (pl. tū ≠ kél-kélpé) n speech, way of speaking; nù ≠ kàl (pl. tù ≠ kàl) n language, discourse, speech

spider nú ≠ pùm'bù-kànà (pl. tú ≠ pùm'bù-kànà) n spider

spider's web mà ≠ lálà n spider's web

spill kù ≠ tù:m-è v spill, scatter, spread der. kù ≠ tù:m-ít-ì

spinster ì ≠ lèm'b (pl. mò ≠ lèm'b) n bachelor, spinster

spiral kù ≠ jónd-ò v spiral

spirit k̄j ≠ èj (pl. p̄j ≠ èj) n spirit

spirit (of dead person) jòl (pl. ì ≠ jòl) n ghost, spirit (of dead person)

spitting cobra m ≠ bàm'b (pl. ìm ≠ bàm'b) n spitting cobra

spoil kù ≠ lòk₃ v spoil (food), ruin, rape, poison der. kù-pí ≠ lòk der. kù ≠ lòk-ò

spoon è ≠ fùl (pl. ì ≠ fùl) n ladle, spoon

spot kì ≠ jòk (pl. pì ≠ jòk) n spot, dirt

spread kù ≠ tù:m-è v spill, scatter, spread der. kù ≠ tù:m-ít-ì

spread (disease, fire) kù-pí ≠ kùŋ-òn v spread (disease, fire)

spread filth (by touch) kù ≠ líp-à v spread filth (by touch)

spread out kʷ ≠ àm'b-èk v spread out, dry der. kʷ ≠ àm'b-ìk-àn

spread out (maize) kù ≠ sèns-è v spread out (maize)

spring ì ≠ tám (pl. mò ≠ tám) n spring, well

spy kù ≠ fef-è v spy, watch intently

squash kì ≠ sépén (pl. pì ≠ sépén) n melon, squash

squat kʷ ≠ àp-ìm-èt v squat

squeeze kʷ ≠ ɔt-ò v milk (cows, goats), wring out, squeeze (including clothes), strain

squirrel àmj ≠ fán (pl. ìmj ≠ fán₁) n squirrel

stagger kù ≠ nóŋ-nòŋ v stagger der.

kù ≠ nóŋ-òm-ìn-à der. kù ≠ nóŋ-òm-ìn-àn

stake kù ≠ tòn v stake, support by a stake; nʷ ≠ ànd-á (pl. tʷ ≠ ànd-á) n peg, pole, stake

stalk kù ≠ pòŋ₁ v stalk

stammer kù ≠ kà:k-àn v cackle, stutter, stammer der. kù ≠ kè:k-èjn-ì der. kù ≠ kà:k-èt der. kù ≠ kà:k-ít-èn

stand kù ≠ tén-tèn v stand

stand up kù ≠ tél-ìm-ìt v stand up; stop der. è ≠ tél-ím-ét der. ù-s'è-tél-ìm-ìt

star jò ≠ ót-ótò (pl. mʷ ≠ ót-ótò) n star

start kù ≠ kòns v start, begin again der. kù ≠ kòns-èt der. kù ≠ kòns-ò ; kù ≠ pàl-àt-àn v start, jump; líkì adv start, jump

starting point n̄j ≠ ól-ín (pl. òŋj ≠ ól-ín) n starting point

startle kù ≠ kèŋ-ìjn-ì v startle, surprise der. kù-pí ≠ kèŋ-ìjn-ì ; kù ≠ pèl-ét-éjn-í v startle

stay kù ≠ lòp v remain, stay

steal kʷ ≠ ẽp-è v steal

stem, stalk (of maize, millet, etc.) n ≠ dìn₂ (pl. n ≠ dìn₃) n stem, stalk (of maize, millet, etc.)

step on kù ≠ mät-èn v trample, step on; kù ≠ sès v crush, step on der. kù ≠ sès-òn-è

sth shiny, kì ≠ fʷéj-èk (pl. pì ≠ fʷéj-èk) n sth shiny,

sting kù ≠ tûm₂ v light, sting, hit der. kù ≠ tûm-è

stinger nò ≠ tá n stinger, arrow/lance head

stir kʷ ≠ èj-èn v stir der. kù-p̄j ≠ èj-ít-ìn-è ? der. kʷ ≠ èj-ít-ìn

stomach ì ≠ tòk₁ (pl. mò ≠ tòk) n stomach; mé ≠ kète n stomach (internal), guts

stone nù ≠ tán-dájì (pl. tò ≠ tán-dájì) n stone, gravel

stool ì ≠ sùŋ-ùl (pl. mò ≠ sùŋ-ùl) n stool

stoop kù ≠ kùt-ìm-ìt v bend down, stoop

stop kù ≠ tél-ìm-ìt v stand up; stop der. è ≠ tél-ím-ét der. ù-s'è-tél-ìm-ìt ; kʷ ≠ èt-ìk-èn v seize, catch, hold, cease, stop

stop up kù ≠ kíⁿd-èn v stop up der.
 kù ≠ kíⁿd-ìk-èn der. kù ≠ kíⁿd-ìk-ìn
 stopper ì ≠ nùk-é (pl. mù ≠ nùk-é) n
 stopper, plug; kì ≠ kùk-ìk-ín (pl.
 pì ≠ kùk-ìk-ín) n stopper
 stork (marabou) ì ≠ mèmó (pl. mù ≠ mèmó)
 n stork (marabou)
 storm nù ≠ pól (pl. tò ≠ pól) n storm
 story kì ≠ lú:m-è (pl. pì ≠ lú:m-è) n story,
 tale; p^w ≠ òpj (pl. m^w ≠ òpj) n affair, story
 storyteller òpj ≠ òj-í (pl. p ≠ òj-í) n
 storyteller, messenger
 straddle kù ≠ tàng-ìm-èt v straddle
 straight n ≠ dén-dén-è (pl. ìn ≠ dén-dén-è)
 n (be) straight, straightness, honesty
 straighten kù ≠ téñ-ìk-èñ-ì v right, put
 upright, straighten, make right, truth;
 kù ≠ pùn-òn v straighten
 straightness n ≠ dén-dén-è (pl. ìn ≠ dén-
 dén-è) n (be) straight, straightness, honesty
 strain kù ≠ nól-òk-ò v strain, wring out,
 drain, drip; k^w ≠ ɔt-ò v milk (cows, goats),
 wring out, squeeze (including clothes),
 strain
 strain (ex. food) kù ≠ pàl-òn-à v strain (ex.
 food)
 stranger èñ ≠ èñ-í (pl. p ≠ èñ-í) n guest,
 visitor, stranger
 strap kì ≠ kás-kás n strap; kì ≠ "dàl (pl.
 pì ≠ "dàl) n strap
 stream è ≠ s^wé (pl. ì ≠ s^wé) n brook, stream
 strength m ≠ békí (pl. ìm ≠ békí) n strength
 stretch kù ≠ téñd-èn v stretch; kù ≠ nàñd-òn
 v stretch
 strike kù ≠ kít-è v hit, strike der. kù-
 pí ≠ kít-è der. kù ≠ kít-èn-ìn der. ù-s^j-è-
 kít-è ; kù ≠ sít-èt v bite, strike (snake)
 stripped kì ≠ tèt (pl. pì ≠ tèt) n corn cob,
 stripped
 stroke nù ≠ kè (pl. tò ≠ kè) n stroke, line
 stuck between kù ≠ sáj-ìm-èt v stuck
 between der. kò-pí ≠ sáj-ìk-èn der.
 kù ≠ sáj-ìk-èn
 stumble kù ≠ fát-fát v stumble
 stump kì ≠ kùmú (pl. pì ≠ kùmú) n stump
 stupid person k^j ≠ ék-ù (pl. p^j ≠ ék-ù) n
 stupid person

stupidity p^w ≠ èk-ù (pl. mè ≠ èk-ù) n
 stupidity
 stutter kù ≠ jóp-ìl-ò v stutter, babble (baby);
 kù ≠ kà:k-àñ v cackle, stutter, stammer
 der. kù ≠ kék-èñ-ì der. kò ≠ kà:k-èt der.
 kù ≠ kà:k-ìt-èn
 stutterer kì ≠ jóp-èl (pl. pì ≠ jóp-èl) n
 stutterer; kì ≠ mè-mè (pl. pì ≠ mè-mè) n
 stutterer
 suck kù ≠ sò:n-s-ò v suck, smoke der.
 kù ≠ sò:n-s-èt
 suckle kù ≠ wú:ñ-è v nurse, suckle (baby)
 sudden màⁿdà adv ideophone for loud noise,
 something sudden and unexpected
 suds kù ≠ pús-è v make suds, make foam
 sugar cane nì ≠ pàl (pl. àm ≠ bàl) n reed,
 sugar cane
 suit k^w ≠ ès-ìk-èn v befit, suit der. èñ ≠ ès-ìk-
 èn-èn der. k^w ≠ ès-ìk-èn-èn
 summit n ≠ dètè (pl. ìn ≠ dètè) n summit,
 highest point; ò ≠ tò₃ (pl. ì ≠ tò₃) n summit,
 peak, top
 sun ò ≠ ɔjn₁ (pl. s^j ≠ ɔjn) n sun
 sunbird èn ≠ sùl-í (pl. ìn ≠ sùl-í) n sunbird
 sunrise kì ≠ sán-ò (pl. pì ≠ sán-ò) n sunrise
 sunset n ≠ sòk-òp-òl (pl. ìn ≠ sòk-òp-òl) n
 sunset
 support kù ≠ tí^mb-è v support der.
 kù ≠ tí^mb-ìm-ìt ; kù ≠ néñ-èk v support;
 kù ≠ tól-ìk-èn v support; kù ≠ tòñ v stake,
 support by a stake
 surprise kì ≠ këñ-ìjñ-è (pl. pì ≠ këñ-ìjñ-è) n
 surprise; kì ≠ pél-ét-éñ-í (pl. pì ≠ pél-ét-
 éñ-í) n surprise; kù ≠ këñ-ìjñ-ì v startle,
 surprise der. kù-pí ≠ këñ-ìjñ-ì ;
 kù ≠ sím-ìl-è v surprise, astonish, be
 astonished
 surveillance ò ≠ kê:k (pl. ì ≠ kê:k) n charge,
 surveillance
 swallow kù ≠ mèn v swallow; nù ≠ kój (pl.
 tò ≠ kój) n swallow
 swear kù ≠ píl-à v crow (rooster), swear
 sweat kì ≠ ík-ù (pl. pì ≠ ík-ù) n sweat;
 kù ≠ kòs-ò v perspire, sweat der.
 kù ≠ kòs-èt
 sweep kù ≠ wò:n-ò v sweep
 sweet potato kòkònè (pl. pò ≠ kòkònè) n
 sweet potato

swell **k^w ≠ ḡm₂** v produce, bear fruit, swell
der. **k^w ≠ ḡm-ò ; k^w ≠ ḡt-ùk-ò** v swell der.
k^w-ò ≠ tÙk-Ùk-òs-ì ? der. **k^w ≠ ḡt-ùk-ùk-ò**
swelling **k^j ≠ ḡm-ít** (pl. **p^j ≠ ḡm-ít**) n
swelling

swim **kÙ ≠ né:ŋ-è** v float, swim
swing **kÙ ≠ jó:m b-òs-ì** v swing
symbol **pÙ ≠ lì:n s-í** (pl. **mÈ ≠ lì:n s-í**) n sign,
mark, symbol, example, model

T t

taboo **kÌ ≠ lék-è-lék** (pl. **pÌ ≠ lék-è-lék**) n
forbidden, taboo; **kÙ ≠ lèk** v forbid,
prohibit, taboo
tail **ò ≠ kèn** (pl. **ì ≠ kèn**) n tail; **ò ≠ tò:n d** (pl.
ì ≠ tò:n d) n tail
take **kÙ ≠ kɔl₁** v take der. **kÙ-pí ≠ kól-èn** der.
kÙ ≠ kól-òn
take a pinch of tabacco **kÙ-pí ≠ sòn** v take a
pinch of tabacco
take a portion of **kÙ ≠ pòŋ₂** v take a portion of
der. **kÙ ≠ pòŋ-òn**
take a walk **kÙ ≠ káŋ-àl-à** v take a walk der.
kÙ-pí ≠ kéŋ-èl-ès-ì der. **kÙ-pí ≠ kéŋ-èl-ít-ì**
der. **kÙ ≠ kéŋ-èl-ít-ì** der. **kÙ-pí ≠ káŋ-àl-à**
take fire (to light another) **k^w ≠ ḡk** v take fire
(to light another) der. **k^w ≠ ḡk-ìk** der.
k^w ≠ ḡk-ìk-òn der. **k^w ≠ ḡk-ò** der.
k^w ≠ ḡk-òn-ìk der. **k^w ≠ ḡn-ìk**
take hold **kÙ ≠ pòŋ-èt** v grasp, take hold
take out (from container) **kÙ ≠ lìk^wèŋ-ì** v
take out (from container)
take up position **kÙ ≠ tèk₁** v place oneself,
take up postition der. **kÙ-pí ≠ tèk₁** der.
kÙ ≠ ték-è
take with eagerness **kÙ ≠ làk-ìm-ìn-à** v take
with eagerness
tale **kÌ ≠ lü:m-è** (pl. **pÌ ≠ lü:m-è**) n story,
tale
talk **kÙ ≠ kél-è** v chat, talk der. **kÙ-pí ≠ kél-ít-ì** ; **kÙ ≠ kál-à** v speak, talk der.
kÙ-pí ≠ kél-ès-ì der. **kÙ ≠ kél-ès-ì** der.
kÙ ≠ kál-àn-èn
talking drum **kÌ ≠ "dúŋ-ù-dúŋ** (pl.
pÌ ≠ "dúŋ-ù-dúŋ) n talking drum

tangle **kÙ ≠ p^wèŋ-èŋ-ì** v tangle, trouble der.
kÙ ≠ p^wèŋ-ít-èŋ-ì
tarantula **ŋá:m b** (pl. **ì ≠ ŋá:m b**) n tarantula
taste **kÙ ≠ sóp-ò** v taste, taste (good) der.
kÙ ≠ sóp-èt
tatooing **mj ≠ fíŋj** (pl. **imj ≠ fíŋj**) n tatooing
tax **kÌ ≠ tál** (pl. **pÌ ≠ tál**) n tax
teach **k^w ≠ ḡn-òŋ-ì** v teach
teak tree **kÌ ≠ títòp^jò** (pl. **pÌ ≠ títòp^jò**) n teak
tree
tear **kÙ ≠ làf** v tear der. **kÌ ≠ lèf-ì** ? der.
kÙ ≠ làf-à der. **kÙ ≠ làf-àn** der.
kÙ ≠ làf-àn-èn der. **kÙ ≠ làf-èn** der.
kÙ ≠ làf-èt der. **kÙ ≠ làf-ít-èn** ; **nì ≠ tilé** (pl. **àn ≠ dilé**) n tear
tears **àm ≠ bàŋ-ó** (pl. **im ≠ bàŋ-ó**) n tears,
crying, mourning
tell **k^w ≠ ḡj-ò** v tell, recount (story);
k^w ≠ ḡj-ò₂ v say, tell, want der. **k^w ≠ ḡj-èt**
ten (10) **mát num** ten (10)
tendon **nÙ ≠ làló** (pl. **tÙ ≠ làló**) n tendon
test **j ≠ ɔp-ít-én** (pl. **m^w ≠ ɔp-ít-én**) n test,
exam
testicle **mj ≠ fi:n d** (pl. **imj ≠ fi:n d**) n testicle
tether **kÙ ≠ sò:k** v tether (sheep, goats)
thank **kÙ ≠ lé:m b-ì** v thank, congratulate
that **òwùnó** pro that
thatch **k^j ≠ ɛ:n sɔ** (pl. **p^j ≠ ɛ:n sɔ**) n thatch
theft **p^w ≠ épì** (pl. **mÈ ≠ épì**) n theft
their -òpò pro 3pPOSS
then **kòkó** adv then
there **àkâ:n** adv there
there (distant) **èkéné** adv there (distant)
thick **èm ≠ bí:m b** n (be) thick, thickness

thicket í ≠ kàk (pl. mó ≠ kàk) *n* thicket
 thickness èm ≠ bím'b n (be) thick, thickness
 thief èŋ ≠ ép-ì (pl. pè ≠ ép-ì) *n* thief
 thigh è ≠ èn (pl. s̄j ≠ èn) *n* thigh
 thing pʷ ≠ àndá (pl. mʷ ≠ àndá) *n* thing
 thing one leans against n̄j ≠ ej-ìm-ìt-èn (pl. èŋ ≠ ej-ìm-ìt-èn) *n* thing one leans against
 think kù-pí ≠ ták-à *v* think der. kù-
 pí ≠ té:k-ì der. kù-pí ≠ ták-èt
 thirst ní ≠ tà *n* thirst
 thirteen (13) mát ná má ≠ tát *num* thirteen
 (13)
 thirty (30) nì ≠ tín ná-mát *num* thirty (30)
 this èwè *pro* this
 thorn èn ≠ sénd (pl. ìn ≠ sénd) *n* thorn
 thorn-tree pò ≠ ɲálámʷé (pl. mà ≠ ɲálámʷé)
n thorn-tree
 thousand (1000) nù ≠ kón (der. of òkólòñ)
num thousand (1000)
 thread òm ≠ bòpó (pl. ìm ≠ bòpó) *n* thread
 threaten kù ≠ sás-à *v* threaten der.
 kù ≠ sés-èŋ-ì der. kù ≠ sés-ìt-èŋ-ì der.
 kù ≠ sás-èn
 three (3) pó ≠ tátù *num* three (3)
 three hundred (300) ì ≠ m'bàk í ≠ tát *num*
 three hundred (300)
 thresh kù ≠ jék-è *v* thresh, beat (grain),
 winnow
 threshing-floor nì ≠ jèk (pl. è ≠ jèk) *n*
 threshing-floor
 throat è ≠ kél-ú (pl. ì ≠ kél-ú) *n* throat,
 voice
 throw kù ≠ só:t-ì *v* throw der. kù ≠ só:t-ìŋ-ì ;
 der. kù ≠ só:t-òŋ-ì der. kù ≠ só:t-òŋ-ìŋ-ì ;
 kʷ ≠ òm'b v throw der. kù-p̄j ≠ óm'b-ìn₁ der.
 kʷ ≠ òm'b-ìn₁ der. kʷ ≠ òm'b-òn₁
 throw wavy kʷ ≠ òt *v* throw away (garbage),
 pour
 thumb kì ≠ nóm-ìn-ě: (pl. pì ≠ nóm-ìn-ě:) *n*
 thumb, big toe
 thumb piano kì ≠ kétèk (pl. pì ≠ kétèk) *n*
 thumb piano
 thunder m ≠ bàl-à-màndà (pl. ìm ≠ bàl-à-
 màndà) *n* thunder
 tickle kù ≠ sèŋ-ùl-è *v* tickle
 tie (knot) kù ≠ lít-è *v* tie (knot)
 tight kù ≠ sík-ìl-èŋ-ì *v* (be) tight

tighten kù ≠ sìnd-ì *v* tighten der.
 kù ≠ sìnd-ìŋ-ì
 timber-work pù ≠ nék (pl. mè ≠ nék) *n*
 framework, timber-work
 time kì ≠ pénéŋ (pl. pì ≠ pénéŋ) *n* time,
 epoch
 timid kù ≠ pʷèp-ìn-è *v* (be) timid
 tinea kì ≠ kòl (pl. pì ≠ kòl) *n* tinea, ringworm
 tip (of something) nì ≠ súk-ím *n* tip (of
 something)
 tip over kù ≠ kù:s-ì *v* tip over
 tired wòs *adv* (ideophone: sound of a broom)
 exhaust, tired out
 to darken kù ≠ fùt-è *v* to darken
 to make oneself beautiful kù ≠ pót-òk-ò *v* to
 make oneself beautiful der. kù ≠ pót-òs-ì
 to make proud kù ≠ kàp-à *v* to make proud
 der. kù-pí ≠ kàp-à
 toad kì ≠ pòlò-pòsò (pl. pì ≠ pòlò-pòsò) *n*
 toad
 tobacco fèfè (pl. pè ≠ fèfè) *n* tobacco
 today í ≠ nán *adv* today
 toddler k̄j ≠ èndìnè (pl. p̄j ≠ èndìnè) *n* child,
 toddler?
 toe ì ≠ ně: (pl. mù ≠ ně:) *n* finger, toe;
 nù ≠ kónd (pl. tò ≠ kónd) *n* foot, toe
 toilet n̄j ≠ ák-ít-én (pl. àŋ ≠ ák-ít-én) *n*
 latrine, toilet
 tomato nù ≠ mätò (pl. tò ≠ mätò) *n* tomato
 tomorrow nàkìnjám *adv* tomorrow
 tongue kì ≠ lèm'bì (pl. pì ≠ lèm'bì) *n* tongue
 tooth nì ≠ ìŋ (pl. èŋ ≠ ìŋ) *n* tooth
 tooth stick kì ≠ kʷàsì (pl. pì ≠ kʷàsì) *n* tooth
 stick, toothbrush
 toothbrush kì ≠ kʷàsì (pl. pì ≠ kʷàsì) *n* tooth
 stick, toothbrush
 top ò ≠ tò₃ (pl. ì ≠ tò₃) *n* summit, peak, top
 torch kì ≠ tà (pl. pì ≠ tà) *n* torch
 tortoise (land) ɲún₂ (pl. ì ≠ ɲún₂) *n* tortoise
 (land)
 touch kù ≠ kí:k *v* touch der. kù-pí ≠ kí:k der.
 kù ≠ kí:k-èn ; kù-pí ≠ kót-èn *v* touch
 towards k̄jáj *prép* towards
 town tísònè *n* town
 track (animal) ò ≠ òl (pl. s̄j ≠ òl) *n* track
 (animal)

tracks n ≠ sàŋ (pl. ìn ≠ sàŋ) n tracks (sg.) of large animals, track, trail (pl) used by large animals

traditional clothing of women kì ≠ tùʷbù (pl. pì ≠ tùʷbù) n traditional clothing of women, cache-sexe

traditional healer è ≠ púk-ì (pl. pè ≠ púk-ì) n medicine man, traditional healer

trail n ≠ sàŋ (pl. ìn ≠ sàŋ) n tracks (sg.) of large animals, track, trail (pl) used by large animals

trample kù ≠ màt-èn v trample, step on

trap èŋ ≠ fèl (pl. ìŋ ≠ fèl) n trap; fàʷdàmʷè (pl. pà ≠ fàʷdàmʷè) n trap

travel kʷ ≠ èʷd-è v walk, travel der. kʷ ≠ èʷd-ès-ì der. kʷ ≠ èʷd-èn

traveler èŋ ≠ èʷd-í (pl. pè ≠ èʷd-í) n guide, traveler

traverse kù ≠ táp-òk v pass, traverse der. kù ≠ tép-ùk-ìs-ì

tree pò ≠ té (pl. mà ≠ té) n tree

tremble kù ≠ tèt-ìn-è v tremble

tribe nì ≠ pùʷdì (pl. èm ≠ bùʷdì) n world, tribe; nì ≠ sìp (pl. è ≠ sìp) n tribe, clan, family

trickle kù ≠ téñ-èn v trickle

trim kù ≠ sén-è v prune, trim

trip kù ≠ púp-èn v trip, bump

trouble kù ≠ pʷèŋ-èŋ-ì v tangle, trouble der. kù ≠ pʷèŋ-ít-èŋ-ì

trousers tòlòs̄é (pl. pò ≠ tòlòs̄é) n trousers

true kémʷé-mʷé (pl. pé ≠ kémʷé-mʷé) n truth, true, really

trunk (of tree) n ≠ dìn₁ (pl. ìn ≠ dìn) n trunk (of tree)

truth kémʷé-mʷé (pl. pé ≠ kémʷé-mʷé) n truth, true, really; kù ≠ téñ-ik-èŋ-ì v right, put upright, straighten, make right, truth

try kù ≠ màk v try der. kù-pí ≠ màk

try to do smth on isn't capable of doing kʷ-à ≠ pɔl-à-pòl v try to do smth on isn't capable of doing

tsetse fly è ≠ súŋ (pl. ì ≠ súŋ) n tsetse fly

tuber à ≠ ɳàŋá (pl. ì ≠ ɳàŋá) n root, nerve, vein, bulb, tuber

tuft kì ≠ fík-ít (pl. pì ≠ fík-ít) n tuft, lock (of hair)

tumor èn ≠ sínj (pl. ìn ≠ sínj) n tumor, ulcer

turn over kʷ ≠ ònd̄ v go back, return, turn over der. kù-pí ≠ ónd-ì der. kù-pí ≠ ónd-òn der. kʷ-ò-sì-pí ≠ ónd-ìn der. kʷ-ò-sí ≠ ònd-ó der. kʷ ≠ ònd-ì der. kʷ ≠ ònd-ìn der. kʷ ≠ ònd-ìp-ì der. kʷ ≠ ònd-òn der. kʷ ≠ ònd-òn-ìn \ kʷ ≠ ònd-ìn-òn

turn round kù-pí ≠ sék-èl-ít-ì v turn round; kù-pí ≠ kék-èl-è v turn round der. kù ≠ kék-èl-èn-ì der. kù-pí ≠ kék-èl-èt

turtle (water) ì ≠ kénèp (pl. mù ≠ kénèp) n turtle (water)

tusk nò ≠ fék (pl. tò ≠ fék) n tusk

tutor ò ≠ tòn (pl. ì ≠ tòn) n tutor

twelve (12) mát ná-má ≠ n̄dé num twelve (12)

twenty (20) nì ≠ tín num twenty (20)

twenty-five (25) nì ≠ tín ná-má ≠ tàn num twenty-five (25)

twenty-four (24) nì ≠ tín né-mé ≠ nì num twenty-four (24)

twenty-one (21) nì ≠ tín nó-pú ≠ mó̄m num twenty-one (21)

twenty-three (23) nì ≠ tín ná-má ≠ tát num twenty-three (23)

twenty-two (22) nì ≠ tín ná-má ≠ n̄dé num twenty-two (22)

twig nò ≠ kòŋjòŋ (pl. tò ≠ kòŋjòŋ) n midrib of palm-frond, twig (used in cooking)

twig for braiding à ≠ mánd̄ (pl. ì ≠ mánd̄) n twig for braiding

twig used in cooking nʷ ≠ àns (pl. tʷ ≠ àns) n twig used in cooking

twilight nì ≠ sénd-én (pl. è ≠ sénd-én) n dusk, twilight

twin nì ≠ péssè (pl. èm ≠ bésè) n twin

twist kù ≠ pák-àl-à v twist der. à ≠ pák-ál-á₂ der. kù ≠ pák-àl-àn der. kù ≠ pák-àl-èt der. kù ≠ pák-àl-ít-èn

two (2) pʷ ≠ àndé num two (2)

two hundred (200) ì ≠ m̄bàk í ≠ jàndé num two hundred (200)

two things connected à-m ≠ básà (pl. pà-m ≠ básà) n joint, two things connected

type of distribution n̄j ≠ ép-j-ê (pl. mè ≠ ép-j-ê) n type of distribution

type of calabash kì ≠ fō: (pl. pì ≠ fō:) n type of calabash

- type of hawk k^j ≠ à^mb-ìŋònó (pl. p^j ≠ à^mb-ìŋònó) *n* Brown Harrier-Eagle
- type of kingfisher (possibly pygmy kingfisher) nì ≠ kéj (pl. è ≠ kéj) *n* type of kingfisher (possibly pygmy kingfisher)
- type of mounthful of food/saliva nì ≠ kòt-é (pl. mò ≠ kòt-é) *n* type of mounthful of food/saliva
- type of noisy bird k^j ≠ átákólpó (pl. p^j ≠ átákólpó) *n* type of noisy bird

- type of vine nì ≠ kòlí (pl. mò ≠ kòlí) *n* type of vine
- type of wind nì ≠ kèp (pl. mà ≠ kèp) *n* type of wind
- tyranize kù ≠ kàk-ìm-èt v impose, tyranize der. kù ≠ kàk-ìm-ìn-à der. kù ≠ kàk-ìm-ít-èn

U u

- udder nì ≠ pénè (pl. èm ≠ bénè) *n* udder, breast
- ugliness kì ≠ lòk (pl. pì ≠ lòk) *n* evil, badness, ugliness
- ulcer èn ≠ síŋ (pl. ìn ≠ síŋ) *n* tumor, ulcer
- ululation n^j ≠ òp (pl. òŋ ≠ òp) *n* wailing, ululation (at funeral)
- umbilical cord n ≠ sòŋ (pl. ìn ≠ sòŋ) *n* umbilical cord
- uncle sí-kènè (pl. pè ≠ sí-kènè) *n* uncle der. ì ≠ tá-kájné pì ≠ tá-kájné der. sí-kènè pè ≠ sí-kènè der. t'ó-kòjè pò ≠ t'ó-kòjè uncover k^w ≠ ðs-ðn v uncover, find
- underneath ñús-kús^jè *prép* below, underneath, down
- unexpected màⁿdà *adv* ideophone for loud noise, something sudden and unexpected
- unload kù ≠ tɔ:n v unload
- unripe -tɔ:m'bó *adj* (be) immature, unripe

- unshakeable pě:sè *n* goodness, happiness, contentment, imperturbable, unshakeable
- upright kù ≠ téñ-ik-èñ-ì v right, put upright, straighten, make right, truth
- uproot (ex. a plant) kù ≠ pàl₂ v uproot (ex. a plant) der. kù ≠ pèl-ì der. kù ≠ pàl-à der. kù ≠ pál-àn der. m ≠ bál-à màⁿdà der. m ≠ bél-pèl-j-é j.ól
- urge kù ≠ lì:k-ì v encourage, incite, urge, excite der. kù ≠ lì:k-ès-ì der. kù ≠ lì:k-ít-ì der. kù ≠ lì:k-ít-ìñ-ì
- urinal nì-pí ≠ "s-èn (pl. àm-bí ≠ "s-èn) *n* urinal
- urinate kù-p ≠ éⁿs v urinate
- urine nì ≠ lèⁿs (pl. mà ≠ lèⁿs) *n* type of urine, urine
- usury nì ≠ mán-én₂ (pl. à ≠ mán-én₂) *n* usury

V v

- vagina nì ≠ té (pl. è ≠ té) *n* vagina
- valley òm ≠ bòs-ìñ-ò (pl. ìm ≠ bòs-ìñ-ò) *n* valley

- vanquish kù-p^j ≠ áj-èn v overtake, vanquish der. kù-p^j ≠ áj-ìñ-àñ

vein à ≠ ɲàŋá (pl. ì ≠ ɲàŋá) *n* root, nerve, vein, bulb, tuber
 vein of a leaf of palm nò ≠ kòŋjòŋì (pl. tò ≠ kòŋjòŋì) *n* vein of a leaf of palm
 veranda ò ≠ t'ò (pl. ì ≠ t'ò) *n* veranda
 verdict m ≠ bákí (pl. ìm ≠ bákí) *n* verdict
 very sòl *adv* very
 view ɲ ≠ èn-è *n* view, sight
 village kì ≠ tòŋ (pl. pì ≠ tòŋ) *n* country, ethnic area, village
 village weaver kì ≠ jòt (pl. pì ≠ jòt) *n* village weaver
 vine (a particular) ò ≠ ɲòlí (pl. ì ≠ ɲòlí) *n* vine (a particular)
 vine (in general) pù ≠ kòlí (pl. mò ≠ kòlí₂) *n* vine (in general)

vision (supernatural) ɲ ≠ énè (pl. ìŋ ≠ énè) *n* vision (supernatural)
 visit ì ≠ jòs-ìn-ò (pl. mù ≠ jòs-ìn-ò) *n* (a) visit, condolences
 visitor èŋ ≠ èŋ-í (pl. p ≠ èŋ-í) *n* guest, visitor, stranger
 voice è ≠ kèl-ú (pl. ì ≠ kèl-ú) *n* throat, voice
 voice box nù ≠ mìlì-kòté (pl. tò ≠ mìlì-kòté) *n* voice box, larynx, Adam's apple, œsophagus
 vomit kò ≠ nòt *v* vomit der. kù ≠ nòt-à
 vote kì ≠ jún-è (pl. pì ≠ jún-è) *n* vote
 vulture kùm-kùmé (pl. pè ≠ kùm-kùmé) *n* vulture

W w

wail kò ≠ pàŋ-à *v* wail, cry der. kù ≠ pàŋ-èt
 wailing n̊j ≠ òŋ (pl. òŋ ≠ òŋ) *n* wailing, ululation (at funeral)
 waist nì ≠ tál (pl. à ≠ tál) *n* waist, hip
 wait kù ≠ pé:t-ì *v* wait
 wake up kʷ ≠ èŋ-ðk *v* wake up der. kʷ ≠ èŋ-ðk-èn
 walk kʷ ≠ èⁿd-è *v* walk, travel der. kʷ ≠ èⁿd-ès-ì der. kʷ ≠ èⁿd-èn-d
 walking stick kì ≠ sùmè (pl. pì ≠ sùmè) *n* cane, walking stick
 wall nì ≠ mám (pl. à ≠ mám) *n* wall
 wander kù ≠ tèŋ-èl-è *v* wander; kù ≠ wé^mb-è *v* wander
 want kò ≠ ló:ŋ-ò *v* want der. kì ≠ ló:ŋ-èt ; kʷ ≠ ðj-ð₁ *v* love, want, desire der. kò- p̊j ≠ ðj-ð₂ ; kʷ ≠ ðj-ð₂ *v* say, tell, want der. kʷ ≠ ðj-èt
 war pì ≠ tí *n* war
 war? kì ≠ sàŋ-ò (pl. pì ≠ sàŋ-ò) *n* war?
 wardrobe kì ≠ sím̊b (pl. pì ≠ sím̊b) *n* wardrobe
 warn kù ≠ kés-ì *v* warn der. kù ≠ kés-ít-èŋ-ì
 wasp nò ≠ pòtɔ (pl. tò ≠ pòtɔ) *n* wasp

waste k̊j ≠ àⁿdá₁ (pl. p̊j ≠ àⁿdá) *n* garbage, waste, abscess
 watch kù ≠ kúl-è *v* watch der. kù ≠ kúl-ès-ì der. kù ≠ kúl-ít ; kù ≠ fíf-è *v* spy, watch intently
 watch over kò ≠ kí:k-à *v* protect, watch over der. kù ≠ kí:k-ès-ì der. kò-pí ≠ kí:k-à der. kò ≠ kí:k-èt
 water mò ≠ òm̊b *n* water der. n̊j.òm̊b
 water snail òŋj ≠ fòⁿd-òl-ò (pl. ìŋj ≠ fòⁿd-òl-ò) *n* water snail
 waterfall nì ≠ kʷà *n* waterfall
 waterhole kì ≠ tèŋé (pl. pì ≠ tèŋé) *n* waterhole
 wave (hand as a greeting)? kù ≠ fék-ít-ì *v* wave (hand as a greeting)?
 way of speaking nù ≠ kél-kéljé (pl. tò ≠ kél-kéljé) *n* speech, way of speaking
 we pàs^wé *pro* we
 we (incl.) tò *pro* we (incl.)
 weak kù ≠ jèk-èl-è *v* soft, weak, without strength, let fall down der. kù ≠ jèk-èl-ìt-ì

weakening pò ≠ mòl (pl. mò ≠ mòl) *n*
weakening

weakness pò ≠ kòj (pl. mò ≠ kòj) *n* weakness

wear out kò ≠ màn-ìn-àñ₁ (der. of
kù ≠ mán) wear out; kò ≠ màn-ìn-àñ₂ v
wear out

weaver è ≠ nùk-í (pl. pé ≠ nùk-í) *n* weaver

weaver-bird nò ≠ jék-él (pl. tò ≠ jék-él) *n*
weaver-bird

wedge kù ≠ fák-àñ v wedge der.
kù ≠ fék-èñ-ì

weed kʷ ≠ àl-à v weed

weigh kù ≠ két-ì₂ v measure, weigh der. kù-
pí ≠ két-ì ; kù ≠ nʷ-ák-à v weigh

weight kì ≠ nʷá (pl. pí ≠ nʷá) *n* load, burden,
weight

welcome kì ≠ kól-j-ò (pl. pí ≠ kól-j-ò) *n*
welcome; kù ≠ kól-ì v welcome; ñòlò *n*
welcome

well ì ≠ tàm (pl. mò ≠ tàm) *n* spring, well;
pèsé: *adv* well, good

wet kù ≠ jùp v wet der. kù ≠ júp-ès-ì

what? kjàk *pro* what?

when? ník *adv* when?

where? nà:n *adv* where?

which -níñ₁ (pl. -níñ₂) *pro* which

whip nú ≠ sõ: (pl. tú ≠ sõ:) *n* whip, branch
for whipping

whisper mè ≠ wè-wè *n* whisper

white pò ≠ fó^mf-é₂ adj white der. ò ≠ fó^mf-ò

white hair nù ≠ pʷé (pl. tò ≠ pʷé) *n* white
hair

white man kì ≠ ^mbâ:jñ-ì (pl. pí ≠ ^mbâ:jñ-ì) *n*
white man; tá:ñé (pl. pà ≠ tá:ñé) *n* white
man

whiteness pò ≠ fó^mf-é₁ *n* whiteness

whitewash mj ≠ fèm (pl. ìmj ≠ fèm) *n* lime,
whitewash

who? èñè *pro* who?

whole kì ≠ tìk-ít *n* whole; pú ≠ pùm (pl.
mé ≠ mèm) *adj* whole

wicked è ≠ fíl-è-fil-è (pl. pè ≠ fíl-è-fil-è) *n*
wicked

wickedness ì ≠ fil (pl. mù ≠ fil) *n* wickedness

wickerwork nì ≠ nòk₁ (pl. à ≠ nòk) *n*
wickerwork

wide kʷ ≠ ð^mb v big, fat, (be) wide der.
kʷ ≠ ð^mb-ò ; măs *adv* wide

widen kù ≠ lál-òn v widen

widow kì ≠ sík (pl. pí ≠ sík) *n* widow,
widower

widower kì ≠ sík (pl. pí ≠ sík) *n* widow,
widower

wife à ≠ kápñ₂ (pl. pà ≠ kápñ₂) *n* wife

wild cat nù ≠ fílín-òⁿdí (pl. tò ≠ fílín-òⁿdí)
n wild cat

wild cat (sp.) nò ≠ màⁿdí (pl. tò ≠ màⁿdí) *n*
wild cat (sp.)

wild cherry ò ≠ ñòñjí (pl. ì ≠ ñòñjí) *n* wild
cherry

will ñòjò (pl. ì ≠ ñòjò) *n* hope, will

wilt kʷ ≠ ðl v wilt, dry out

wind èm ≠ fún (pl. ìm ≠ fún) *n* wind

window fúⁿdè (pl. pè ≠ fúⁿdè) *n* window

wine mà ≠ kèp₁ *n* wine, drink

wing kì ≠ pàpó (pl. pí ≠ pàpó) *n* wing, fin

winnow kù ≠ jék-è v thresh, beat (grain),
winnow; pò ≠ jék-ít-én (pl. mè ≠ jék-ít-
én) *n* winnow

wipe kù ≠ wón-ít v wipe

wipe off (excreta) kʷ ≠ éⁿd v wipe off
(excreta) der. kù-p^j ≠ éⁿd

wisdom n ≠ sìñ-í (pl. ìn ≠ sìñ-í) *n* wisdom;
tù ≠ tátò *n* wisdom, intelligence

wise one è ≠ sìñ-í-sìñ (pl. pè ≠ sìñ-í-sìñ) *n*
wise one

witch è ≠ tét-ì₂ (pl. pè ≠ tét-ì₂) *n* sorcerer
(male), witch

witchcraft nì ≠ lè^mb (pl. à ≠ lè^mb) *n*
witchcraft

with nà *prep* and, with

wither kù ≠ jýj-òn v wither

withered state ì ≠ kínd-èk (pl. mù ≠ kínd-èk)
n withered state

without kàtè *adv* without, negative

without children kì ≠ kíl (pl. pí ≠ kíl) *n*
barren (man or woman), without children

without error kì-té ≠ fè-k (pl. pí-té ≠ fè-k) *n*
without error

without strength kù ≠ jék-èl-è v soft, weak,
without strength, let fall down der.
kù ≠ jék-èl-it-ì

woman à ≠ káⁿdò (pl. pà ≠ káⁿdò) *n* woman

womb àn ≠ dàl (pl. ìn ≠ dàl) *n* womb
 wood nù ≠ kúŋ (pl. tÙ ≠ kúŋ) *n* wood,
 firewood
 woodpecker í ≠ tòⁿd-ìn-ò (pl. mó ≠ tòⁿd-ìn-ò)
n woodpecker
 word kì ≠ púk (pl. pì ≠ púk) *n* word
 work kù ≠ kòt-ò v work der. kù ≠ kòt-òs-ì
 der. kù-pí ≠ kòt-òn der. kù ≠ kòt-èt der.
 kù ≠ kòt-òn ; mò ≠ kót *n* work; p^w ≠ ölí
 (pl. mò ≠ ölí) *n* work
 world nì ≠ pùⁿdì (pl. èm ≠ bùⁿdì) *n* world,
 tribe
 worm n ≠ sìné (pl. ìn ≠ sìné) *n* worm
 worn out nì ≠ màn-én₁ (pl. à ≠ mòn-én₁) *n*
 end, worn out

wound kì ≠ tó:k-ò (pl. pì ≠ tó:k-ò) *n* wound;
 kù ≠ típ-it-èn v wound der. kù-pí ≠ típ-it-èn ; m̄ ≠ fén₂ (pl. ìm̄ ≠ fén₂) *n* wound, sore
 wring out kù ≠ jól-òk-ò v strain, wring out,
 drain, drip; k^w ≠ ɔt-ò v milk (cows, goats),
 wring out, squeeze (including clothes),
 strain
 wrinkle kù ≠ kóⁿd-òn v shrivel, wrinkle der.
 kù-pí ≠ kóⁿd-òn der. kù ≠ kóⁿd-it-èn
 wrinkle (on skin) kì ≠ lütú (pl. pì ≠ lütú) *n*
 wrinkle (on skin)
 wrist m ≠ bís-òk-it-én (pl. ìm ≠ bís-òk-it-én)
n forearm, wrist
 write k^w ≠ òŋ₁ v follow, write der. kù-
 p̄ ≠ òŋ-ò der. k^w ≠ òŋ-òn
 wrong kì ≠ k^wà (pl. pì ≠ k^wà) *n* wrong

Y y

yam pù ≠ lúŋè (pl. mè ≠ lúŋè) *n* yam
 yawn k^w ≠ ăs-à v yawn
 year n^w ≠ òŋ (pl. t^w ≠ òŋ) *n* year der. jò ≠ òŋ
 yellow tender yam nì ≠ l̄á (pl. à ≠ l̄á) *n*
 yellow tender yam
 yes ê: *adv* yes
 yesterday pú ≠ jō: *adv* yesterday

you (pl.) nù *pro* you (pl.); pà ≠ n^wé *pro* you
 (pl.)
 you (sing.) àŋ^wé *pro* you (sing.)
 youngest sibling m̄ ≠ fójò (pl. ìm̄ ≠ fójò) *n*
 youngest sibling
 your -àñò *pro* 2pPOSS
 your -àwò *pro* 2sPOSS
 youth k^j ≠ ð^mf^j (pl. p^j ≠ ð^mf^j) *n* (a) youth